

**EMNİYET TEŞKİLATI ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDE
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSKLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Nurullah YARAMAZ

Kütahya – 2022

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**EMNİYET TEŞKİLATI ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDE
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSKLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Tez Danışmanları
Dr. Öğr. Üyesi Hale YILDIZAY

Hazırlayan:
Nurullah YARAMAZ

Kütahya – 2022

Kabul ve Onay

İş Sağlığı ve Güvenliği Ana bilim dalında, 202185541017 öğrenci numaralı, Nurullah YARAMAZ'ın hazırlamış olduğu "EMNİYET TEŞKİLATI ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ" başlıklı yüksek lisans tez çalışması ile ilgili tez savunma sınavı jüri tarafından yapılmış ve adayın tezinin OY BİRLİĞİ ile kabul edilmesine karar verilmiştir.

13/10/2022

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Dr. Öğr. Üyesi Hale YILDIZAY (Danışman)		
Doç. Dr. Barış ALTIOKKA		
Dr. Öğretim Üyesi Halil İLKİMEN		

Onay

Doç. Dr. Arif KOLAY

Enstitü Müdürü

Bilimsel Etik Bildirimi

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “Emniyet Teşkilatı Asayiş Şube Müdürlüğünde İş Sağlığı ve Güvenliği Risklerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

13/10/2022

Nurullah YARAMAZ

Özgeçmiş

İlköğretim, orta ve lise öğretimini Çanakkale’de tamamladı. 2012 yılında İstanbul Şükrü Balcı Polis Meslek Yüksek okulunda ön lisans eğitime başladı ve 2014 yılında bitirdi. 2014 yılından itibaren polis memuru olarak İstanbul ilinde görevine devam etmektedir. 2018 yılında Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu yönetimini bitirdi. 2020 yılında Atatürk Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi İş Sağlığı ve Güvenliği bölümünü bitirdi. 2020 yılında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği ana bilim dalında tezsiz yüksek lisans programına başladı ve 2021 yılında bitirdi. 2021 yılında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği ana bilim dalında tezli yüksek lisans programına başladı. Halen Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği ana bilim dalında tezli yüksek lisans öğretimine devam etmektedir. MS Office Programları (Word, Excel, PowerPoint vs.) bilmektedir. Yabancı dili İngilizcedir.

ÖZET

EMNİYET TEŞKİLATI ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YARAMAZ, Nurullah

Yüksek Lisans Tezi, İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hale YILDIZAY

Ekim, 2022, 144 sayfa

Bu çalışmada “Emniyet Teşkilatı Asayiş Şube Müdürlüğünde İş Sağlığı ve Güvenliği Risklerinin Değerlendirilmesi” ele alınmıştır. Çalışmanın başında kavramsal ve teorik çerçeve üzerinde durulmuştur. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve Risk Değerlendirmesi kapsamında Emniyet Teşkilatı Asayiş Şube Müdürlüğünde İş Sağlığı ve Güvenliği çalışmaları ele alınmıştır. Konu ile ilgili olarak 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında risk değerlendirmesi hazırlanmıştır. Risk analizi 5x5 L tipi matris risk analizi olarak hazırlanmıştır. 5x5 L tipi matris risk analizi iş yerinde risk değerlendirmeleri yapan bir uzman ekibin tahminlerine dayanmaktadır. Hesaplanan değerler, bu analiz ile belirlenen risklerin gerçekleşme olasılığı ve bu risklerin olası sonuçlarının ciddiyetine göre hesaplanır. Yapılan risk analizi, Emniyet Teşkilatı asayiş şube müdürlüğü baz alınarak, bina bazlı yapılmış ve risk analizi EK-1’de yer verilmiştir. Risk analizi, tehlike, risk ve sonuçları ile beraber değerlendirilmiş ve tehlike grubuna göre sıralandırılmıştır. Risk analizi ile ilgili olarak varılan sonuç, Asayiş Şube Müdürlüklerinde "Güvenlik Yapısı ve Riski Analiz" eğitiminin koordineli olarak gerçekleştirilmesidir. Ayrıca merkez ve bölge başkanlıklarında görevli personellere verilmesi gereken İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimleri, Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Asayiş Şube Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, İş Sağlığı ve Güvenliği, Polis Teşkilatı, Risk Analizi, 5x5 L Tipi Matris Risk Analizi, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği

ABSTRACT**ASSESSMENT OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY RISKS IN THE
PUBLIC ORDER BRANCH OF THE SECURITY ORGANIZATION****YARAMAZ, Nurullah****Master Thesis, Department of Occupational Health and Safety****Supervisor: Asst. Prof. Hale YILDIZAY****October, 2022, 144 pages**

In this study, "Evaluation of Occupational Health and Safety Risks in the Police Department Public Security Branch" is discussed. At the beginning of the study, the conceptual and theoretical framework was emphasized. Within the scope of Occupational Health and Safety Law No. 6331 and Risk Assessment, Occupational Health and Safety studies in the Police Department Public Security Branch were discussed. Regarding the subject, a risk assessment has been prepared within the scope of the Occupational Health and Safety Law No. 6331. The risk analysis was prepared as a 5x5 L type matrix risk analysis. The 5x5 L-type matrix risk analysis is based on the estimates of a team of experts who conduct risk assessments in the workplace. The calculated values are calculated according to the probability of realization of the risks determined by this analysis and the severity of the possible consequences of these risks. The risk analysis was made on the basis of the Security Branch Directorate of Public Security, building-based and the risk analysis is included in ANNEX-1. Risk analysis was evaluated together with the danger, risk and consequences and ranked according to the danger group. The conclusion reached regarding the risk analysis is that the "Security Structure and Risk Analysis" training is carried out in coordination at the Public Security Branch Offices. In addition, the Occupational Health and Safety trainings that should be given to the personnel working in the headquarters and regional offices should be evaluated within the scope of the Public Security Branch Directorate.

Keywords: General Directorate of Security, Occupational Health and Safety Numbered 6331, Occupational Health and Safety, Police Force, Public Security Branch Office, Risk Analysis, 5x5 L Type Matrix Risk Analysis

ÖNSÖZ

Bu Yüksek Lisans Tez Çalışma Raporumda, Tez çalışmam boyunca bilgi, destek ve yönlendirmeleriyle ufkumu açan, güzel stratejiler ile hep yanımda olan ve ayrıca ilk günden itibaren bana güvenen hiçbir sorumu cevapsız bırakmayan, moral ve motivasyon desteğini esirgemeyen çok kıymetli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hale YILDIZAY hocama, yüksek lisansa başladığım günden itibaren hep yanımda olan, önümdeki engelleri daima aşmama yardımcı olan başta aileme, mesai arkadaşlarıma ve beni sabırla dinleyen ve bu süreçte yanımda olan tüm arkadaşlarıma canı gönülden teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1. DÜNYADA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ.....	7
1.2. TÜRKİYE’DE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ	9
1.3. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN TEMEL İLKELERİ	11
1.3.1. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi	15
1.3.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci	16
1.3.3. İş Sağlığı ve Güvenliği Bilincinde Güvenlik Kültürü	18
1.3.4. İş Sağlığı Güvenliği Eğitimi ve Farkındalığı.....	25

İKİNCİ BÖLÜM

EMNİYET TEŞKİLATI ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ GENEL BİLGİLER

2.1. EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ.....	27
2.1.1. Emniyet Genel Müdürlüğünün Nitelikleri, Görev ve Yetkileri.....	27
2.1.2. Emniyet Genel Müdürlüğünün Tarihi.....	29
2.1.3. Emniyet Genel Müdürlüğünün Yapısı.....	31
2.2. ASAYİŞ ŞUBE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ.....	31
2.2.1. Ahlak-Kumar Büro Amirliği	32
2.2.2. Teknik Takip Büro Amirliği	32
2.2.3. Dolandırıcılık Büro Amirliği	33
2.2.4. Hırsızlık ve Yankesicilik Büro Amirliği.....	33
2.2.5. Gasp Büro Amirliği	34
2.2.6. Cinayet Büro Amirliği	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ KANUNLAR

3.1. 6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU.....	38
--	----

3.1.1. İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Yasal Düzenlemeler	38
3.1.2. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve Risk Değerlendirmesi.....	38
3.1.3. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda İşverenin Yetki ve Yükümlülükleri	39

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

4.1. POLİS TEŞKİLATINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ	44
4.2. ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ POLİS TEŞKİLATINDA YAŞANAN İŞ GÜVENLİĞİ RİSKLERİ.....	47
4.2.1. Fiziksel Riskler ve Tehlikeler	48
4.2.1.1. Polis Cinayetleri	48
4.2.2. Sağlık Riskleri.....	50
4.2.2.1. Kalple İlgili Rahatsızlıklar	51
4.2.2.2. Yorgunluk.....	51
4.2.2.3. Kanser.....	51
4.2.2.4. Her Türlü Çevresel Kirliliğe Maruz Kalmak	52
4.2.2.5. Bulaşıcı Hastalıklar	52
4.2.2.6. Bel ile İlgili Problemler.....	56
4.2.3. Psikolojik Riskler.....	61
4.2.3.1. Stres.....	61
4.2.3.2. Kadın Polislerde Cinsel İstismar	62
4.2.3.3. Ayrımcılık	63
4.2.3.4. İntihar	63

BEŞİNCİ BÖLÜM

EMNİYET TEŞKİLATI ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ KAPSAMINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÇALIŞMALARI

5.1. GELİŞMİŞ ÜLKELERİN EMNİYET TEŞKİLATI ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ İŞ GÜVENLİĞİ ALANINDA ALINAN TEDBİRLERİN İNCELENMESİ	66
5.2. ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDE RİSK YÖNETİMİ	66
5.2.1. Asayiş Şube Müdürlüklerinde Polis Eğitimi	67
5.2.2. Departman Politikaları ve Prosedürleri.....	69
5.2.3. Yerel Hukuk Birimleri ile İşbirliği	70
5.3. ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ KAPSAMINDA İŞ GÜVENLİĞİ RİSKLERİ AZALTMAK İÇİN UYGULANAN YÖNTEMLER	71
5.3.1. Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında Polis Eğitimi ve Fiziksel Eğitimler ...	71

5.3.2. Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında Yanlışlıkla Silahın Ateş Almasına Karşı Önlemler	72
5.3.3. Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında Bulaşıcı Hastalıklarla Temas Riskinin Azaltılması.....	72
5.3.4. Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında Aşırı Stres ve Yorgunluk Risklerinin Azaltılması.....	72
5.3.5. Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında Hırsızlık ve Yankesicilik Risklerinin Azaltılması.....	73
5.3.5.1. Hırsızlıktan Korunma Tedbirleri.....	73
5.3.5.2. Yankesicilikten Korunma Tedbirleri.....	75
5.3.5.3. Gasp Risklerinin Azaltılması	76

ALTINCI BÖLÜM

YÖNTEM VE BULGULAR

6.1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	78
6.2. RİSK ANALİZİ.....	78
6.3. BULGULAR	83

YEDİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

EKLER.....	91
KAYNAKÇA	129
DİZİN	144

TABLolar LİSTESİ**Sayfa**

Tablo 1.1: SGK Verilerine Göre Türkiye’de İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları, 2012- 2017.....	16
Tablo 2.1: Yankesicilik Çeşitleri.....	34
Tablo 4.1: Türkiye’de Saldırı Sonucunda Öldürülen Polisler.....	46
Tablo 6.1: Risk Analizi Tablosunda Belirlenen Tehlike, Risk ve Sonuçları	83
Tablo 6.2: Riskler ve İş Kazalarında Elde Edilen Sonuçlar	85

ŞEKİLLER LİSTESİ**Sayfa**

Şekil 2.1: Emniyet Genel Müdürlüğü Teşkilat Yapısı.....	29
--	----

KISALTMALAR

ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
SCDA	Supervisory Control and Data Acquisition
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
WHO	World Health Organization - Dünya Sağlık Örgütü

TEZ METNİ

GİRİŞ

İş sağlığı ve güvenliğinin tanımı, iş yerinin fiziksel çevre koşulları vb. nedenlerle çalışanların karşılaşabilecekleri sağlık sorunları ve mesleki sorunları azaltmak veya ortadan kaldırmak için yapılan analiz ve çalışmalardır. Bu bağlamda ise iş yerinde ve sağlıksız koşullarda olası tehlikeler ortadan kaldırılır (Hışır, 2018). Ölümlü kazaların günlük yaşamında iş sağlığı ve güvenliği, işçiler ve işverenler için çok önemlidir. İş sağlığı ve güvenliği, iş yerinde çalışırken insan hayatını tehlikeye atabilecek olayları önlemek için yapılan rutin çalışmalardır (Erol, 2015).

Son yıllarda iş kazalarının sıklıkla yaşandığı, işletmelerin ve bireylerin olumsuz etkilendiği bu dönemde yasal önlemler alınmış, iş güvenliği denetimleri ve yaptırımları başlatılmıştır (Koçali, 2021). Bir başka açıdan değerlendirildiğinde ise iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, iş yeri ve çalışanlarla sınırlı değildir. Aynı zamanda müşterileri, ziyaretçileri ve iş yerinin çevresinde yaşayan genel halkı da içerir. Riskleri ve risk faktörlerini ortadan kaldırmaya veya en aza indirmeye yönelik araştırmalar iş sağlığı kavramı içinde yer almaktadır (Çiçek ve Öçal, 2016).

Genel olarak iş sağlığı ve güvenliği literatür taramalarında ortak nokta, çalışanların beden ve ruh sağlığının korunmasıdır. İş sağlığı ve güvenliği multidisipliner bir alandır. Aynı zamanda teknoloji, çevre, ekonomi, psikoloji, hukuk, sağlık, güvenlik, sosyoloji vb. bilimsel topluluğun desteği alınır (Karabal, 2020). Bu nedenle iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının daha da yaygınlaştırılması, işyerinde yaşanan ekonomik kayıpların en aza indirilmesi, çalışanların kişisel değerlerinin artırılması ve kuruma aidiyet duygusunun oluşturulması ile çalışanların çalışmaları sağlanabilir. Rekabette olumlu bir avantaj elde etmek için daha etkili ve verimli çalışılması gerekir (Çiçek ve Öçal, 2016).

İş sağlığı ve güvenliği, Dünya Sağlık Örgütü ve Uluslararası Çalışma Örgütü ilkelerinin tanımında; çalışanın sözleşmesinin türü ne olursa olsun tüm çalışanların fiziksel, psikolojik ve sosyal sağlık, güvenlik ve refahının maksimum düzeyde korunmasını sağlamaktır. Ayrıca İSG; İşyerinde sağlıksız işyeri koşullarının ortadan kaldırılmasını amaçlar; çalışanların beden ve ruh sağlığını tehlikeye sokan risk faktörlerinin ortadan kaldırılması, çalışanların beden ve ruh sağlığını koruyan bir çalışma ortamının oluşturulması olarak tanımlanmaktadır (Öçal ve Çiçek, 2017).

Yaptırımların ciddiyeti, bireylerin ve şirketlerin iş güvenliğinin önemini anlamalarını da sağlar. İnsan sağlığını etkilediği ve hayati tehlike arz ettiği için uzman kişiler tarafından hizmet verilmektedir. İş yeri çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği önlemleri konusunda farkındalıklarını artırmak için işverenlerin bu konuda işçilere eğitimler vermesi önemli bir detaydır (Akın, 2004). Bu tür eğitimler çok tehlikeli işyerlerinde yılda en az bir kez yapılmalıdır. Orta derecede tehlikeli bir yerde en az iki yılda bir yapılmalıdır. Daha az tehlikeli yerlerde bu eğitim her üç yılda bir yapılmalıdır. Bu nedenle çalışanlar iş hayatında önemli bir yer işgal eder ve iş sağlığı ve güvenliğini anlayarak olası iş kazalarını önleyebilir ve riskleri azaltabilir.

Kolluk görevleri; zor, stresli ve meşakkatli bir iştir. Kolluk kuvvetleri, genellikle öngörülemeyen koşullarda, geniş bir halk yelpazesıyla etkileşim gerektiren benzersiz bir meslektir. Polis kuvvetleri, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'da yaşamın birçok alanında çok önemli bir rol oynamaktadır (Işık, 2021).

Rutin devriye hizmetlerinden uyuşturucu soruşturmalarına kadar bir dizi suçla ilgili faaliyetlerde yer almaktadır. Bu faaliyetler her zaman riskli işlerdir. Ek olarak, acemi polis memurları suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde çalıştığında tehlike oranı artar. Polis eğitim kurumlarında yeterli uygulamalı eğitim almamış deneyimsiz güvenlik görevlileri bazen hızlı kararlar vermek zorunda kalabilmektedir (Yavaş, 2016).

Yetersiz eğitim ve deneyimsizlik polis için potansiyel riskleri artırıyor. Tüm hizmet alanlarında olduğu gibi polislerde yakalama sırasında ve gözaltı sırasında iş kazaları meydana gelebilir. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına yeterince dikkat edilmemesi, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının artmasına neden olabilir. Bu kaza ve hastalıklardan en çok polisler, aileleri ve yakınları etkilenmektedir. İş kazaları ve meslek hastalıklarının insanları sadece fiziksel olarak değil zihinsel olarak da etkilediği tespit edilmiştir. Bu durum sadece polisleri doğrudan etkilemekle kalmaz, aynı zamanda topluma sunulan hizmetlerin kalitesini de olumsuz etkiler. İş kazaları ve meslek hastalıkları işverenlere ve ülke ekonomisine çok yüksek maliyetler getirmektedir. İş kazaları, şirket ve kurumların iş güvenliği için gerekli adımları atmamaları ve izleme ve yönetimden sorumlu devlet kurumlarının yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirmemelerinden kaynaklanmaktadır (Harmancı, 2014).

Bu çalışmada, Emniyet Teşkilatı Asayiş Şube Müdürlüğünde İş Sağlığı ve Güvenliği Risklerinin Değerlendirilmesi ele alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ

İşçilerin iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin yapılan çalışmalar 18. yüzyıla kadar dayanmaktadır. İşçilerin Orta Çağ'da maden ocaklarında çalışmaları nedeniyle kısa sürede hastalanmaları nedeniyle bazı uzmanlar tarafından fark edilip harekete geçilmesiyle birlikte bu durumun önüne geçilerek işçilerin iş yaşamındaki performanslarının arttırılarak ölümlerle sonuçlanan ve bu duruma sebebiyet veren durumların önüne geçilmek istenmiştir (Arslan, 2014). Avusturya'da yer alan büyük bir madende görevlendirilen bir hekimin, burada çalışan işçileri gözlemlemesi sonucunda oluşturduğu eserde, işçilerin ne tür durumlardan ne şekilde olumsuz etkilendiği ve işçilere yönelik bu durumların ne şekilde düzeltilebileceğine ilişkin açıklamalara yer vermiştir (Yalçın, 2017).

Bunun yanı sıra denk zamanda madencilerin uzun süre yer altında çalışmalarından kaynaklanan sorunların neticesinde demir, kalay, gümüş, altın, cıva ve kurşun madenlerine ulaşmak amacıyla işçilerin ne tür zorluklar altında çalışarak bu durumun sağlıkları açısından ne şekilde zorluklar ortaya çıkardığı da ifade edilmiştir (Fidan, 2016). 16. ve 17. yüzyıllara bakıldığında ise, madencilik yanı sıra işçilerin faaliyet gösterdikleri tahta işçiliği, çinicilik ve dericilik gibi uzmanlık gerektiren diğer alanlarda da bu işlerde çalışan kişilerin de tür hastalıklara maruz kaldığına yönelik çalışmalarda bulunulmuş olup çalışmaların işçileri fiziksel ve zihinsel açıdan ne şekilde etkilediği gözlemlenmiştir (Kürklü, 2011).

Zaman içinde işçi sağlığında görülen gelişim ve değişimler teknolojik gelişmelere de bağlı olarak, söz konusu kazaların sebebiyet verdiği durumların tespiti ve bu durumlara ilişkin alınan önlemler neticesinde azalmalar olmuştur (Kocabaş ve ark., 2018). 19. yüzyıla bakıldığında Endüstri Devrimi olarak adlandırılan dönemde ise sanayileşmenin hızla artması neticesinde yeni iş gücü kolları oluşmuş, tüm bu durumlara ilişkin alınan önlemlerde de önceki durumlara yönelik yapılan tecrübeler neticesinde alınan önlemlerde artış görülmüştür. Bu dönemde görülen değişimler ekonomi alanında olduğu kadar, sosyal alanda da kişileri etkileyen olay ve durumları içermiştir (Koca, 2020).

Endüstri devrimine genel olarak bakıldığında, malzeme, makine, toprak ve iş gücü olmak üzere dört ayrı unsurun bu durumun amacını belirlediği görülür. Üretimdeki sayıyı arttırmak ve en düşük maliyetle üretim yapabilmek açısından bu unsurlardan en çok iş gücü anlamında bir kısıtlama yapılabileceği görülmüş olup daha çok kadınlar ve çocuklara öncelik tanınarak ucuz işgücü elde etme hedeflenmiştir. Bu durumun da doğal

bir sonucu olarak sağlığa ilifin birtakım sorunlar meydana gelmiştir (Çiçek ve Öçal, 2016).

Sağlıklı ve üretken bir işçi sürdürülebilir sosyal ve ekonomik kalkınma için kritik öneme sahiptir. İ.Ö. 4000 yılında en eski işgal avcılıktı. Erkekler el aletleriyle avlanıyorlardı. 18. yüzyılın Sanayi Devrimi, gecekondlu kreasyonları, aşırı kalabalık, sosyal sorunlar, sınai ve bulaşıcı hastalıklar vb. toplumun yeni sorunlarını getirmişti. Sonradan gürültüye bağlı işitme kaybı duyuşsal nöral işitme kaybının en sık ikinci nedenidir (Altan Tekin, 1991). 30 milyon kadar Amerikalı, iş yerinde potansiyel olarak zararlı ses seviyelerinden etkilenirken ve dünya genelinde bu rakamlar 500-600 milyon arasındadır. İşitme eşiği üzerindeki etkisinin yanı sıra, gürültünün hipertansiyon, baş ağrısı, kulak çınlaması, baş dönmesi, işitme veya konuşma zorluğu gibi pek çok işitsel etkisi de bu sorunun günümüzde yansıyan örneklerdir (Avşar ve Adaiçi, 2021).

Yaşanan söz konusu sorunlar, yalnızca çalışanları değil, bu zamanda kentte yaşayan halkın büyük bir kesimi üretim için sanayilerde çalıştığı için toplumsal bir sorun olarak değerlendirilmiştir (Yalçın, 2020). Bu konuya ilişkin çözümler aranmaya başlanmış olup Uluslararası Çalışma Örgütü kurulmuş ve işçilerin çalışma hayatında yaşadığı sorunları en aza indirgeyerek sorunların üzerinden gelinerek daha verimli bir çalışma ortamının sağlanması ve işçilerin yaşadığı sağlık problemlerini en aza indirmek amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmalar yalnızca çalışma hayatına ilişkin olmamış, işçilerin zihinsel ve sosyal yönleri de ele alınarak bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır (Okur ve Demir, 2019).

Türkiye’deki tarihsel gelişime bakıldığında ise, 11. ve 12. yüzyıllardan itibaren meslek odası olarak adlandırılan loncalar kurulmuştur. Ancak bu dönemlerde henüz iş sağlığı ve güvenliğine dair kararların alınmasına yönelik bulgulara rastlanmamıştır (Çiçek ve Öçal, 2016). Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerine bakıldığında ise iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelerin Mecelle’de yer aldığı görölmektedir. Söz konusu yer alan düzenlemeler, işçi ve işveren arasındaki iş ilifkisine yönelik olmanın yanı sıra, günümüzde yapılan düzenlemeler kadar kapsamlı değildir (Kahramanoğu, 2021).

İşçiyi korumak amacıyla Türkiye’de yapılan ilk düzenleme 1865 yılında yapılmış olup, esas itibariyle kömür madenlerinde çalışan işçilerin yaşamlarına yönelik olarak hazırlanmıştır. Kömür madenlerinde çalışan işçilere yönelik yapılan bu düzenleme yüz madde içermekle birlikte, işçilerin içinde bulunduğu çalışma şartlarını iyileştirmek

amacıyla hazırlanmıştır (Yüksel, 2021). Yapılan bu düzenlemeyle birlikte maden mühendislerinin, çalışma yerlerinde meydana gelebilecek her türlü tehlikeye ilişkin dikkatli davranarak önlem almaları gerektiği, kaza ve beklenmedik durumların oluştuğu gerektiği zamanlarda ise devlete haber verme yükümlülüğü altındaydılar.

İşçi sağlığı ve iş performansını arttırmak amacıyla Cumhuriyet yıllarında yapılan düzenlemelere bakıldığında ise kömür ocaklarında çalışan işçilerin çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla gerekli çalışmalar kanunlaştırılmış ve iş sağlığı hizmeti aktif bir şekilde sağlanmaya başlamıştır. İş sağlığı hizmetleri yalnızca kömür havzalarında çalışan insanlara yönelik yapılmamış olup işveren altında çalışan ve mesleki risklerle karşılaşma ihtimali olan tüm işçiler için uygulama alanı bulmuştur (Demir, 2020).

Yapılan bu düzenlemenin ne şekilde ve derecede uygulanarak çalışma hayatında yer alan kişilerin yaş sınırını tespit etmek, kanunda yer verilen usul ve nizamaya uyulmasını kontrol etmek amacıyla Belediyeler Kanunu hazırlanmıştır. Bu kanun uyarınca, işçilerin günlük çalışma saatleri de kontrol altına alınması hedeflenmiştir. Yer alan bir düzenleme ise 50 kişiden fazla işçinin çalıştığı işyerlerine ilişkindir. Bu tür iş yerlerinde hekim bulundurma zorunluluğu getirilmiş olup gerekli durumlarda işçilerin tedavisinin yapılması hedeflenmiştir (Alpagut, 2014).

Bu kanunla birlikte getirilen yenilikler açısından büyük bir değişime sebebiyet vermiştir. Bu değişimler, iş sağlığı ve güvenliğinin gelişmesi için önemli açıklamalar içeren 1475 Sayılı İş Kanunu açısından göz ardı edilemeyecek gelişimleri meydana getirmiştir. Bu kanunun, işçilerin sağlığı ve güvenliğini sağlamak amacıyla düzenlenen 73. maddesi ön plana çıkmaktadır (Korkut ve Tetik, 2013): “Her işveren, iş yerinde çalışanların sağlığını ve güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları bulmakla yükümlüdür. Çalışanlar da iş sağlığı ve güvenliği hakkındaki usul ve şartlara uymakla yükümlüdürler.” Kanunda yer alan diğer düzenlemeler ise işçinin ruhsal ve sosyal yaşamdaki dengesini korumayı amaçlayan çalışma saatleri, dinlenme süreleridir. Yapılan ağır işlere karşılık kontrol muayenelerine ilişkin hükümler de düzenlenmiştir.

İşçi haklarını korumak amacıyla hazırlanan diğer bir hüküm ise 1945 yılında yürürlüğe giren İşçi Sigortaları Kanunu’dur. Bu düzenleme daha çok işçilerin ilerleyen yıllarda sosyal güvenliklerine ilişkindir. Çalışanların sağlığını koruyarak daha verimli bir hale getirme ve bunun yanı sıra kaynak ve enerjinin boşa harcanmaması için gerekli

düzenlemelere de yer verilmiştir (Yaşar, 2017). 3008 Sayılı İş Kanunu zaman içinde gereken ihtiyaçları karşılamadığı düşüncesiyle 1967 yılında kaldırılarak 931 Sayılı İş Kanunu gelmiştir. Zaman içinde bu kanun tekrar güncellenerek yerini 1475 Sayılı İş Kanunu almış ve bunun yanı sıra birçok tüzük ve yönetmelik de uygulamada yerini almıştır (Oğuzman, 2011).

İş Kanunu ve çeşitli tüzük ve yönetmeliklerin dışında, işçi yaşamını etkileyen çalışma koşullarını belirleyen bir düzenleme de 1982 Anayasasında İş Sağlığı ve Güvenliği'ne ilişkin farklı hükümler altında yer verilmiştir. Anayasanın 50. maddesinde yer alan hükme göre (İSG Kanunu, 2012). “Kimse yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Bununla beraber küçük çocuklar ve kadınlarla beraber, ruh ve beden konusunda yetersizliği olan kişiler, çalışma koşulları açısından özel bir şekilde korunurlar. Dinlenmek, çalışanların hakkıdır. Ayrıca ücretli hafta ve bayram tatiliyle beraber ücretli yıllık izin hakları ve şartları kanun ile beraber düzenlenir. Her kişi, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamını sürdürme hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesinin önlenmesi de devlet ve vatandaşların ödevidir” ifadesi yer almaktadır. Görüldüğü üzere, sosyal güvenlik hakkı anayasal bir hak niteliğinde olup koruma altına alınmıştır. Bunun yanı sıra iş güvenliğinin sağlanmasına yönelik getirilen düzenlemeler, çalışan kişilerin bulundukları çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve daha iyi şartlarda çalışabilmesini, doğrudan devlet tarafından düzenlemeye tabi olduğunun da bir göstergesidir (İnciroğlu, 2014).

Hem devlete hem de işverene birtakım sorumluluklar yüklemiştir. Esasında, iş sağlığı ve güvenliğinin yer aldığı düzenlemeler kanun, tüzük ve yönetmelikler olsa da anayasa tarafından koruma altına alındığı için bu hakkın önemi görülmektedir. Bu konuya ilişkin en önemli gelişmelerden bir diğeri ise 2003'te yürürlüğe giren 4857 Sayılı İş Kanunu'dur. Bu kanunla birlikte işçi ve işveren arasındaki sözleşme uyarınca, çalışma ortamının fiziki şartları ve çalışma ortamına ilişkin gerekli önlemlerin alınmasına ilişkindir (Terzioğlu ve Aksungur, 2019).

1.1. DÜNYADA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Dünya genelinde yapılan çalışmalara bakıldığında, iş sağlığı ve güvenliği açısından gereken tedbirlerin alınmaya çalışıldığı görülür. Bu anlamda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün oluşturduğu yapı sistemi akla gelir. Denetleme, kural üretme ve üretilen bu kuralların denetlenmesine ilişkin olarak, işveren örgütlerinin devleti ya da

kamu kurumu temsil ederek iş sağlığı ve güvenliği açısından gerekli düzenlemeleri alması sağlanır (Çiçek ve Öçal, 2016).

Uluslararası çalışma örgütüne bakıldığında, üç anayasal organı olduğu görülür. Bunlar, iş sağlığı ve güvenliği için alınması gereken önlemlerin ne şekilde ve nasıl alınmasına ilişkin görüş bildirerek alınan kararların uygulanmasını sağlar. I. Dünya Savaşı'nın ardından işçilerin çalışma şartlarını düzenleme ve iyileştirmek için örgütün kurulmasına karar verilmiş ve kurulan bu örgüt işçilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik gelişmelerde bulunmuştur (Nurdoğan, 2018).

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün yaptığı diğer çalışmalara bakıldığında işçilerin sağlık ve yaşamlarının korunmasına yönelik yapılan düzenlemeler, alınan kararlar ve bu alınan kararların duyulması için konferanslar yapılmıştır. Örgütün temel hedeflerinden biri de çalışanları iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı koruyarak gerekli önlemlerin alınmasını sağlamaktır. Bu yüzden çeşitli sözleşmelerin hazırlanması uygulanmasında öncülük etmiştir (Cerev ve Yıldırım, 2018).

Uluslararası çalışma örgütü önderliğinde alınan kararlar uyarınca 188 sözleşme kabul edilmiş, Türkiye ise bunlardan 56'sını onaylamıştır. Bu örgüt tarafından alınan en önemli çalışma alanı, alınan kararların oluşturulmasına yöneliktir (İLO, 2022). Yapılan konferanslarda alınan kararlar onaylanarak ardından işçilerin daha iyi bir ortamda çalışması için devletlerin onayına sunularak hareket edilir. İş yerinde oluşma riski bulunan kazaların en aza indirgenerek kazaların görülme riskini azaltmaya çalışmak bu örgütün yükümlülükleri arasındadır (Akman ve İşler, 2012).

Bu konuya ilişkin dünya genelinde etkisi süren bir diğer çalışma ise İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'dir. Türkiye, bu bildirgeye 1954 tarihinde üye olmuştur. Bildirgenin 22. maddesinde yer alan düzenlemede, çalışanlara yönelik iş sağlığı ve güvenliği hakkının olduğundan bahsedilir. Yer verilen bu düzenleme uyarınca, toplumda bulunan tüm bireylerin sosyal güvenlik hakkının olduğu ifade edilerek kişilerin temel hayatlarının bildiri tarafından güvence altına alındığı tespit edilmektedir (Sağlam, 2019).

Uluslararası anlamda yer verilen düzenlemeden bir diğer de Avrupa Sosyal Şartı'dır ve İnsan Hakları Bildirgesi'nin ardından en önemli belge niteliğindedir. Sosyal ve siyasal açıdan düzenlemeleri içinde barındıran bildiri, güven ve sağlık içinde çalışmanın gereğinden ve bu şartların ne şekilde korunması gerektiğinden bahseder. Güvenlik ve sağlık alanına ilişkin gereken hukuki prosedürlerin yapılması gerektiği, yasal

düzenlemelerin nasıl ne şekilde olması gerektiğine ilişkin düzenlemeler yer alır (Çalık, 2015).

1.2. TÜRKİYE'DE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan bu yana ekonomik, kültürel ve sosyal alanlarda hızlı bir dönüşüm geçiren bir ülkedir. 1923 yılından itibaren mevcut nüfus dikkate alındığında, hızlı nüfus artışı insanların ilgisini çekmiştir. Nüfusun artması ve yüksek şehirleşme oranı ile beraber altyapı, demiryolu ve karayolu inşaatlarının hızlanması inşaat sektörüne yapılan yatırımları artırmıştır. Aynı zamanda günümüz metropolünün de temellerini atmıştır. Tüm bu çalışmalar kapsamında iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin çalışmalar da ele alınmıştır (Yücesahin, 2009).

Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlenen mevzuata bakıldığında konuya ilişkin çok fazla düzenleme ve çalışmanın olduğu görülür. 4857 Sayılı İş Kanunu, Sağlık Sigortası Kanunu, 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, Borçlar Kanunu, Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve Belediyeler Kanunu'nda yer alan düzenleme neticesinde işçi haklarını korumaya yönelik çalışmalarda bulunulmuştur (SGK Kanunu, 2006).

İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin gereken düzenlemeler özellikler altın ve kömür madenlerinde çalışan işçilere yönelik olarak düzenlenmiş olup, bununla ilgili olarak yapılan en önemli düzenlemelerden biri de 1865 yılında yapılan Dilaver Paşa Nizamnamesi'dir. Zonguldak ve Ereğli Havzası'nda yer alan madenlerin işçilerin haklarını korumak için kanunsal düzenlemelere gidilmiştir. İşçi sağlığını korumak için yapılan bir diğer düzenleme ise Hafta Tatili Kanunu'dur (Yüksel, 2017).

İşçi haklarına ilişkin yer alan düzenlemelerden en önemlisi ise bu hakkın Anayasada yer verilmesinden kaynaklanır. Nedeni ise, Anayasanın normlar hiyerarşisinde en üst sırada yer almasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle düzenlenen diğer tüm kanunlar ve kurallar, ona tabidir ve Anayasa düzenlemesinin dışına çıkamaz. Doğrudan olduğu gibi dolaylı olarak da işçi haklarını savunan ve koruma altına alan 1982 Anayasası, işçilerin sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışılması için gerekli düzenlemeleri içerdiğine yer verilir (Güneş, 2020). Yer alan diğer bir düzenleme ise 2. maddesinde yer alan ve Türkiye'nin insan haklarına saygılı sosyal bir hukuk devleti şeklinde tanımlanır. Bu neticede, kişiler çalışma hayatında özgürdür ve çalışma şartlarını gerekli önlemler alındıktan sonra istenilen şekilde oluşturabilirler. 49. maddede yer alan düzenlemede ise devletin görevleri arasında çalışanların hayat seviyesini yükseltmek ve geliştirmek için

Çalışanları korumak ve desteklemek için gereken tedbirleri alması gerektiği ifade edilerek çalışanların çalışma şartlarını dolaylı yoldan geliştirmesi gerektiği vurgulanır (Acaray, 2022).

Yer verilen bir diğer düzenleme ise 50. maddede yer verilerek kimsenin yaşına, gücüne ve cinsiyetine uygun olmayan işlerde alıştırılmayacağına ilişkin düzenleme getirilmiştir ve bu düzenlemeyle birlikte kadınların ve çocukların özel olarak korunduğu ifade edilmiştir (Anayasa, 1982).

Bir diğer düzenleme ise 56. maddenin 3. fıkrasında “Devletin herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamalıdır.” şeklinde ifade edilir. Bu nedenledir ki iş sağlığı ve güvenliğinin Anayasal bir hak olduğu da bu fıkra hükmünce ortaya konur. Bir diğer düzenleme ise 60. maddede yer verilmiştir. Yer verilen bu hükme göre “Herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir; Devlet, bu güvenliği sağlayarak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar (Limon, 2012).

İş sağlığı ve güvenliğine yönelik önemli düzenlemeler içeren bir diğer kanun ise İş Kanunu’dur. İş Kanunu zaman içinde değişimler göstererek içinde bulunan koşulların ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için zaman içinde değişimler göstererek günümüzdeki halini almıştır. İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelere 5. bölümde yer verilmiştir (İş Kanunu, 2003).

Kanunun 77-90. madde aralığında yer alan 13 madde, bu hususta düzenlemeler içermektedir. 77. maddede yer alan ifade uyarınca, “*İşverenler, iş yerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurma, çalışanlar da iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdür.*” ifadesine yer verilmiştir. Bunun yanı sıra işverenlerinin yükümlölükler ve işçilerin sorumluluklarına ilaveten, işverenlere denetim görevi verilerek söz konusu düzenlemelere uyulup uyulmadığına yönelik tespitlerde bulunur (İSG Kanunu, 2012).

Çalışanların yaşayabileceği mesleki risklere karşı alınması gereken önlemler ve yükümlölüklere ilişkin bilgilendirme yapmaları ve işçilerin eğitilmesi konusunda da işverene sorumluluklar düşmektedir. Düzenlenen bu madde hükmü uyarınca işçilerin de bu yükümlölüklere uygun davranması beklenir (avuş, 2015).

Kanunun iş sağlığı ve güvenliğine ait beklenen tüm tedbirleri karşılamadığı düşüncesi ile 2006 senesinde 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu faaliyete geçmiştir. Bu kanun incelendiğinde şu şekilde bir tanım yapılmaktadır (İSG Kanunu, 2012):

“Sigortalının iş yerinde olduğu esnada, işverence yürütülen bir iş sebebi ile, sigorta kendi adına ve hesabına bağımsız bir şekilde çalışıyor ise yürütmekte olduğu iş sebebi ile bir iş verene bağlı bir biçimde çalışıyor ise yürüttüğü iş sebebi ile bir işverene bağlı olan çalışan sigortalının görevli olarak işyerinin dışında olan başka bir yere gönderilmesi sebebi ile asıl işini yapmadan geçen zaman süresince, sigortalının işveren tarafından sağlanan bir taşıt ile işin yapıldığı yere gidip geldiği esnada ortaya çıkan ve sigortalıyı hemen ya da daha sonradan bir taşıt ile işin yapıldığı yere gidip geldiği esnada ortaya çıkan ve sigortalı çalışanı hemen ya da sonradan bedenen ya da ruhen özre uğratan olaydır” şeklinde tanım yapılmaktadır.

Düzenlenen bu hüküm esasında kazanın ne şekilde meydana geldiğinden öte, nerede ve hangi zaman içinde gerçekleşebileceğini düzenleyen bir hükümdür (Özen, 2015).

5510 sayılı kanunda düzenlenen hükme göre bir olayın iş kazası olarak nitelendirilebilmesi için yalnızca iş yeri koşullarından kaynaklı ya da iş yerinin gerekli önlemleri almasına yönelik değil, aynı zamanda da işveren otoritesinin de dikkat edilmesi gerektiğini belirtir (Civan, 2015).

Doğrudan iş yerinde olmasa dahi, işverenin otoritesi altında işi gerçekleştirmek için çalışan işçinin uğradığı kaza iş kazası olarak nitelendirilebilir. 5510 Sayılı Kanunun 14. maddesinde yer alan düzenleme uyarınca meslek hastalığından bahsedilmiştir. Buna göre, *“Sigortalının çalıştığı ya da yaptığı işin niteliği gereğince tekrarlanan bir neden ya da işin yürütüm koşulları sebebi ile uğramış olduğu geçici ya da sürekli hastalık, bedensel ya da ruhsal özürlülük durumlarıdır.”* (Yılmaz, 2017). Her ne kadar yapılan işten fiilen ayrıldıktan sonra görülmeye başlansa da meslek hastalığının önceki yapılan işten kaynaklandığı bilinmesine rağmen, kanunda belirtilen süreden daha uzun bir süre geçmeden tespit edilmesi gerekir.

1.3. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN TEMEL İLKELERİ

İş sağlığı ve güvenliği pek çok bilimsel alan ile ilgilenirken bunların arasına girenler teknoloji, hukuk, tıp alanı, fizyoloji ve toksikoloji, ekonomi, ergonomi, fizik ve kimyadır. Tüm bunları içine alan ve özellikle sanayi alanında yapılan faaliyetlere özgü değişmekte olan Multi-disipliner bir alan olduğunu söylemek mümkündür. İlgilendiği

alan çok geniş kapsamlı olmasına rağmen yine de bu alan için belirli temel ilkeler söz konusudur (Alli, 2001).

Örnek çalışma kapsamında yer alan durumları içeren en önemli temel ilkelerden bir tanesi bu şekilde ifade edilmektedir. İş sağlığı ve güvenliği alanında bilgilendirme ve farkındalık yaratılması konusunda etkili programlar yapılarak belirli politikalar geliştirilir. Dolayısıyla bu konuda oldukça büyük bir öneme sahip olduğunu söylemek mümkündür (Kılış ve Demir, 2012). Çalışma ortamında var olan tehlikeler ve tehlikeli maddelerle ilgili olarak doğrudan bir şekilde bilgilerin toplanması, iş yerlerinin gözetilmesi, etkili politikaların oluşturularak belirli bir program dâhilinde uyumunun izlenmesi ve olumlu örneklerin de izlenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu konuda olan çalışmalar göz önüne alındığı zaman çalışmalar çalışanların fiziksel, zihinsel ve sosyal bakımdan tam iyilik halini arttırma ve geliştirmeye odaklı olduğu ön görülür (Tulukcu, 2014).

Yapılan açıklamalardan yola çıkıldığında görülüyor ki iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin olarak temel kuramlar birbiriyle uyum sağlamaktadır. Dolayısıyla iş sağlığı ve güvenliğinin farklı yönleri hakkında bilgi toplanırken farkındalık oluşturulması açıklanan faaliyetlerin temelini oluşturur. İş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi açısından bilgilendirme ve farkındalık oluşturmak gerekir. Bu şekilde hem etkili politikalar oluşturulur hem de bunların uygulanmasının sağlanması açısından gereklidir. Eğitim ve öğretim bilgilendirme amacı ile gerekli olan bir durumdur (Serin ve Çuhadar, 2015).

Yaşam ve sağlık hakkı gibi bireylerin temel hak ve ihtiyaçları kanunlarla birlikte düzenlemelerle birlikte düzenleme altına alınmıştır. Böylelikle, tüm çalışanları ilgilendiren şekilde kanunlar aracılığıyla devlet kontrolünde olan iş sağlığı ve güvenliği hakkı meydana gelmiştir. Ülkemiz açısından bir değerlendirme yapılarak ekonominin söz konusu değerlendirmeler neticesinde olumlu bir tutum sergilediğinden bahsedilse de çalışan kişilerin de bu gelişmeye paralel bir durum sergilediklerinden bahsetmek pek kolay görünmemektedir (Demirbayram, 2021).

İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili 4857 Sayılı İş Kanunu'na tabi olarak çalışanların söz konusu duruma yönelik gereksinimleri ekseriyetle karşılık verme amacıyla düzenlenerek gereken talep doğrultusunda hazırlanmıştır. İş kazası ve meslek hastalığı olarak meydana gelen birtakım sorunların oluşturduğu vakıalar, sanayileşmenin yanı sıra

teknolojik gelişmelerle birlikte söz konusu üretim araçlarının değişmesiyle birlikte görülen iş kazası ve meslek hastalıkları da ortaya çıkmaktadır (Kaplan ve Çallı Kaplan, 2019).

İşletmelerde, iş güvenliğini sağlamak amacıyla işin yürütülmesi için gerekli şartlar neticesinde meydana gelme ihtimali olan iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesine ilişkin birtakım önlemlerin alınması suretiyle kazaya sebebiyet verebilme ihtimali olan tutum ve davranışlara karşı gerçekleştirilen sistemli çalışmalar iş güvenliği şeklinde tanımlanabilir. İşçinin yalnızca iş yerinde çalıştığı esnada karşılaşabileceği tehlikelere yönelik korunması iş sağlığı ve güvenliğini dar anlamda açıklamaktadır. Bunun yanı sıra, zaman için kapsamlı bir değişime tabi olarak ve sosyal devlet anlayışının da bir gerekliliği şeklinde düşünüldüğünde işçinin yalnızca iş yeri ve iş nedeniyle karşılaşabileceği tehlikelere bakılmaksızın ayrıca iş yerine ait ve işle alakalı çalışmaların sürdürüldüğü iş yeri eklentileri ve risklere yönelik gereken önlemlerin alınarak güvenlik ve sağlık hizmetlerinin sağlanması gerektiğini de ifade eden bir kavram olduğunu söylemek mümkündür (Kalkış ve Demir, 2012).

Esas itibarıyla bakıldığında iş sağlığı ve güvenliği açısından, çalışma hayatında istenilen verimin alınabilmesi için ilk olarak çalışan işçiye evleviyetle insana değer verilmesi gerekir. Bu durum hem insani kanaat için bir zorunluluk olmakla birlikte hem de iş performansının artması için sağlanması gereken bir durumdur. Bu ise insan sağlığı ve güvenliğini etkili bir şekilde korumakla sağlanabilir (Şen ve Tunç, 2017).

Sağlık ve yaşam hakkı gibi konular çalışanların temel hakları olarak değerlendirilerek kanunlar uyarınca koruma altına alınmış ve bunun üzerine tüm çalışanlar için devlet tarafından bir düzenleme getirilmiştir. Bunun neticesinde ise iş sağlığı ve güvenliği hakkı kanunlar aracılığıyla düzenlenip denetlenerek koruma altına alınarak tüm bu haklar iş sağlığı ve güvenliği hakkı olarak meydana gelmiştir (Demir ve Demir, 2016).

Geçmiş zamanlarda her ne kadar yalnızca işçi açısından önem arz eden bir konu gibi görünse de zaman içinde iş sağlığı ve güvenliğine yönelik alınan tedbir ve önlemlerin yalnızca işçi sağlığını korumak amacıyla gerçekleştirilmemesi öngörülmüş olup, bu durumun çalışma koşullarını da etkilediği hesaba katılarak iş verimindeki artış da değerlendirilmeye dâhil edilmiştir. Gereken önlemlerin alınmasıyla birlikte işyerindeki performans artışı da zaman içinde gözlemlenmiş olup, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin

alınan önlemlerin öncelikli olarak işçinin fiziksel olarak, ruhen ve sosyal açıdan daha verimli hale getirmekle birlikte üretim açısından da olumlu değişim ve gelişimlerin olduğu görülmüştür (Tatlıcan ve Çögenli, 2020).

Esas itibarıyla iş sağlığı ve güvenliğinin amacı, işçileri çalışma esnasında fiziksel olarak ve zihinsel açıdan uğrayabilecekleri zararlardan koruyarak hayatlarını tehlikeye atan unsurları engellemekten ibarettir. İşin niteliğine ve bulunulan zamanın koşullarına göre gereken önlemlerin alınarak çalışma hayatında oluşabilme ihtimali olan riskler her zaman mevcuttur. Bunlar en aza indirgenerek iş kazası ve meslek hastalığının da engellenmesi ayrıca önem arz eder (İnciroğlu, 2014).

İş kazasına yönelik olarak farklı tanımlamalarda bulunulmuş olsa da bunlardan en çok kabul gören tanımlardan biri Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından “Belli zarar veya yaralanmayla sonuçlanan, önceden bilinmedik ve beklenmedik olaydır.” şeklinde ifade edilen tanımdır. Kabul gören diğer bir tanımlama ise WHO tarafından durumun maddi şartları da değerlendirilerek “Önceden planlamakla birlikte, genellikle fiziksel yaralanmalara, çalışma ortamında yer alan ve üretimi sağlayan materyallerin zarara uğramasına ve bu nedenden dolayı üretimi aksatan olaydır.” (Yılmaz, 2013) şeklinde yapılan tanımdır. Ülkemizde, 5510 Sayılı Sosyal Sigortalara ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 13. maddesinde yer alan düzenleme uyarınca iş kazasının tanımı yapılmıştır.

İş kazasının yanı sıra, çalışanların sağlığını tehdit eden diğer bir unsur da meslek hastalığıdır. Ancak dikkat etmek gerekir ki ülkemizde bir kişinin meslek hastalığına yakalanıp yakalanmadığına ilişkin inceleme Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yapılmaktadır. Kurum tarafından yetkilendirilen sağlık kuruluşlarınca gerçekleştirilen birtakım çalışmalar neticesinde kişinin ne derecede meslek hastalığına sahip olduğu tespit edilmektedir. Tespit sonucu hazırlanan raporlar neticesinde de kurum bir değerlendirme yapmaktadır (Ozay ve Coşkun, 2017).

Meslek hastalığına ilişkin farklı değerlendirmeler neticesinde sınıflandırmaların yapılması da mümkündür. ILO’ya göre meslek hastalığına ilişkin bu sınıflandırmalar fizyolojik, psikolojik ve davranışsal bozukluklar şeklinde sınıflandırılmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu’na göre ise meslek hastalıklarının sınıflandırmasına çalışma gücü ve meslekte kazanma oranı da dikkat edilerek bir düzenleme yapılmıştır. İş yeri koşullarına bağlı olarak işçide yaşanan tüm bu sorunlar meslek hastalığıdır (İlman, 2015). 5510 Sayılı Sosyal Sigortalara ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nda da yer verildiği üzere

meslek hastalıklarının ortaya çıkış şekli, ne tür durumlarda ortaya çıktığı ve işin niteliğine göre kişilerin yaşadığı sorunların ne şekilde olduğu ve çalışanların nelerle karşılaşması sonucunda meslek hastalığına yakalandığına ilişkindir.

1.3.1. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi

İş sağlığı ve güvenliği; işletmeler, çalışanlar ve ülke ekonomisi için büyük önem taşımaktadır. Sağlık ve güvenlik önlemlerini almış şirketlerde çalışanların iş tatmini ve verimliliği artarken, bu verimlilik operasyonel verimliliği de olumlu etkileyecektir. Ayrıca sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınması sayesinde işletmeler ve ülke ekonomisi, iş kazaları ve meslek hastalıklarının neden olduğu maliyet kalemlerinden kurtulabilecek ve büyük kayıpların önüne geçebilecektir. Bu nedenle iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi kişisel, örgütsel ve sosyal düzeyde maddi ve manevi kayıpları azaltılabileceğinden oldukça önemlidir (Tozkoparan ve Taşoğlu, 2011).

ILO verilerine göre (TMMOB. 2018. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Oda Raporu):

- Her 15 saniyede 160 işçi iş kazası geçiriyor.
- İş kazaları veya meslek hastalıkları nedeniyle her gün yaklaşık 6.400 kişi ölmektedir. Her yıl yaklaşık 350.000 kişi işle ilgili yaralanmalardan ve 2 milyon kişi meslek hastalıklarından ölmektedir.
- Her sene 270 milyon düzeyinde iş kazası meydana gelmekte, 313 milyondan fazla işçi ölümcül olmayan iş kazalarına maruz kalmaktadır (yani her gün ortalama olarak 860.000 işçi iş kazasına maruz kalmaktadır) ve yine bu verilere göre 160 milyon kişi meslek hastalığına yakalanmaktadır.
- Başta gelişmekte olan ülkelerde olmak üzere her yıl 651.000 işçi toksik maddeler nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Dünyadaki cilt kanseri hastalıklarının %10'unun işyerinde toksik maddelere maruz kalmaktan kaynaklandığı söylenmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü'ne göre bildirim ve kayıt sistemlerindeki eksiklikler nedeniyle çoğu ülkede gerçek rakamlar kaçınılmaz olarak daha yüksek olacaktır.
- Her yıl 100.000 kişinin asbestten öldüğü tahmin edilmektedir. Ayrıca, 1970'lerden bu yana dünyanın asbest üretimi düşse de, geçmişte temas halinde olan insanlar için hala riskler var.
- Silikoz, silika tozunun neden olduğu ve her yıl on milyonlarca insanın hayatını etkileyen ölümcül bir akciğer hastalığıdır. Latin Amerika'da madencilerin %37'si

bu hastalığa yakalanıyor. 50 yaş üstü işçiler için bu oran %50'ye çıkıyor. Hindistan'da taş işçilerinin %50'si ve taş kırıcıların %36'sı bu hastalıktan muzdariptir.

- ILO'ya (Uluslararası Çalışma Örgütü) göre, dünya genelinde istihdamda önemli bir konuma sahip olan inşaat sektöründe, iş kazaları çok yüksek rakamlara ulaşıyor. Bu sektörde makineleşme derecesi artmış olsa da el emeği hala önemli bir rol oynamaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün verilerine göre, dünya çapında her yıl inşaat sektöründe yaklaşık 60.000 ölümlü kaza meydana gelmekte, bu nedenle her 10 dakikada bir kişi işle ilgili yaralanmalardan ölmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından açıklanan iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin 2012-2017 istatistiki verileri Tablo 1.1'de gösterilmektedir. Tablo'da mevcut veriler 5510 Md. 4-1/a aralığındaki çalışanları kapsar, bağımsız çalışanlar bu tablodaki verilere dâhil edilmemiştir. İlgili verilere baktığımızda 2012'den 2017'ye sürekli ve önemli bir artış söz konusudur (TBMM Dergisi, 2019).

Tablo 1.1: SGK Verilerine Göre Türkiye'de İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları, 2012- 2017*

Yıllar	İş Kazası Sayısı	İş Kazası Sonucu Ölüm Sayısı	Meslek Hastalığı Sayısı	Meslek Hastalığı Sonucu Ölüm Sayısı
2012	74.871	744	395	1
2013	191.389	1360	351	0
2014	221.366	1626	494	0
2015	241.547	1252	510	0
2016	286.068	1405	597	0
2017	359.653	1633	691	0

*Veri 5510 Art. 4-1/a kapsamındaki sigortalıları (işçileri) kapsar, bağımsız çalışanlar bu tabloya dâhil değildir.

Kaynak: SGK 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 ve 2017 Yılı İstatistikleri.

Yukarıda verilen tablo incelendiğinde 2012 senesinde iş kazası ve meslek hastalığı sonucunda toplam ölüm sayısı 744 olduğu ve bu sayının bir sonraki yıllarda daha da artış gösterdiği gözlemlenmiştir. SGK Kayıtlarında en son 2017 yılı verilerine ulaşılmış olup, sayının 2012 yılına göre artış gösterdiği incelenmiştir.

1.3.2. İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte sanayide olan değişimler de hız göstermektedir. Bu değişimlerin kritik faktörlerinden biri de insan değeridir. Türkiye'de

özel sektörde çalışanların ve buna bağlı olarak işyerlerinin güvenliğinin sağlanması ile birlikte üretim güvenliğini ve devamlılığını esas alan kanun, 30 Haziran 2012’de faaliyete giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve güvenliği kanunudur. Bu kanuna göre işveren, işçilerin sosyal, bedensel ve ruhsal olarak tam iyilik hallerini düşünmek durumundadır (Yavuz ve Gür, 2019).

İstatistikler incelendiğinde iş kazası ve meslek hastalıklarının sayısının artması ile beraber; 2016’daki SGK verilerine göre de bu rakam 286.068 düzeyine kadar ulaşmıştır. Yıllar geçtikçe bu sayılar artmaya devam etmiş ve bu konuda iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının mevzuatla sınırlı olmadığı, gerekli denetimler yapılarak uygulanıp uygulanmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir (Koçali, 2021).

6331 sayılı yasal yükümlülöklere uymayan ve uygulanabilir seviyeye yerleştirilen şirketler veya işverenler tarafından yasal işlem yapılmalıdır. 2016 yılında iş kazalarının %88’i çalışanların tehlikeli davranışlarından, %10’u tehlikeli durumlardan ve %2’si deprem, sel, yangın gibi doğal afetlerden kaynaklanmıştır. Çalışanlar için gerekli olan temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile uyum davranışı bir yaşam biçimi haline gelecek ve bu da iş kazalarının oluşmasını büyük ölçüde azaltacaktır. Çalışanların tehlikeli davranışları; aşırı iş yükü, hızlı çalışma hızı, belirsiz roller, baskı, kuşatma, cinsiyet farklılıkları vb. risk faktörlerinden oluşmaktadır (Bingöl, 2018).

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa göre şirketlere, çalışanlara, topluma ve insanlara yönelik birçok amaç bulunmaktadır (Yavuz ve Gür, 2019).

- Çalışma ortamındaki tehlikeleri belirlemek ve riskleri ortadan kaldırmak,
- Çalışanları iş kazalarından ve meslek hastalıklarından korumak,
- Çalışan güvenliğini ve sürekli üretimi sağlamak,
- Çalışanlara fiziksel, kimyasal, biyolojik ve psikososyal risk faktörlerinden korunmaları için sağlıklı bir çalışma ortamı sağlamak,
- Çalışanların genel sağlığını zihinsel, fiziksel ve sosyal yönden sağlamak.

Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği alanında bilinçlendirilmesi, bu bağlamda onlara eğitim verilmesi, iş sağlığı ve güvenliğini bir yaşam biçimi haline getirir. Uygulama olarak değerlendirildiği zaman İSG, %10 yazılı kaynaklardan oluşurken, %90 ise yazılı olmayan kaynaklardan oluşmaktadır. Bu yüzden de çalışanlara eğitim verilmesi oldukça önemlidir (Aydoğan, 2021).

Yazılı olmayan kaynaklar ele alındığında, bazı çalışmalar, İş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının görüş ve önerileri olduğunu savunmuştur (Tosun, 2020; Fowler ve Miles, 2009; Yavuz, 2012). İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının eğitim ile işçilere verilmesi kapsamında, sadece mevzuat ile kalmayacak; aynı zamanda uygulamaya da geçilmiş olacaktır (Tosun, 2020).

Farkındalığın oluşmasıyla birlikte çalışanların bilinç düzeylerinin arttığı görülmektedir. Bilinç, sonradan öğrenilebilen ve dolayısıyla doğuştan gelmeyen bir durumdur. Ayrıca bilinç tanımlanırken bir kişinin fiziksel, zihinsel ve duygusal durumunda meydana gelen değişiklikler olarak tanımlanır. Bilinçteki artış, bilinç düzeyindeki değişimle doğru orantılıdır (Yenisarı, 2019).

Temel İSG eğitimleri verilirken belirli bir bilinç sağlanması amaçlanmaktadır. Bu durum da farkındalığın oluşması için en önemli unsur olarak belirlenmiştir. İş kazaları ve meslek hastalıkları istatistikleri incelendiği zaman, farkındalık sonucunda iyi bir durumla karşılaşıldığı görülür. Yani İş sağlığı ve Güvenliği hususunda çalışanlara gerekli olan bilinç kazandırıldığında bu durum çalışanlar üzerinde güvenlik bilincini sağlar. Bu durum da olumlu geri dönüş olarak değerlendirilir (Gökçe, 2020).

Tehlikeli hareketler kontrol edilerek "sürüden ayrılmama" olgusu elde edilir. Sonuç olarak güvensiz davranışların sayısı azalsa da güvenli davranışların sayısı artmıştır. İş sağlığı ve güvenliği bilincinin oluşumu, öncelikle işyerinin belirli periyotlarında temel İSG eğitimleri ile sağlanırken, amacı ise öğrencilere İSG bilinci kazandırmak ve uzun soluklu bir kültür oluşumuna katkıda bulunmaktır (Yavuz ve Gür, 2019).

1.3.3. İş Sağlığı ve Güvenliği Bilincinde Güvenlik Kültürü

İlk kez Hipokrat tarafından ortaya sürülen teoriye göre çalışan bireylerin çalıştıkları iş neticesinde fiziksel olarak ya da ruhen zarar görme ihtimalinin olduğu ileri sürülmüştür. 17. yüzyıla bakıldığında İtalya'da Bernardino Ramazzini tarafından iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin birtakım çalışmalarla işçi sağlığı için yapılan fiziksel şartların iyileştirilmesi ve gerekli önlemlerin alınmasına yönelik bulguları ortaya koymuştur (Çiçek ve Öçal, 2016).

Bu çalışmalarla, bir işçinin hangi süreçte ne tür hastalıklara yakalanma ihtimalinin olduğunu ortaya koymuş, fiziksel çalışma koşullarının işçiyle arasındaki

bağlantıyı açıklamıştır. Böylece bu konuya ilişkin temel basamak sayılabilecek bilimsel çalışmalar İtalya’da ortaya konmuş olup Sanayi Devrimi’nin ortaya çıktığı İngiltere’de ise bu tür çalışmalara hız kazandırıldığı söylenebilir. İş sağlığı ve güvenliği kavramına ilişkin yasal düzenlemeler ortaya konarak bu duruma ilişkin devlet tarafından düzenlemeler de yapılmıştır (Tepebaş, 2015).

Esas itibariyle iş sağlığı ve güvenliğinin amacına bakıldığında, işçinin çalışmakta olduğu işyerinde meydana gelebilme ihtimalinin bulunduğu kaza ve beklenmedik davranışları önleyerek en aza indirmektir. Bu sayede işçinin performansında artış sağlanabilmesi, iş yerinde ortaya çıkabilecek kazaların en aza indirgenmesiyle mümkün olur. Kaza meydana geldikten sonra değil, gelmeden müdahale edilmesi hem işçi hem işveren hem de üretim için daha önemli ve gereklidir (Erol, 2015).

İşçinin üretim yaparken kullandığı tüm materyaller iş kazasının oluşabilmesi için risk taşır. Bu risklerin neler olabileceği ve ne şekilde önlenebileceği de iş sağlığı ve güvenliğinin alanına girer. Yalnızca üretim esnasında ne tür kaza ve sorunların ortaya çıkacağı değil, aynı zamanda da işyerinde kullanılacak ve işin bir parçası halindeki aletlerin planlama ve montajlaması da bu konunun içinde yer alır (Karamik ve Şeker, 2015).

Çalışma sırasında oluşan risklerin önüne geçilerek daha verimli bir çalışma ortamının hazırlanması, risk ve kazaların sebebiyet verebileceği sonuçları ortadan kaldırarak işçinin yaşamını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesi için yapılan tüm çalışmalar; iş yerinde güvenlik ve sağlık için gereken şartların oluşturulması için alınacak tüm önlemler iş sağlığı ve güvenliğinin esas gayesini ortaya koyar. Kaza ve hastalıklar ortaya çıkmadan önlem almak, oluşabilme ihtimalinin bulunduğu durumların önüne geçerek gerekli şartların sağlanması iş sağlığı ve güvenliğinin esas amacıdır (Gültekin ve Kaplan, 2019).

Kaza ve hastalıklar meydana geldikten sonra oluşan zararları karşılamaya yönelik düzenlemeler tazminat şeklinde ifade edilir. İş Kanunu’nun 77. maddesinde yer alan ifadeye göre, “İşverenler iş yerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlem almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak, işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdürler.” ifadesi yer almaktadır. Bu maddede yer verilen düzenlemenin temel amacı, iş kazası ve meslek

hastalığı gibi durumların ortaya çıkmadan önce gerekli tedbirlerin alınarak işçi sağlığını korumayı amaçlamaktır (Karadurdu, 2017).

İş sağlığı ve güvenliğinin en önemli amaçlarından biri de çalışanların hayatlarını ve fiziksel bütünlüğü korumaktır. Çalışma ortamındaki olumsuz şartları ortadan kaldırarak tehlikeye sebebiyet verecek tüm davranışlardan kaçınılmasını sağlamak, iş sağlığı ve güvenliğinin esas amacıdır. İşçilerin fiziksel, zihinsel ve ruhsal sağlığını koruyarak işletmenin daha güvenli bir yer haline getirilerek işletme adına daha güvenli bir çalışma ortamının hazırlanmasını sağlamak da iş sağlığı ve güvenliğinin amaçlarındandır (Erol, 2015). Bunun yanı sıra işyerinde risk içeren halleri etkisiz hale getirerek üretim performansının artmasını sağlamak ve ortaya çıkabilecek maddi ve manevi zararların önüne geçmeye çalışmak da iş sağlığı ve güvenliğinin diğer amaçları arasındadır (Serin ve Çuhadar, 2015).

Her ne kadar iş sağlığı ve güvenliğinin yalnızca işçiye yönelik menfaat ve koruma sağladığı düşünülse de bu durum tek taraflı değildir, aynı zamanda da işveren için de iş performansının önüne geçilmesi ve işçiye zarar neticesinde ödenecek tazminat neticesinde gerekli ve olması gereken bir durumdur. Bu durumlar arasında bir kıyaslama yapıldığında iş yeri güvenliği için önlemler almanın ve hem işyeri üretiminin devamlığını sağlamak hem de işçi yaşamını korumak için daha etkili ve ekonomik bir yöntem olduğu görülür. İş yerinde meydana gelebilecek ve iş yeri şartlarından kaynaklanan tüm olumsuz davranışların önlenerek daha rahat ve güvenli bir çalışma ortamının sağlanması sonucunda çalışanların ruh ve beden bütünlüklerinin korunarak çalışılması amaçlanmaktadır (Demir, 2020).

Kısa dönem için düşünüldüğünde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli önlemlerin alınmaması daha cazip gibi görünse de daha geniş bir zaman aralığından değerlendirme yaptığımızda çalışma yaşamında her iki tarafı da etkileyen bir durumdur. Gerekli önlemler alınmadan üretim yapıldığı zaman ortaya çıkan üretim istenilen seviyede olmayacağı gibi iş gücü kayıpları da fazlaca ortaya çıkar. Bu duruma ilişkin olarak denetim ve düzenlemeler anayasal düzenlemede de görüldüğü gibi devlet tarafından sağlanması gereken bir durumdur (İnciroğlu, 2014).

İş yerinde meydana gelebilen sağlık ve güvenlikle alakalı sorunlar, iş yerinin olduğu yere münhasır ve içinde bulunulan sağlık ve güvenlik kültürüne ilişkin durumları ortaya koyan ve aynı zamanda da etkilenebilen bir durumdur. İş yerlerine yönelik

güvenlik kültürü üzerine yapılan çalışmalarda, güvenlik kültürünün sağlandığı yerlerde iş performansının da bu duruma bağlı olarak önemli derecede etkilendiği ortaya konmuştur (Güler vd., 2018).

Çalışma ortamında durumları olumlu ya da olumsuz şekilde etkilemekte olan kurumsal kültür, değerler, işyeri kuralları ve çalışanların davranışlarını da etkileyici bir özelliğe sahiptir. Bu durum üzerine etkili olan tutum ve davranışlar kaza ve hastalık gibi iş performansını olumsuz yönde etkileyebilecek davranışların da önüne geçerek iş verimini olumlu yönde etkiler. İş kaybındaki azalma görülür, kazaların olma ihtimali azalarak en aza iner, sağlık ve güvenlik çalışmalarına olan katılımda artma sağlanır, risk ve kazaların ortaya çıkmasına neden olan tüm davranışlar daha rahat bir şekilde gözlemlenme imkânı bulur (Genç, 2016).

Güvenlik kültürü, Sharon Clarke'nin de birbirine benzeyen noktalarda oluşturduğu nitelendirmeler sonucunda daha çok sağlık ve güvenliğe ilişkin ortaya çıkan sorunların tutum ve davranışları etkileyerek kültür ve değeri yansıttığı görülmektedir. İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin 'kültür' kavramı 1989 yılında Çernobil olayından sonra hazırlanan raporda bahsedilmiştir: "Organizasyonlarda ve çalışanlarda, nükleer tesisin güvenliğine ilişkin hususlar ve önleyici davranışların bütünüdür." açıklamasının yanı sıra, bu durumun hem iş yerlerine hem de çalışanlara yönelik olduğunu ifade etmiştir (Karadal vd., 2019).

İş sağlığı ve güvenliğinin temellerinden birini oluşturan güvenlik kültürü, meydana gelebilme ihtimalinin olduğu kazaların önüne geçilerek güvenli işin kimler tarafından ne şekilde yapılacağını ortaya koymaktadır. Bu kriterlerin neler olacağı ve ne şekilde uygulanması gerektiği de açıkça ifade edilmiştir: İlk olarak yönetici grubun güvenlik hususuna ilişkin yaptığı çalışmalar ve bu hususu destekleyen diğer alt çalışanların olması ve bunlara da katılım sağlayacak diğer tüm çalışanların olması halinde gereken güvenlik ortamı da buna bağlı olarak sağlanması mümkündür (Akalp ve Yamankaradeniz, 2013).

Son zamanlarda İş Sağlığı ve Güvenliği tarafından uygulanan programlarda görüldüğü üzere, güvenlik kültürünü değiştirmeye ve geliştirmeye yönelik çalışmalarda bulunmaktadır. Bu duruma benzer çalışmalar mesleki güvenlik ve sağlık ulusal kurulu tarafından da ortaya konmakta olup iş güvenliğinin sağlanabilmesi için gereken

önlemlerin alınması ve güvenlik kültürünün oluşturulması için çalışmalarda bulunmaktadır (Çiftçi, 2016).

İş sağlığı ve güvenliği kültürü, bir iş yerindeki güvenliğin esasını oluşturan bir durumdur ve her iş yerinin bu konuya ilişkin kendine has farklılıkları vardır. Hangi işin ne şekilde yapılacağı, yapılan işin ne tür durumlar altında ne şekilde olacağına ilişkin farklılıklar ortaya çıktığı için çalışma davranışını da etkileyen bir durumdur. Meydana gelebilecek zararları en aza indirme konusunda olumlu bir tutum sergilenmesini sağlayan bu yöntem tehlikeleri en aza indirme konusunda tutarlılık sağlar (Yalın ve Mızrak, 2016).

İş sağlığı ve güvenliği kültüründe değişiklikler gösteren durumları tespit edebilmek ve ne tür durumların bu hususlarda etkisi olduğunu anlayabilmek için birtakım çalışmalar yapılmıştır. Willamson tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada kültür ve iklimin bu konuda ne türde şekillenmelere sebebiyet verdiğini belirtir. Bunun yanı sıra Cooper tarafından yapılan başka bir çalışmada ise kültürün yanı sıra psikolojik durumun ne şekilde etki ettiğinin üzerinde durmuştur. İş yerinin fiziksel çalışma şartlarının buna ilişkin etkilerinin neler olduğu, iş güvenliği politikaları ve usullerinin bireyler üzerinde etkilerinin ne şekilde olduğu üzerinde durmuştur (Çiftçi, 2016).

Konuya ilişkin başka bir çalışma ise Zohar tarafından gerçekleştirilmiştir. İşyerinin güvenlik kültürü üzerinde iklimin ne denli etkileri olduğu ve güvenlik davranışı karşısında sonuçlarını gözlemler. Guldenmund tarafından iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin yapılan çalışmada ise güvenlik kültürünün iklimden bağımsız bir şekilde değerlendirilmesi gerektiği savunulmuştur. Bu iki konunun birbirinden bağımsız bir şekilde incelenmesi gerektiği ve güvenlik kültürünün iklimde doğrudan bağlantılı olmadığı savunulmuştur. İklimin güvenlik kültürüne göre daha genel geçer olduğu, güvenlik kültürünün daha kalıcı ve süreklilik niteliği taşıdığı ve iş yerinde alınması gereken tedbirlerin iklimden bağımsız bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Bayram ve Arpat, 2021).

Mearns ise güvenlik kültürü ve iklim arasındaki bağlantıyı gözlemleyebilmek için çalışmalarda bulunurken kültüre ilişkin durumları da göz önünde bulundurarak çalışmasına devam etmiştir. Mearns'e göre güvenlik kültürü ve iklimle bağlantılı olarak değerlendirmenin yapılmasında güvenlik ve sağlığa ilişkin bağlantının ortaya konulması, iş sağlığı ve güvenliği arasındaki etkileşimin ne şekilde olduğuna yönelik çalışmalarda bulunulması, bu bağlantılardan hareketle iş sağlığı ve güvenliği arasındaki etkileşimin ne

şekilde yapılarak ortaya ne gibi sonuçlar çıkardığının gözlemlenmesi ve bu çalışmalar sonucunda ortaya çıkan sonuçların ihtiyaçları ne derecede karşıladığının tespit edilmesi gibi alt başlıklara çalışmada yer vermiştir (Çelik, 2014).

Guldenmund tarafından yapılan çalışmada neticesinde elde ettiği sonuçlara göre, işyerinin güvenlik kültürüyle firmanın bulunduğu lokasyon arasında doğrudan bir bağlantı olmamakla birlikte eğer ki istisnai bir durum da yoksa sadece bu çıkarım üzerinden değerlendirme yapılmaması ve diğer tüm etmenlerin de değerlendirilmesi gerektiğini belirtir. Çalışma şartlarını belirleyici niteliğe sahip ulusal ve dinsel boyutların da güvenlik kültürüne ne şekilde etkilendiğinden de bahsedilmiştir (Akalp ve Yamankaradeniz, 2013).

Hofstede tarafından yapılan çalışmada ise güvenlik kültürüyle bağlantısı bulunduğunu düşündüğü kültürel boyutu da çalışmada incelemiştir. Risk alma ve belirsizlikten kaçınmanın ne denli boyutlara ulaştığında iş gücü anlamında işyerinde bulunan ortamı ve çalışma şartlarını etkileyebileceğini ve bunun sonuçlarının ne şekilde ortaya çıktığının üzerinde durmuştur. Bu duygu ve düşüncenin çalışanlar üzerindeki etkisi de incelenmiş olup yaşanan söz konusu belirsizliğe karşı ne tür tutumlar sergilenmesi gerektiği üzerinde de durulmuştur (Öncül vd., 2016).

Belirsizlik konusuna Türkiye güvenlik kültürü açısından bir değerlendirme yapılması gerekirse belirsizlikten kaçınma halinin diğer ülkelere seyirle daha fazla olduğundan bahsetmek mümkündür. Birbirine yakın kültürlerin bireyleri riske sahip koşulları ve davranışları özümserler (İhan ve Alimanoğlu Yemişçi, 2020).

Örnek vermek gerekirse trafikte hız yapıldığında bunun sonucunda ortaya çıkacak olumsuz tür davranışlardan kaçınma isteği belirsizliğin göstergesi olup bundan kaçınma eğilimi de olumlu bir davranışı tetikler ve hızın risk içerdiği sonucuna varılabilir. Buna benzer durumlar sergileyerek belirsizlikten kaçınma eğiliminin fazla görüldüğü kültürlerde yer alan işyerlerinde de risk almaya meyilli davranışların sıklıkla görülmesine rağmen olumlu özellikler taşıyan sağlık ve güvenlik kültürünün bu tür davranışları engellediği de tespit edilebilmektedir (Hamarat ve Duran, 2020).

Güvenlik kültürüne ilişkin son zamanlarda kültüre ilişkin yapılan tanımlamalar daha çok ulusal kültür arasında bir ilişki olduğunu ortaya koyar niteliktedir. Helmerich'e göre işyerlerinin temel ihtiyacı, ulusal güvenlik kültürüyle paralellik göstermektedir. Ulusal kültürel değerler, toplum içinde bireyi küçük yaşta etkisi altına almaya başlayan,

aile, okul, çalışma hayatı, arkadaş toplulukları gibi birbirinden farklı, kimi zaman bağımsız gruplar oluşturmakta ve şekillendirmektedir (İhan ve Alimanoğlu Yemişçi, 2020).

Eğitim sayesinde bireylere anlatılan kültürel bilgi ve değerler, bireyin iş yaşamı esnasında öğrendiği bilgilere göre daha kalıcı ve etkili olmaktadır. Farklı rollere ve mesleklere sahip bireyler, iş yaşamı sırasında birbirlerine karşı geliştirdikleri tutum ve davranışları da bu şekilde oluşturarak beklenti ve iş prensibini de bu yönde şekillendirmektedir. Beklenti ve prensipler iş yaşamı sırasında paylaşıldığında benzerlik gösteriyorsa, grubun kültürüyle de bağlantısı olduğundan bahsetmek mümkündür (Özkan, 2011).

Güvenlik kültürünü tespit edebilmek için yapılan çalışmalarda, çalışanın olguyu anlayabilmesi için içinde bulunduğu durumları kademeli olarak ve farklı şekillerde değerlendirmeye alınması gerekir. Kültürün insanlar tarafından meydana getirilerek toplumun bir parçası haline getirilmiş olması ve İş sağlığı ve güvenliği açısından da topluma ne şekilde yön verdiğini de bu çalışmalarla tespit edebilmek mümkündür. Bu hususta tespit edilebilecek şeyler İSG işaretleri, iş materyalleri, iş ekipmanları, iş yeri internet sitesi, genel iş yeri kuralları, iş yeri iletişim araçları, çeşitli tutanaklar üzerinden tespit edilebilir. Bazı durumlarda ihtiyaç duyulan kurumsal güvenlik kültürüne ilişkin değerlendirmelerin yapılabilmesi için işyerine etkisi olan tüm durumların değerlendirilmesi ve bu değerlendirme neticesinde çıkarımda bulunulması gerekir (Çiftçi, 2016).

İş yerlerinde istenmeyen sonuçları engellemek için yapılan çalışmalar arasında teknolojik değişim ve gelişimlerin takip edilerek güvenlik kültürünün bu doğrultuda geliştirilmesi ve şekillendirilmesi önem arz eder. Farklı şirketlerin ve çalışma ortamlarının zaman içinde değişiklik göstermesiyle birlikte ortaya çıkan değişimler için de güvenlik kültürüne ilişkin değişimlerin tespit edilerek bu doğrultuda çalışmalar yapılması gerekir. Bazı durumlarda ise beklenen kültür değişimleri istenildiği gibi sonuç vermez ve güvenlik kültüründe değişim programları yanıtsız kalabilir. Bu programın uygulanmasında, programın uygulanmasına tepki gösterebilecek çalışanların da olabilmesi mümkündür (Ersöz ve Özmen, 2020).

Kültürle bağlantılı bir durumun değiştirilmesi her zaman düşünüldüğü kadar kolay olmamaktadır. Schein'in tasarladığı modelde, kültürle bağlantılı olarak kazaların

gerçekleşebileceği ve kaçınılmaz olduğu ya da iş güvenliği ve üretimin aynanda olamayacağı, iş güvenliğine ilişkin olarak belirlenebilir unsurların ön sırada olduğu belirtilmiştir. Bu tanımlamalar arasındaki değişimlerin ve birbirleriyle gösterdikleri farklılıklar kültürdeki değişimin sonucunda ortaya çıkarak etkisini göstermektedir (Nişancı ve Demirören, 2020).

1.3.4. İş Sağlığı Güvenliği Eğitimi ve Farkındalığı

Makine bakım onarım çalışma alanlarında birçok noktada iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili belirli önlemler alınsa bile, bu konuda eğitim alınması da gerekmektedir. Bu konuda en önemli unsur ilk önce bakım onarım çalışma alanlarında bulunan saha iş yöneticileri dâhil teknik personellerde farkındalık oluşturulması gerekmektedir. Bu farkındalığı oluşturma'nın birincil koşulu ise eğitimle olmaktadır. Teknik personelin sağlığında, ramak kala olayları ve kazaların önlenmesinde ayrıca meslek hastalıklarının ortadan kaldırılması konusunda iş güvenliği alanında yapılan uygulamaların oldukça önemli olduğu ve bu konuda makine teknik personeli ve saha iş yöneticilerin bilinç düzeyinin ileri seviyede yani büyük oranda artırılması ön görülür.

Yapılan iş güvenliğine yönelik bilimsel araştırmalarda iş kazalarına ve meslek hastalıklarına sebep olan durumların %98'lik kısmı güvensiz davranışlar ile güvensiz durumlardan kaynaklandığı bilinmektedir (Demirbilek, 2005). Güvensiz olan davranışların asıl nedeni ise iş güvenliği kültürünün alt yapısının zayıf olmasından kaynaklanmaktadır. İş güvenliği kültürü sağlıklı bir eğitimle oluşturulabilir. Bilimsel açıdan günün koşullarına göre güncellenen İyi bir eğitim sayesinde bireylerin iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı farkındalıklarının artırılması, ortaya çıkması muhtemel risk ve tehlikelere karşı daha hassas ve tedbirli davranılması sağlanabilir (Türüdü, 2019).

İş güvenliği eğitimlerinde ilk sorumluluk işveren tarafından yetkilendirilen eğitim sorumlusu personelindedir. Makine üzerinde çalışan teknik personelin karşılaşabileceği risk ve tehlikelere karşı sorumlu yönetici, gerekli önlemleri almak ve gerekli eğitimleri çalışanlarına belirlenen zaman aralıklarında mevzuatta uygun belirlenen sürelerde vermekle mükelleftir (Alkan, 2017).

İKİNCİ BÖLÜM
EMNİYET TEŞKİLATI ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ GENEL BİLGİLER

2.1. EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM); ilk defa 10 Nisan 1845 yılında kurulmuştur ve ülkemizde tüm il ve ilçelerde örgütlenmiş olan, iç güvenlikten sorumlu olan devlet teşkilatıdır. Belediye teşkilatının olduğu yerlerde görev yapan Emniyet Genel Müdürlüğü, sahil ve denizlerden sorumlu olması durumunda Sahil Güvenlik Komutanlığı, kırsalda görev yaptığı zaman da Jandarma Genel Komutanlığı kolu sorumlu olmaktadır (Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu, 1983).

Merkez Teşkilatı bünyesinde olan Ana Komuta Kontrol, Strateji Geliştirme, asayiş, arşiv, bilgi işlem, haberleşme, dış ilişkiler, güvenlik, ikmal-bakım, havacılık, idari ve mali işler, istihbarat, inşaat-emlak, kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele, İnterpol, Personel, Koruma, Kriminal Özel Harekât, sağlık işleri, sivil savunma, sosyal hizmetler, teftiş kurulu, trafik eğitim ve araştırma, terörle mücadele harekât, trafik ve denetleme, trafik eğitim ve araştırma, yabancılar hudut iltica daireleri mevcuttur. Taşra teşkilatı ele alınırken, il emniyet müdürlükleri ile beraber ilçe emniyet amirlikleri de oluşturmaktadır. Genel müdürlük, üst kurum ve yönetim açısından İçişleri Bakanlığı'na bağlı olmaktadır.

Emniyet Genel Müdürlüğü kurumunun yapılanması, iki biçimde meydana gelir. Bunlardan biri Merkez Teşkilatı olmakla beraber, ikincisi de Taşra Teşkilatı şeklindedir. Merkez Teşkilatı, asıl olarak daire başkanlıkları şeklinde yapılanırken, Taşra Teşkilatı da 81 ilde il emniyet müdürlükleri şeklinde faaliyetlerini yürütmektedirler. Merkez Teşkilatında olan daire başkanlıklarının bazı bölümleri direkt olarak emniyet genel müdürlüğüne bağlı olmakla beraber, diğerleri de 5 adet emniyet genel müdür yardımcısına bağlı bir şekilde hizmet verir. Bunun yanı sıra Taşra Teşkilatı kapsamında illerin başında emniyet müdürü bulunmak ile beraber, ilde olan tüm birimler il emniyet müdürlüğüne bağlıdır (Teşkilat Şeması, 2022).

Polis Akademisine bağlı olan Polis Eğitim Merkezleri (PEM), tarafından hizmet öncesi olan eğitimin hepsi Polis Amirleri Eğitim Merkezi, Polis Meslek Yüksekokulu, Polis Meslek Eğitim Merkezi adlı eğitim birimleri tarafından verilmektedir (Eğitim, 2022).

2.1.1. Emniyet Genel Müdürlüğünün Nitelikleri, Görev ve Yetkileri

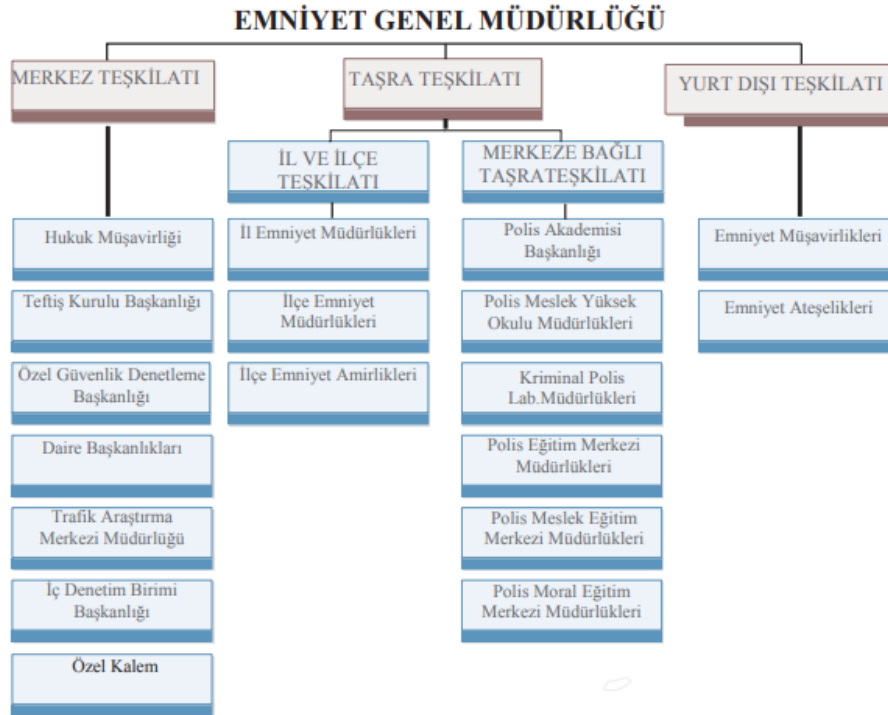
Polis Nizamnamesi ismi ile ilk Polis Teşkilatı, 10 Nisan 1845 yılında kurulmuş olmakla beraber, Cumhuriyet ilan edildikten sonra 4 Haziran 1937 senesinde 3201 sayılı

Emniyet Teşkilatı Kanunu ile bugünkü yapının temelleri oluşturulmuştur. Polis Teşkilatı, kurulduğu günden bu yana temel ilke olarak özgürlük ve güvenlik dengesini kurarak, yasaların kendilerine vermiş olduğu yetki ve sorumluluk doğrultusunda hukuk devleti ilkeleri ve insan hakları perspektifinde güvenlik hizmeti vermektedir (Pehlivanlı, 2022).

Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu olan 2559 sayılı yasanın 1. maddesi: “*Polis, asayiş amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korumaktadır. Ayrıca halkın ırz, can ve malını koruma ve ammenin istirahatini temin etmeye sorumludur. Yardım isteyen kişilere, yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanunların ve nizamnamelerin kendisine vermiş olduğu görevleri yapar.*” (İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, 2016) biçiminde düzenlenmiştir. Aynı kanunun 2. Maddesi ise “*Polisin genel emniyet ile ilgili olan görevleri iki bölümden oluşur. Bunlardan biri; kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce, bu kanun hükümlerinin dairesinde önünü almaktır. İkincisi ise işlenen bir suç ile ilgili olarak Ceza Muhakemeleri Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı olan görevleri yapmak*” (İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, 2016) şeklindedir.

Kanun metninde belirtildiği gibi, polisin adli ve idari olmak üzere 2 temel vazifesi vardır. Suçun işlenmesi ile beraber, polisin adli vazifeleri başlamaktadır. Bunun yanı sıra Cumhuriyet savcılarını adına soruşturma yürüterek, şüpheli olan ve suç delillerini yargı mercilerine teslim etmek yine polisin adli görevlerindendir. Polisin idari vazifeleri ise genel asayiş ve kamu düzeninin sağlanması ile beraber, kişilerin can ve mal güvenliğini tesis etmektir (Hakim Ve Savcılar Kanunu, 2022). Ayrıca Polis Teşkilatı, adli ve idari sorumluluklarının yanı sıra özel olarak belirlenen birtakım vazifeleri yerine getirir. Bu vazifeler arasında pasaport, silah taşıma ve bulundurma belgeleri, sürücü belgesi, araç trafik ve tescil belgesi, özel güvenlik belgeleri ve patlayıcı maddeler ile ilgili olan belgelerin düzenlenmesi hizmetleridir (Mil, 2014).

Şekil 2.1: Emniyet Genel Müdürlüğü Teşkilat Yapısı

Kaynak: İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, 2016.

2.1.2. Emniyet Genel Müdürlüğünün Tarihi

Toplum içinde yaşama ihtiyacı, özgürlük ihtiyacından önce gelir. Binlerce yıl boyunca toplumlar özgürlüksüz yaşayabilirler ama düzensizlik ve güvensizlik içinde yaşayamazlar. Devlet şeklinde teşkilatlanmış bir toplumda sosyal düzen ve güvenliğin sağlanması devletin asli görevidir. Devletin bu görevi, milli savunma ihtiyacı ile birlikte devlet kadar eskidir. Polis tarihi Türk tarihi ile başlar. Türkler tarih boyunca çeşitli devletler kurmuş, asayiş ve güvenlik için milli müdafaa yapmıştır (Yükselbaba, 2017).

Eski Türklerde asayiş ve güvenlik işleri subaşılar tarafından yürütülürdü. Türkler, aşiret olarak yaşadıkları dönemde orduyu gönderen ve yönetenlere "subaşı" derlerdi. Su, asker, komutan, ordu ve görgü tanığı, başkomutan anlamında kullanılmaktadır. Aşiretler birleşip toplum büyüyünce Kağanlar ortaya çıkmış ve Subaşılar savaşta belli birliklere komuta etmeye başlamışlar ve bulundukları bölgenin güvenliğini sağlamışlardır.

Sonuç olarak subaşılarda rolü azaltılmış ve belirli işlerin yöneticisi olmuşlardır. Anadolu Selçuklularında da şehir merkezindeki askerî ve sivil işlerden sorumlu komutana

subaşı denir. Bulundukları yerde asayiş ve güvenliği sağlarlar, savaş zamanlarında çevre kasaba ve köylerde tımar sipahilerini komuta ederlerdi. Anadolu Selçuklu Devleti'nin dağılmasından sonra Anadolu'da kurulan beyliğin askeri komutanına "subaşı" adı verilmiştir. Sonuç olarak asayiş ve güvenlik eski Türklerin belli kanunlarına göre yürütülmüştür (Ayyıldız ve Genç, 2008).

Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya geldikleri, Söğüt ve Domaniç bölgelerine yerleştikleri ve beylikler kurdukları bilinmektedir. Kuruluş Dönemi'nde çok az araziye sahip olan Osmanlı Beyliğinin idaresi de kurulmuştur. Bey, devlet başkanı olarak askeri ve sivil gücü kendi bünyesinde topladı ve ülkesini, atanmış komutanları ve kadılar ile birlikte yönetmiştir. Tarihi olarak polis teşkilatı aşağıdaki gibidir (Tarihçe, 2022).

1299-1453

Muhafız teşkilatının büyümesiyle İstanbul'da asayiş ve güvenliği sağlama işi Muhafız askerlerine, özellikle Bostancı, Cebeci, Topçu gibi askeri birliklere ve Kaptan-ı Derya gövdesinin askerlerine devredilmiştir. İstanbul, Yeniçeri Ağaları, Bostancıbaşı, Cebeci, Topçubaşı ve Kaptanpaşa arasında bölgelere ayrılmıştır (Gül, 2020).

1453-1826

1826'da Yeniçeri Muhafızların ortadan kaldırılmasından sonra, İstanbul'da Asakiri Muntazama-i Hassa (Asakir-i Mansure-i Muhammediye) adlı yeni bir askeri teşkilat kurulur ve bu teşkilat polis hizmeti de verir. Böylece Yeniçeriler ve Yeniçeri Ağası yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediye ve Serasker geçmiştir (Ayaydın, 2011).

1826-1845

İstanbul'da 10 Nisan 1845 yılında "Polis" adı ile bir teşkilat kurulmuş olup yeni kurulmuş olan polis teşkilatının görevleri aynı tarihte yine yayınlanmış olan Polis Nizamnamesi'nde belirlenmiştir. Bu durum ise yabancı elçiliklere bir yazı ile bildirilmiştir (Tarihçe, 2022).

1845-1879

Tanzimat ve Islahat Hareketleri kapsamında 1876 senesinde Avrupa'da olan örnekler kapsamında bir polis teşkilatının kurulmasına ve I. Meşrutiyet'in ilanından sonra da oluşan hükümet programına yer verilmiştir. Bunun yanı sıra 1879 yılında Zaptiye Nezareti kurulmuştur (Tarihçe, 2022).

1879-1908

Bu seneden sonra Zaptiye Nezareti kaldırılmış ve bunun yerine Dâhiliye Nezaretine bağlı olan ve memleket için şamil polis işlerinin yürütülmesi ile ilgili olarak görevli “Emniyet Umumiye Müdürlüğü” ve İstanbul vilayetine bağlı olan bir polis müdüriyeti kurulmuştur (Tarihçe, 2022).

1908-1918

Polis, Kurtuluş Savaşı Dönemi’nde Mondros Mütakeresi’nin yapıldığı 1918 senesinden, Milli Polis Teşkilatının kurulduğu 24 Haziran 1920 senesine kadar, tüm yurt içerisinde Osmanlı Devleti’nin polisi olarak hizmetini devam ettirmiştir. Bu durum aynı zamanda İstanbul Polis Müdüriyeti Umumiyesi’nin kaldırılmış olduğu 24 Şubat 1923 senesine kadar devam etmiştir (Tarihçe, 2022).

2.1.3. Emniyet Genel Müdürlüğünün Yapısı

Emniyet Genel Müdürlüğünün teşkilat yapısı ele alınırken, Türkiye Cumhuriyeti sınırları çerçevesinde teşkilatlanma ile beraber, tamamlanmış olan il, ilçe ve beldelerde yaşayan kişilerin güvenlik, trafik ve birtakım belgelendirme hizmetleri, Emniyet Genel Müdürlüğünce sağlanır. Bunun yanı sıra Türk Polis Teşkilatı merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatı olarak yapılandırılır. Suç türleri, her geçen gün değişmek ile beraber, Türk Polis Teşkilatı, etkin mücadelesini ulusal ve uluslararası alanlarda sürdürür. Bunun yanı sıra yeni uzmanlık birimlerini oluştururken, kendini sürekli biçimde yenileyerek verilen vazifeleri yerine getirir (ETK Kanunu, 2022).

2.2. ASAYİŞ ŞUBE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Kanun ve ilgili mevzuatın verdiği yetkiler çerçevesinde; kişilere ve mala karşı işlenen suçlar, haciz suçları, soruşturma, tutuklama, zanlıların tutuklanması, ceza soruşturması dahil ifade verme ve mahkemeye sevk etme ile diğer suçları önleyici tedbirleri yerine getiren Asayiş Şube Müdürlüğü, kanunla belirlenen suçlar ve yargı görevleri ile mükelleftir (Özen, 2008). Asayiş Şube Müdürlüğü, aylık istatistiksel verileri Kamu Güvenliği Bürosuna gönderirken; Küçükleri Koruma Bürosuna aylık formları gönderir. Kamu düzenini korumak ve sürdürmek, çocuklar için formlar düzenlemek, kaçak çocukları bulmak ve teslim etmek ve büro ve diğer verilen görevleri yerine getirmek diğer görevleri arasındadır. Bununla beraber incelediği diğer konular arasında;

- Aranan şahıslar büro amirliği
- Kayıp şahıslar büro amirliği
- Hayvanları koruma büro amirliği
- Suç gelirlerini araştırma büro amirliği (Hırsızlık, yankesicilik, insan ticareti gibi suçların işlenmesiyle birlikte elde edilen kazançlar ile mücadele etmek emniyet teşkilatınca, asayiş şube müdürlükleri bünyesindedir) (Suç Gelirleri, 2022).

2.2.1. Ahlak-Kumar Büro Amirliği

Ahlak polisi; toplum tarafından genel kabul görmüş ahlak kurallarının ihlallerinde savcılık, yazılı hukuk, doğal hukuk, doktrin, hukuk ve hukuken bağlayıcı kararların öngördüğü düzenleme ve yetkiler çerçevesinde davranışı inceler ve failleri tespit eder. Hukuki boşlukların olduğu durumlarda cezai sorumluluk kanuna göre araştırılır. Dolayısıyla suç duyurusunda bulunarak cezalandırılmak üzere iddia makamına sevk eden idari kolluk kuvveti Ahlak-Kumar Büro Amirliğidir.

2.2.2. Teknik Takip Büro Amirliği

Teknik takip büro amirliğinin görevleri aşağıdaki gibidir (Analiz, 2022):

- Alt büro kapsamına giren hususlar, ilgili birimlerce elde edilen çeşitli verilerin uygun koşullar sağlandığında analitik bir sistem oluşturacak şekilde kayıt altına alınması sürecini takip ederek, diğer birimlerin ihtiyaçlarını değerlendirmek,
- İlgili birimlerin değerlendirme sürecinden sonra analizlere dayalı veri hazırlamasına yardımcı olmak.
- Analitik sistemlerin kullanıcılarını, bakanlık tarafından belirlenen standartlar çerçevesinde yetkilendirmek ve yetkili makamın talebi üzerine, kullanımlarının etkinliği ve etkinliğine ilişkin raporlar hazırlamak,
- Analitik sistemlerin kullanımına ilişkin usul ve esasları belirleyen düzenlemeler geliştirmek,
- Bilgi İşlem Servisi ile koordineli çalışarak analitik sistemin güvenliği için gerekli tedbirleri almak,
- Büro'nun sorumluluk alanlarıyla ilgili güncel istatistiki bilgileri tutmak ve konuları analiz etmek,
- Gerekli sistem yedeklemelerinin yapıldığından emin olun, bunları kontrol edin/tamamlayın

- Kullanıcı işlem kayıtlarının 2 yıl süreyle tutulmasını ve sistemin süresi dolan kullanıcı işlem kayıtlarını silmesini sağlamak,
- Sistem çıktısını, suçu önlemek veya suçu netleştirmek veya işlenen suçlar arasında bağlantı kurmak için gelen verileri analiz edebilecek anlamlı bilgilere dönüştürmek,
- Sorumluluk alanında kurum ve kuruluşlarla ortak projeler,
- Veri analiz sistemlerindeki değişim ve gelişmeleri yakından takip etmek, düzenlenecek ulusal ve uluslararası etkinliklere katılmak ve sistem geliştirme konusunda araştırma yapmaktır (Analiz, 2022).

2.2.3. Dolandırıcılık Büro Amirliği

Dolandırıcılık suçlarını azaltmak ve bu tür suçlarla daha etkin mücadele etmek amacıyla Asayiş Bakanlığı Genel Güvenlik Bürosu bünyesinde bir Dolandırıcılık Şubesi kurulmuştur (Dolandırıcılık, 2022).

Hırsızlık suçlarının azaltılmasında önemli rol oynayan Asayiş Bakanlığı, vatandaşların teknoloji kullanılarak yapılan hileli yöntemlere karşı bilinçlendirilmesi ve Covid-19 salgınına özel bir yöntem kullanılarak dolandırıcıların tespit edilmesi için yapısal reformlar gerçekleştirmiştir (Dolandırıcılık, 2022).

2.2.4. Hırsızlık ve Yankesicilik Büro Amirliği

Hırsızlık

Hırsızlık suçları, üç kısımda incelenir. Bunlar ve bu suçları yapan kişilerin cezaları aşağıdaki gibidir (Hırsızlık, 2022):

- İş yeri suçları (Bu suça karışan kişi, bir yıldan az ve 12 yıldan fazla olmamak üzere belirli süreli hapis cezası ile cezalandırılır).
- Ev hırsızlığı (Bu suça karışan kişi, bir yıldan az ve 12 yıldan fazla olmamak üzere belirli süreli hapis cezası ile cezalandırılır).
- Araba hırsızlığı (Bu suça karışan kişi, bir yıldan az ve 12 yıldan fazla olmamak üzere belirli süreli hapis cezası ile cezalandırılır)

Yankesicilik

Yankesicilik, kişilerin üzerlerinde taşıdıkları herhangi bir para ya da değerli eşyaların el çabukluğu ve özel beceri ile hissettirilmeden alınmasıdır (Yankesicilik,

2022). En çok bilinen çeşitleriyle Yankesicilik Suçları aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir;

Tablo 2.1: Yankesicilik Çeşitleri

CEPÇİLİK	Genel olarak toplu taşıma araçlarının içerisinde olan sıkışıklıktan kaynaklı olan ve bu sıkışıklıktan yararlanmak isteyen kişilerin çantalarından ya da ceplerinden paralarının çalınması olayına cepçilik denir.
DEFİNECİLİK	Definecilik, tarihi altın bulunması ya da satılması bahanesiyle numune altın verilerek maddi durumu iyi olan kişilerden ikna yoluyla yüksek oranlarda bir para alınarak ortadan kaybolan kişinin işlediği suçtur.
FALCILIK	Genel olarak kişilerin evlerine gidilerek insanlara gelecekte haber verme bahanesi ile beraber yalan dolan bir şekilde kişilerin ziynet eşyalarını bir mendile sararak el çabukluğu ile mendilin değiştirilmesi ve falın bozulmaması için de daha sonra açılmasının istenmesini isteyen kişilerin ortadan kaybolması ile işlenen suçlardandır.
KALDIRIMCILIK	Kalabalık yerlerde (alışveriş merkezi, Pazar vb.) kişilerin çantalarını ve/veya özel eşyalarını tezgâh üzerinden ya da soyunma kabiniinden çalan kişilere/olaylarına denir.
MADARACILIK	Kişileri tanıyormuş gibi yaparak, onların üzerinde bulunan para ve cüzdanlarını çalma olaylarına denir. Bu durumda hırsızlık yapan kişi, yaklaştığı kişi ile şakalaşarak bu ve buna benzer olayları ortaya çıkarır.
MUSLUKÇULUK	Camide abdest alan bir kişinin ceketinin üzerine kendi ceketini asarak, diğer ceketinde olan para ya da eşyaların alınması olayıdır.
PİSLİKÇİLİK	Genel olarak yaşlıların ceket ve pantolonlarının üzerine bulaştırılan pislikleri temizlemek amacı ile o kişiye yardım etmeye çalışan kişinin, cüzdan, para çalma durumlarıdır.
SAHTEKÂRLIK	Sahte resmi unvan taklidi yaparak, sahte resmi üniforma giyerek, sahte kart bastırarak (sahte doktorlar, sahte polis, sahte memurlar, sahte müfettişler vb.) kişisel para, mal ve mücevher alma olayıdır.
SİLKELEME	Kişileri tanıyormuş gibi yaklaşarak, başlarından geçen bir olayı anlattığı esnada kişinin kemerini ya da elbisesini tutarak, tartaklar gibi yaptığı esnada para, cüzdan ya da eşyasının çalınması şeklinde gerçekleştirilen olaydır.
TIRNAKÇILIK	Para bozdurma bahanesiyle verilen yüksek değerli paraya da döviz (yabancı para) üzerini aldığı esnada el çabukluğu ile paranın eksiltilmesi ve fazla paranın alınması olayıdır.
ÜÇKÂĞITÇILIK	Halk dilinde “bul karayı, al parayı” şeklinde tabir edilen üç adet iskambil kâğıdı ile kâğıdın iyi bir biçimde saklanarak kişilerin kandırılıp paralarının alınması biçiminde meydana gelen olaydır.

Kaynak: (Yankesicilik, 2022).

2.2.5. Gasp Büro Amirliği

Tanımı itibarıyla yağma, “bir kimsenin, bir başkasının hayatına, fiziksel veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırıya istinaden, malın teslimine veya teslim alınmasına karşı koymamak üzere, kuvvet kullanma tehdidi veya kullanarak zorlama eylemidir” (Gasp, 2022).

Bu durumda yağma suçunun meydana gelmesi, malın zorla veya cebir yoluyla alınması veya yok edilmesi gerekir. Bu durumda malın istismarcının kendisi tarafından mı yoksa mağdur tarafından istismarcıya mı götürüldüğü önemli değildir. Yağma, Türk

Ceza Kanunu'nun 148 ve 149. maddelerinde suç sayılmıştır. Başkalarının hayatına, bedensel veya cinsel dokunulmazlığına, yakınlarına karşı fiiller ele alınmaktadır. Bu durumda yağmacının saldıracağını veya malına ciddi zarar vereceğini söyleyerek tehdit etmek veya zorlamak bu suç unsurları arasındadır. Mağdurun cebir veya tehdit yoluyla kendisini veya başkalarını borca sokabilecek belgeleri veya mevcut borçları vardır (Gasp, 2022).

- Bu tapuların alınmasına itirazı olmayan, tapuyu geçersiz kılan belge düzenlenmesi,
- Senet haline gelebilecek veya mevcut senetleri yok edebilecek veya imha etmeyi reddedebilecek belgeleri imzalamamak
- Zorlanırsa aynı ceza uygulanır.

Mağduru habersiz ve hiçbir şekilde savunamaz hale getirmek de hırsızlık suçudur.

Nitelikli yağma

Madde 149- (1) Yağma suçunun;

- Silahla,
- İnsanları tanınmaz hale getirerek,
- Gruplarda,
- (Değişik: 18/6/2014-6545/64 md.) Yol kapatarak veya konut, iş yeri veya eklentilerinde,
- Bedenen ve ruhen kendini koruyamayanlar için,
- Mevcut veya sözde suç örgütlerinin yarattığı korkutucu gücü kullanarak,
- Suç örgütlerine fayda sağlamak,
- Geceleyin

Bunun gibi suçlar işlenirse, failler on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına çarptırılır. Yağma suçunun halleri kasten yaralama suçundan dolayı ciddi ise, kasten yaralama suçunun hükümleri de uygulanır. Türk Ceza Kanunu'na göre hırsızlık sayılan fiiller şikayet konusu olmayıp, Cumhuriyet Savcılığı tarafından re'sen soruşturulmaktadır (Gasp, 2022).

2.2.6. Cinayet Büro Amirliği

Cinayet, kasten başka bir kişiği öldürme eylemidir. Türk Ceza Kanunumuzun 81-82 ve 83. maddelerinde adam öldürme kasten adam öldürme başlığı altında düzenlenmiştir. Cinayet aşğıdaki başlıklarda incelenmektedir (Cinayet, 2022):

- Kasten Öldürme
- İntihara Yönlendirme
- Kasten Yaralama
- Çocuk Düşürtme ve Çocuk Düşürme

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ KANUNLAR

3.1. 6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU

Bu kanuna göre işverenlerin ödevlerinden kaynaklanan sorunlar, başta işverenler olmak üzere, iş yeri sahibi olan herkesi daha az tehlikeli işlerde çalıştıran 50'den az kişiyi ilgilendirmekte ve ne yapılacağı konusunda bir tür belirsizlik yaratmaktadır (Terzioğlu ve Aksungur, 2019). Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü ve Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü tarafından hazırlanan “İş ve Yaşamdaki Sorunlar, İş Sağlığı ve Güvenliği Sorunları ve Çözümleri” başlıklı rapor, Türkiye’de 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ilgili önemli konuları ele alıyor (Çürük ve Tüm, 2011).

Bu sorunlar; 50'den az işçi çalıştıran ve daha düşük risk grubuna dâhil olan işverenlerin hak ve yükümlülükleri, risk değerlendirmesi ile ilgili sorunlar, hizmet sunumu sorunları, iş yeri hekimlerinin çalışma saatleri ile ilgili sorunlar, sorunların çözümüne yönelik bilgi ve destek eksikliğidir (Mevzuat, 2022). İSG KATİP sisteminde bunlar, kanunla öngörülen idari para cezalarından kaynaklanan sorunlar, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerine destek sağlanmasına ilişkin uygulama konuları ve risk değerlendirmesine ilişkin hususlardır. Bu belirsiz ortamda işverenler de yürürlüğe giren maddede belirtilen tarihte karşılaşacakları olumsuz durumlardan endişe ediyor. İşverenlerin sorunları şu şekilde sınıflandırılabilir (Demir ve Demir, 2016):

- Yasal düzenlemelerden kaynaklanan sorunlar
- Uygulamadan kaynaklanan sorunlar

Çalışma Bakanlığı/İSGGM'nin karşılaştığı sorunlar ve bu sınıflandırmalara yönelik çözümler olmakla beraber, kanunlarla düzenlenebilir (ÇSGB, 2022).

3.1.1. İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Yasal Düzenlemeler

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 30 Haziran 2012 tarih ve 28339 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

3.1.2. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve Risk Değerlendirmesi

6331 4. Madde, işverenlerin genel yükümlülüklerini de düzenlemektedir. Buna göre işverenler, çalışanların iş sağlığı ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür ve bu çerçevede, 29 Aralık 2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirme Yönetmeliği Madde 6 (1) Risk değerlendirmesi, işverenlerden oluşan bir ekip tarafından yapılır. Risk değerlendirme ekibi şunları içerir (Alpagut, 2014):

- İşveren veya işveren temsilcisi
- İş yerinde sağlık ve güvenlik hizmeti veren iş güvenliği uzmanları ve profesyonel doktorlar
- İş yerinde çalışan temsilcileri
- İş yerinde çalışanları desteklemek
- İş yerindeki tüm birimleri temsil ettiği belirlenen ve iş yerinde yapılan işleri, mevcut veya olası tehlikeleri ve risk kaynaklarını anlayan çalışanlar

Bu kapsamda kanun ve yönetmelikler arasında nedensellik ilişkisi kurulmalıdır.

İş Sağlığı ve Güvenliğinde Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği: 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 6, 7 ve 8. maddeleri (İSG uzmanları ile iş sağlığı ve güvenliği destek personeli istihdamına ilişkin hükümler):

- Kamu kurum ve kuruluşları ile 50'den az çalışanı olan ve düşük riskli iş yeri sınıfına giren iş yerleri, yayımı tarihinden iki yıl sonra,
- Serbest bırakıldığı tarihten itibaren bir yıl içinde 50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli iş yerleri,
- Diğer iş yerleri için yayımı tarihinden altı ay sonra (Alpagut, 2016)

Kanun yavaş yavaş yürürlüğe girmesine rağmen, iş sağlığı ve güvenliği risk değerlendirmesi 1 Ocak 2013'te hemen yürürlüğe girdi ve işçi çalıştıran işverenler için bu durumun uygulanmaya konulması ciddi sorunlara neden oldu (Akı, 2013).

Tüm iş yerlerinde 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun yürürlükteki hükümleri uyarınca iş sağlığı ve güvenliği risk değerlendirmesi 30 Aralık 2012 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamış olup bu tarih dışında herhangi bir bitiş tarihi bulunmamaktadır. İlgili uygulama yönetmelikleri, 29 Aralık 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirme Yönetmeliği"ne tabidir. Ayrıca Bakanlık, iş yerinde ve işverenlerin kendilerinde yapılan risk değerlendirmelerine rehberlik edecek kontrol listeleri hazırlamalıdır.

3.1.3. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda İşverenin Yetki ve Yükümlülükleri

İşverenler, çalışanların iş sağlığı ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür ve bu çerçevede (Arslan, 2014);

- Çalışanlara sorumluluk yüklerken, çalışanların sağlık ve güvenlik açısından işe uygunluğunu göz önünde bulundurmak,
- İş yerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını denetlemek ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlamak,
- Mesleki risk önleme araştırmaları yapmak, eğitim ve bilgilendirme dâhil çeşitli önlemleri almak, organize etmek, gerekli araç ve gereçleri sağlamak, sağlık ve güvenlik önlemlerini değişen koşullara uyarlamak ve mevcut durumu iyileştirmek,
- Risk değerlendirmesi yapmak veya yürütmek
- Yeterli bilgi ve talimat almayan çalışanların hayati ve özel tehlike içeren yerlere girmelerini önlemek için gerekli önlemleri almaları zorunludur.

Ayrıca işveren;

- Acil durumların olumsuz etkilerinden kaçınmak için gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapmak ve acil durum planları geliştirmek,
- Acil durumlara müdahale etmek için işyerinin büyüklüğünü ve getirdiği özel tehlikeleri, işin niteliğini, çalışan ve iş yerindeki diğer personel sayısını dikkate almak, önlemek, korumak, tahliye etmek için yeterli sayıda personel görevlendirmek, yangına uygun ekipman ve eğitim, ilk yardım ve benzeri konularda araç ve gereç sağlamak, eğitim ve tatbikat yapmak ve ekibin her an hazır olmasını sağlamak,
- Ciddi, yakın ve kaçınılmaz bir tehlike durumunda, çalışanların iş yerini derhal terk etmeleri ve güvenli bir yere gitmeleri için işverenler gerekli düzenlemeleri yapmalı ve çalışanlara tahliye talimatı vermelidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDE İŞ
SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

İş sağlığı ve güvenliği, çalışanların iş kazası yaşamaması ve güvenli bir çalışma ortamı yaratmak için alınan bir dizi önlemdir. Hızlı sanayileşme ve teknolojik gelişme ile orantılı olarak, iş yerinde çalışanların güvenliği ile ilgili bazı sorunların olduğu gözlemlenmiş ve iş yeri güvenliğinin belirli önlemler alınarak sağlanması gereğinin dikkate alınması giderek daha önemli hale gelmiştir. (Milli Eğitim Kanunu, 2014). Bu amaçla tüm dünyada iş sağlığı ve güvenliği araştırmaları yapılmaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği çok boyutlu bir alandır ve her firmanın ortak sorunudur. İş yerinde çalışanların sağlığı ve güvenliği tüm toplumlar ve ülkeler için kritik bir konudur (Guidotti, 2011). İş sağlığı ve güvenliği; halk sağlığı, epidemiyoloji, genel tıp, davranış ve sosyal bilimler ve benzeri diğer disiplinleri içeren ve birleştiren multidisipliner bir alandır. İş sağlığı ve güvenliği programları, çalışanların iş yerinde sağlık ve güvenliğini sağlamak için tasarlanmıştır (Meydanlıoğlu, 2013).

Dünya Sağlık Örgütü ve Uluslararası Çalışma Örgütü'ne göre insan sağlığı ve güvenliği programları fiziksel, psikolojik ve sosyal iyilik halinin sürdürülmesini sağlamalıdır. Bunun yanı sıra tüm meslek gruplarında çalışanlar için çevrenin en üst düzeyde tutulmasını ve sürdürülmesini sağlamak da bu kurallar çerçevesindedir. Siyasi ve sosyal sorumluluk geleneği gelişmiş ülkelerde iş güvenliği, çalışma hayatında temel, merkezi, sosyal ve politik bir konu haline gelmiştir. Bu ülkeler, işçilerin yüklerini ve ekonomik kayıplarını azaltmak için iş sağlığı ve güvenliği, sosyal sigorta ve sağlık hizmeti sistemleri kurmuştur. Ancak, bu sistemler mükemmel değildir ve aksaklıkları vardır. Bununla birlikte, gelişmekte olan ülkelerde, bu sistemler genellikle eksik veya yalnızca ilkindir.

İş güvenliği sorunları genellikle ekonomik kalkınmanın önündeki engeller olarak göz ardı edilmektedir. Ancak iş kazaları ve meslek hastalıkları, verimliliği azaltarak, sakatlık ve hastalığın ekonomik yükünü artırarak ve ekonomik güvensizliğe neden olarak ekonomiyi olumsuz etkileyebilir (Guidotti, 2011).

İş güvenliği ile ilgili birçok çalışma ve çalışmada iş güvenliği hedefleri arasında şunlar sıralanmıştır (Guidotti, 2011);

- Çalışanlar için sağlıklı bir ortam sağlanması,
- Çalışanları korumak,
- Çalışma koşullarının olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması,
- Ekolojik çevreyi tahrip etmemek,

- Fiziksel ve duygusal zararların ortadan kaldırılması,
- Gelecekteki sorunları öngörmek ve önlemek,
- İş güvenliğini sağlamak,
- İş ve işçiler arasındaki uyumun sağlanması,
- İş verimliliğini artırmak,
- İşçilere muamelede adalet sağlanması,
- İşyeri risklerinin ortadan kaldırılması,
- İşyeri sorumluluğunu ve hesap verebilirliğini sağlamak,
- Topluma faydalı ürün ve hizmetler yaratmak,
- Üretim güvenliğinin korunması.

Çeşitli ülkelerin iç birimlerinin yanı sıra Dünya Sağlık Örgütü, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Uluslararası İş Sağlığı Komitesi gibi uluslararası kuruluşlar da iş güvenliği çalışmaları yürütülmektedir.

Kolluk kuvvetleri; bu zor, stresli ve meşakkatli bir iştir (Brown, 1998). Kolluk kuvvetleri, genellikle öngörülemeyen koşullarda, geniş bir halk yelpazesıyla etkileşim gerektiren benzersiz bir meslektir. Polis kuvvetleri, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'da yaşamın birçok alanında çok önemli bir rol oynamaktadır. Rutin devriye hizmetlerinden uyuşturucu soruşturmalarına kadar suçla ilgili birçok faaliyette yer almaktadır. Bu faaliyetler her zaman riskli işlerdir (Jennifer, 2004). Ek olarak, acemi polis memurları suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde çalıştığında tehlike oranı artar.

Polis eğitim kurumlarında yeterli uygulamalı eğitim almamış deneyimsiz güvenlik görevlileri bazen hızlı kararlar vermek zorunda kalabilmektedir. Yetersiz eğitim ve deneyimsizlik, polis memurlarının karşılaşılabileceği riskleri artırmaktadır (Katz, 1998). Polis memurları görevlerini yerine getirirken bir ikilemle karşı karşıya kalabilirler. Bir yandan yürürlükteki kanunlar çerçevesinde görevlerini yerine getirirken kendi duygu ve düşünceleriyle hareket etmez, diğer yandan vatandaşa hizmet ederken onları da anlamaya çalışır, onlara güler yüzle yaklaşır, halkla ilişkiler çerçevesinde destek olurlar. Tüm bu rolleri birleştirmenin zorluğu, polisin stres düzeyini artırmakta ve tükenmişlik sendromuna yol açabilmektedir (Fuente ve ark., 2013). Polis memurları yüksek düzeyde stres, kaygı ve sinirlilik yaşarlar.

Polis mesleği, iş yerindeki fiziksel tehditler nedeniyle dünyanın en stresli işi olarak tanımlanmaktadır. Polisin görevi, suçluları tutuklamak, suçları önlemek, suçları

soruşturmak ve kamu düzenini sağlamaktır. Bu arada polis, toplumun geri kalanından ayrılmış olarak kabul edilir. Ancak polis mesleğinin idari yapısı ve çalışma ortamı gibi örgütsel baskıların polisin iş yerinde karşılaştığı operasyonel sorunlardan daha önemli olduğu düşünülmektedir (Alexopoulos, 2014).

Genel olarak araştırmalar kolluk kuvvetlerinin silahlardan, motorlu taşıt kazalarından veya diğer travmatik olaylardan yaralanma riskinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu tehditlere ek olarak, kolluk kuvvetleri arasında yüksek oranda koroner arter hastalığı ve intihar vardır. Polis gibi çok az meslek grubu bu şekilde güvenlik tehditlerine maruz kalmaktadır (Sanberg, 2010). Polis departmanlarındaki iş sağlığı ve güvenliği birimleri Kanada ve Birleşik Krallık'ta (İngiltere) yaygındır ancak Amerika Birleşik Devletleri'nde değildir. 2004'te Birleşik Krallık, polislik hizmetini sağlıklı tutmak için Sağlıklı Polis Stratejisi adlı bir yasa çıkarmıştır.

Bir strateji olarak; çeşitli departmanlar, polisliğe yardımcı olmak için "sağlık ve güvenlik yönetimi" uygular. Amaç ise sağlıklı bir çevre sağlamak, yaralanmaları ve hastalıkları azaltmak, hâlihazırda çalışıyor veya dinlenmeleri, hastaların normal işlerine dönebilmeleri için hastalara yardım etmek ve hastalık nedeniyle emekliliği azaltmaktır (Atak ve Çelik, 2012).

4.1. POLİS TEŞKİLATINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Kamu menfaatlerinin korunması, sosyal devletin özü ve anayasal görevidir. Kamu hizmetleri aynı zamanda herkese açık ve kamu yararına olan hizmetlerdir (Bozkurt, Ergun ve Sezen, 2008). Bu kapsamda Polis Emniyet Sektörü, kamu güvenliği faaliyetlerini yürütmektedir. Sektörün jandarma, sahil güvenlik, gümrük, özel güvenlik ve güvenlik teşkilatında işveren olarak kamu sektörü daha doğrusu devlet, işçi olarak ise memur ve kamu görevlileri bulunmaktadır. Polis teşkilatlarının çalışma hayatı içerisinde bu çalışmanın konusunu oluşturan; esas olarak çalışma koşulları, iş sağlığı ve güvenliği konuları ele alınmaktadır.

Polis teşkilatı çalışanlarının intiharlarına ilişkin olarak, 2008 yılında 27 intihar ile 229.965 ve 2012 yılında 255.383, 27 intihar ile 26 intihara karşılık, 2000 yılında 49 intihar ile 186.967 olduğu söylenmektedir (EGM, 2012). TÜİK verilerine göre Türkiye'nin toplam nüfusu 2002 yılında 67.803.927, 2002 yılında 67.803.927, 2008 yılında 71.517.100, toplam 2.816 ve 2012 yılında 74.724.269 olmak üzere toplam 2.611 intihar vakasıdır (TÜİK, 2012). Polislik mesleğinde stres, fazla çalışma ve vardiyalı

Çalışma gibi nedenlerin intiharda etkili olduğu söylenmektedir. Polis teşkilatı, teşkilat yapısı, politikaları, kaynak ve psikososyal destek eksikliği bu konuda etkili olarak değerlendirilmektedir.

Emniyet müdürlüklerinde yapılan araştırmalara göre (Ayer, 2011), 1935-20082 yılları arasında toplam 1557 polis memuru öldürülmüştür. Bu polis memurlarından 83' pusu, engelleme, kaçma, çatışmada öldürülme, görev beklerken vb. nedenlerle öldürülmüştür. Brown ve Langan (2001) tarafından derlenen FBI istatistiklerinde, 1976 ile 1998 yılları arasında cinayetle öldürülen 1820 polis memuru ele alındı. Araştırmaya göre, öldürülen polis memurlarının ortalama %92'si vurularak öldürülmüş ve bu ateşli silahların ortalama %12'sinin polisin kendi ateşli silahları olduğu belirlenmiştir.

Yukarıda belirtilen süreçte polis, yardım çağrısı sırasında %16, tutuklama sırasında %39, gözaltı-gözaltı-sevk-tutukluluk döneminde %4, zanlıların soruşturması sırasında %14 ve zanlıların soruşturması sırasında %11 olarak hesaplanmıştır. Suçlular tarafından öldürülen polis memurlarının yüzde otuz üçünün elik yelek giydiği ve yüzde 72'sinin üniforma giydiği iddia ediliyor. Bu gibi durumlarda pervasız davranış ve eylemler geri dönüşü olmayan sonuçlara yol açabilir (Ayer, 2011).

Daha fazla polis; bozulan kamu düzeninin sağlanması sırasında, uyuşmazlıkların çözümü sırasında, trafik kontrolü sırasında (zellikle trafiğin durdurulması), yayaların durdurulması ve kontrolü sırasında, gözaltı sırasında, örneğin planlı operasyonlarda; tesis aramalarında ve şüphelinin aranması sırasında adlı kişinin polis binasında tutuklu ve diğer kişilerle uğraşırken yanlışlıkla saldırıya uğradığı belirlenmiştir. Saldırıların üçte birinin saldırganlarla görüşmeye fırsat vermeden gerçekleştiği, beşte birinin ise halkı sakinleştirme ve uzlaştırma amaçlı olarak toplumsal kargaşa ve çatışmalar sırasında meydana geldiği belirlenmiştir (Kocaer, 2012).

Tablo 4.1: Türkiye’de Saldırı Sonucunda Öldürülen Polisler

Gerçekleşme Şekli	Sayı
Silahlı, Bombalı ve Roketli Saldırı	382
Görevli Bulunduğu Araca Saldırı	102
Mayınlamak Sureti İle Saldırı	6
Asayiş Olayına Müdahale Ederken Saldırı	48
Devriye Görevi Esnasında Saldırı	39
Yakalama-Gözaltına Alma Esnasında Saldırı	36
Görev Yerine Saldırı (Nokta-Karakol vb.)	33
Meslektaş Saldırısı (Cinnet, Bunalım, tartışma)	25
İkamette Saldırı	9
Görevinden Dolayı Saldırı	7
Toplumsal Olay Esnasında Saldırı	6
Yakın Koruma Görevi Esnasında Saldırı	5
Araç Durdurma Esnasında Araçla Saldırı	5
Şüpheli Nakli Esnasında Saldırı	2
Olayın Nasıl Olduğu Belirtilmemiş	81
Toplam	786

Çalışma ilişkileri kapsamında literatürde tartışılan bir diğer konu da çalışanlara yönelik cinsel taciz ve ayrımcılıktır. Polis memurları arasında tükenmişlik, polis üst düzey yöneticileri ve denetçileri için alternatif politika ve uygulamaların tartışılması söz konusudur. Bunun tükenmişliği en aza indirdiğini belirtmektedirler. Vardiyalı çalışma da güvenlik kuruluşlarında iş güvenliğinin önündeki en önemli engellerden biri olarak görülmektedir. Bunu "çalışma saatleri" ile aşmaya çalışılmış, en son uygulama ile haftada 8 saate indirmeyi denemiştir. Bir görüşmede bu olumlu yaklaşımla insanlar “insan olduğunu hatırladıklarını” beyan etmişlerdir (Demir, 2011).

Polis teşkilatı çalışanları sıklıkla kanser, sırt ve sırt hastalıkları, bulaşıcı hastalıklar (HIV/AIDS), kalp ve damar hastalıkları, hava kirliliğine maruz kalma vb. sorunlarla karşılaşmaktadır (Burgaz ve diğerleri, 2002). Bu durumda örneğin olay yeri incelemesi sırasında eldiven, galoş gibi koruyucu güvenlik önlemleri alınmadığında bulaşıcı bir hastalığa yakalanma riski artar. Bu ve benzeri durumlar için özellikle yurt dışında çalışacak olanlar o ülkedeki bulaşıcı hastalıklara karşı önlem alırlar.

Sokakların çoğu karakol çalışanlarının sorumluluğunda olduğundan, sokakların ıssız veya kalabalık olması iş güvenliği ile doğrudan ilgilidir. Aynı şekilde iş yeri güvenliği içerisinde kontrol noktaları ve kapalı alan olan binalar saldırılara karşı daha dayanıklı olacak şekilde yapılmalıdır. İşin yerine ve yapılan göreve göre çelik yelek, yedek şarjör, takviye vb. eylemler gereklidir. İmaj yönetiminin iki boyutunda – kişisel imaj ve kurumsal imaj yönetimi – iş sağlığı ve güvenliğinin önemi giderek daha fazla hissedilmektedir. Bu konuda önleyici tedbirlerin alınmaması ve eğitim verilmemesi kurum imajını olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle, çalışan polisler arasında bir güvenlik

kültürü oluşturulmalıdır (Whitman ve Smith, 2005). Ayrıca iş güvenliği ve çalışan sağlığı için çalışma ortamındaki sağlıksız ve tehlikeli durumların belirlenmesi için iş analizi yapılması önerilmektedir (Şimşek ve Öge, 2011). Bu konuya yapılan vurgu, iç güvenlik kamu yöneticilerinin insan hayatına ve yaşam hakkına verdiği önemi göstermektedir (Çalı, 2013).

4.2. ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ POLİS TEŞKİLATINDA YAŞANAN İŞ GÜVENLİĞİ RİSKLERİ

Polis teşkilatında yaşanmakta olan iş sağlığı ve güvenliği riskleri, sağlık ve psikolojik olarak değerlendirilebilir. Bunun yanı sıra yapılan bilimsel çalışmalar kapsamında genel olarak Avrupa ve Amerika kökenli çalışmaların yapılmış olduğu gözlemlenmiştir (Gündüz ve ark., 2007). Demokratik ülke polis teşkilatlarında polislik uygulamaları, ülkemizde olan polislik uygulamaları ile yüzde yüz olarak benzerlik göstermese bile bu konu ile ilgili olarak maruz kalınan mesleki riskler büyük ölçüde benzerlik gösterebilmektedir (Atak ve Çelik, 2012).

Polislik mesleği doğası gereği tüm dünyada riskli bir meslek olarak görülmektedir. Polis işinde profesyonellik kaçınılmazdır. Kurumsal faktörlerin yanı sıra kahramanlık, bilgi eksikliği, kamuoyunda polis algısı, heyecan ve korku, polis memurlarının görev başında hayati tehlike oluşturabileceği birkaç durum arasında sayılabilir. Polisler, karşılaşılabilecekleri olayların riskini değerlendirebilmeli ve gerekirse müdahale veya destek çağrısı ve taktik tahliye gibi politikalar uygulayabilmelidir (Yıldız ve ark., 2008). Türk Polis Teşkilatı, sorumlu olduğu sorumluluklar nedeniyle ülkemizde yaralanma ve ölüm riskinin en yüksek olduğu meslek gruplarından biridir. Görevin riskleri nedeniyle bazı durumlarda küçük bir hata bile kişiler ve üçüncü kişiler için çok ciddi sonuçlar doğurabilmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'ne göre kazaların sadece %2'si önlenemezken, alınan önlemlerle %98'i önlenebilir özelliktedir (Yiğit, 2005). Tamamen ortadan kaldırılamasa da iş güvenliğinin sağlanması için polis teşkilatlarının yaptığı çalışmalar sonucunda meydana gelen kaza ve arıza oranlarını azaltmak mümkündür. Polis iş güvenliğini etkileyen faktörler diğer meslek gruplarına göre daha fazladır. Bunlar vücut yapısı ve çevre, biyolojik risk, sağlık ve zihinsel durum olarak ayrılabilir.

Emniyet teşkilatı bünyesinde Sağlık Bakanlığı kurulmuştur. Bu dairenin asli görevi, yönetmeliklere göre kişileri saymak, muayene, teşhis, tedavi, sağlık kontrol ve

rehabilitasyonunu sağlamak ve bu amaçla uygun tedbirleri almak, beden ve ruh durumlarını izlemektir. Bu birim, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının yürürlüğe girmesini müteakip güvenlik kuruluşlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının koordinasyonundan sorumludur (Harmancı ve Doğan, 2014). Polis memurları hayatları boyunca her gün tehlikeyle karşı karşıya kalabilecekleri bir meslektedirler. Silahlı ve tehlikeli kişiler, kavgalar, şüpheli paketler, saldırılar vb. olaylar, polis memurlarının her gün karşılaştığı durumlar arasında yerini alır (Ayer, 2011). Ancak polisin karşılaştığı sorunlar sadece suçlular veya saldırganlar tarafından başlatılan sorunlar değildir. Polisin görevi, kanunların kendilerine verdiği görevleri günün 24 saati tüm zor koşullarda yerine getirmektir. Polisin karşılaştığı, onları ve yakınlarını etkileyen sorunlardan bazıları alt başlıklar halinde verilmiştir.

4.2.1. Fiziksel Riskler ve Tehlikeler

4.2.1.1. Polis Cinayetleri

Polis cinayetleri, gizli görev yapan, tutuklayan, uyuşturucu baskınları düzenleyen, ev içi anlaşmazlıklarla uğraşan veya hız yapan sürücülerin peşine düşen polis memurları için için daha yaygındır (Clarke ve Zak 1999). Bu tür cinayetlerde üç ortak özellik vardır:

- Faillerin çoğunda kişilik bozukluğu vardır;
- Mağdur polis memurları "iyi huylu" olma ve son çare olarak güç kullanma eğilimindedir;
- Polis memurları faillere destek sürecinde bir başarısızlığa uğrar (Builta ve Ward 1995).

Polis memurları, çoğu zaman bir soyguna müdahale ettikten sonra veya görev polisi onları çete üyeleri zannettiğinde görev dışında öldürülmektedir (Davis ve Pinizzotto 1996). Bazı polis memurları, silahları boşaltırken ve parçalarına ayırırken ateşli silah güvenlik kurallarını göz ardı ettiğinden kazara ateşli silah deşarjlarından ölmektedir (Button 1999). Bununla birlikte, ateşli silahların ve yasa dışı uyuşturucuların bulunabilirliğinin arttığı bir dönemde polis cinayetleri nispeten sabit kaldığından vücut zırhı, tıbbi teknoloji ve eğitim stratejileri tehdide ayak uydurmuş gibi görünmektedir (Graham 1996).

Sürüş için özel risk faktörleri arasında karanlık, hız yaparken çevresel görme kaybı, uzun huzmeden kısa huzmeye geçişte meydana gelen değişiklikler, adrenalın patlamasının duygusal sonuçları, alışılmadık yollarda hız yapma ve diğer hava koşulları yer alır (Payne ve Fenske, 1997). Bunun yanı sıra intihar eden polis memurları da bunlar arasında yer almaktadır.

Polis cinayetleri ile ilgili olarak Avrupa ve Kanada'da sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yürütülen araştırmalar genellikle meslekler arasındaki karşılaştırmaları içerir. Ulusal Travmatik Mesleki Ölüm (NTOF) tarafından yapılan araştırmaya göre polislik mesleği, ölüm riski taşıyan 12 meslek grubu arasında ilk beşte yer almaktadır (Castillo ve Lynn, 1994). Polis ölümlerini genel nüfusla karşılaştıran bazı araştırmalar, polis memurlarının öldürülme olasılığının sıradan vatandaşlardan daha fazla olduğunu öne sürüyor (Southwick, 1998). Konuyla ilgili literatür, polis cinayetlerini incelerken genellikle ateşli silah kullanımının bir sorun olduğu konusunda hemfikirdir. Ayrıca öldürülen polislerin çoğunun 5 yıldan fazla polis tecrübesine sahip üniformalı polisler olduğu gözlemlenmiştir. Öte yandan saldırganların çoğunlukla 18-30 yaş arası erkek cinsiyetinde olduğu ve sabıka kaydı olduğu sonucuna varılmıştır (Brown ve Langan, 2001).

Kanada'da yapılan bir araştırma, polislik mesleklerinin diğer mesleklere kıyasla iki kat daha fazla iş yeri şiddeti riskiyle karşı karşıya olduğu sonucuna varmıştır. Bazı araştırmalar, şiddete maruz kalan polis memurlarının %90'ının erkek polis memuru olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, kötü mahallelerde çalışan polislerin iyi mahallelerde çalışan polislere göre şiddete maruz kalma olasılığının daha yüksek olduğu da incelenmiştir. Başka bir araştırmada ise polis memurlarının %68'i şüphelileri gözaltına alırken ve naklederken şiddet görmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir çalışmada, bulgular Kanada'da yapılanlarla tutarlıdır. Araştırmaya göre, şüpheli kontrol ve gözaltı faaliyetleri sırasında şiddet riskinin arttığı iddia edilmektedir. Ayrıca araştırmalar, siyahi ve genç saldırganların polise karşı beyaz ve yaşlı saldırganlardan daha fazla şiddet kullanma eğiliminde olduğunu göstermektedir (Chamlin ve John, 1994).

Güney Galler'de yapılan bir araştırma, saldırgan profillerine odaklanmıştır. Buna göre faillerin %80'inin suça iştirak ettiği ve %60'ının birden fazla suç işlediği tespit edilmiştir. Saldırganların çoğu işsiz veya çok içki içen düşük statülü işçilerdir.

Saldırganların yüzde 70'i olaydan polisi sorumlu tutarken araştırmada saldırıya uğrayan kişilerin genellikle polis olduğu sonucuna da ulaşılmıştır. Bulgular, bu saldırıların %90'ında yaralanmaları da içermektedir (Atak ve Çelik, 2012; Noaks ve Christopher, 1990).

4.2.2. Sağlık Riskleri

İnsanlar, ölçülebilir düzeyler ve iş formülleri ile temsil edilebilen fiziksel işler yaparak çeşitli işler yaparlar. Makinelerle karşılaştırıldığında, insanın el emeği yeteneği çok sınırlıdır. Bu nedenle kişilere verilen iş, gün boyunca gerçekleştirebilecekleri düzeyde tutulmalıdır. Kişi yeteneklerinin ötesine geçmeye zorlandığında yorulur. Yorgunluk; çalışan verimliliğini, sağlığını, güvenliğini ve psikolojik dengesini olumsuz etkileyebilir. İnsanlar iş yerinde çeşitli el aletleri kullanır. Bu insan-robot işbirliğinin amacı, insanların fiziksel yeteneklerini desteklemektir. İnsanların kullandığı çeşitli araç ve gereçleri en etkin şekilde hizmete sunmak, onları kullananlardır; duruş, oturma, genel sağlık, güvenlik ve sisteme uyumu dikkate alır. Bu nedenle insanın fiziksel ve zihinsel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak, davranışlarını tanımlamak ve insan kullanımı için tasarlanmış tüm sistemleri kendilerine uygun ve olağanüstü verimlilikle çalışan sistemler olarak görmek gerekir (Kardaş, 2011).

Bireyler, çağımızda bilim ve teknolojinin gelişmesinin beraberinde getirdiği değişimleri, hem çevrelerinin sosyal kökenlerinin zararlı etkilerini hem de yaygın çatışma ve kalkınmanın olumsuz etkilerini taşıyarak yaşamışlardır. Bu nedenle çalışanların beden ve ruh sağlığını korumak için işyerinin fiziki yapısı, zararlı faktörlerin ortadan kaldırılması ve önlenmesi, çalışanlar için uygun bir çalışma ortamının oluşturulması her zaman modern çalışmanın temel hedefleri olmuştur (Kara, 2017). Zamanı iyi kullanma, başkalarıyla iyi ilişkiler kurma, yeteneklerini fark etme ve geliştirme gibi kendini gerçekleştirmenin özellikleri iş hayatında da geçerlidir. Çünkü iş hayatı insan hayatının üçte birini oluşturmaktadır. Çalışan kişilerin iş doyumlarının belirlenmesi ve onları olumlu ya da olumsuz etkileyen faktörlerin anlaşılması önemli konulardandır (Ergenç, 1982).

Emniyet teşkilatlarında son yıllarda “nitelikli polis memuru yetiştirme” çabaları artmıştır. Kuruluşundan bu yana polis kuvvetleri, çeşitli ortamlarda çalışmak zorunda kalmıştır. Saatler hatta günler süren sosyal etkinliklerden günlük rutin trafik kontrollerine

kadar görev alanına giren her şey, karakollardaki çalışma koşullarının kontrol edilmesini gerektirir (Yıldırım, 2012).

4.2.2.1. Kalple İlgili Rahatsızlıklar

Genel olarak polis memurlarının en sık maruz kaldıkları hastalıklar kalp hastalıkları ve kanserdir (Prenzler, 2012). ABD çalışmaları tipik olarak genel nüfus ve polis arasındaki kalp hastalığı riskini karşılaştırır. Bir başka araştırma alanı da polis kalp hastalığı oranlarındaki artıştır. Araştırmalar, kalp hastalığı söz konusu olduğunda polis memurlarının normal insanlardan farklı olmadığını göstermiştir. Ancak polis memurları arasında kalp hastalığı artışının yaşa bağlı olduğu tespit edilmiştir. Nedenleri arasında obezite, yüksek tansiyon ve aşırı sigara kullanımı sayılabilir (Franke, 1997).

Avrupa'daki farklı mesleklerde kalp hastalığı riskinin boylamsal bir çalışmasına göre kıdemli polis memurları diğer mesleklerden daha yüksek kalp hastalığı riskine sahiptir. Kalp hastalıklarının nedeni, psikolojik olarak zorlayıcı bir meslek olan ve polis şefinin tatminsiz bir karar verme mercii olduğu polislik mesleğinde vardiyalı çalışmadır (Atak ve Çelik, 2012).

4.2.2.2. Yorgunluk

Polislik mesleğindeki bir diğer önemli sorun da kronik yorgunluktur. Kanada'da yapılan bir araştırma, sorunun kaynağının 12 saatlik vardiya kullanımı olduğunu göstermiştir. Öte yandan ABD'li araştırmacılar polis yorgunluğunun yaygınlığını araştırdı. Araştırmanın sonuçlarına göre polis memurlarının uyku kalitesinin normal insanlara göre iki kat daha düşük olduğu belirlendi. Ayrıca bulgular, devriye memurları arasında yorgunluğun daha yaygın olduğunu göstermektedir (Atak ve Çelik, 2012).

Başka bir çalışma, yorgunluğun polisin stres düzeylerini artırdığını ve müdahale gerektiren karmaşık sorunların üstesinden gelirken düşük performans göstermelerine neden olduğunu gösterdi. Ayrıca yorgunluğun rasyonel karar verme ve duygusal kontrol üzerinde olumsuz etkileri olduğu söylenmektedir (Atak ve Çelik, 2012).

4.2.2.3. Kanser

Dünya Sağlık Örgütü, gece nöbeti olan kişilerin ciddi sağlık sorunları yaşayabileceğini doğrulamıştır. Kuruluştaki uzmanlara göre diğerleri uyurken uyanık kalmak sağlığa son derece zararlıdır. Dünya Sağlık Örgütü ayrıca kanser riskinin yüksek

olduğu meslekleri de belirlemiştir. Gruba göre Amerika ve Avrupa'daki işgücünün yüzde 15 ila 20'si gece veya vardiyalı çalışanlardır. Bu çalışanlar arasında polisler yer almaktadır. Uzmanlara göre geceleri ışık, vücudun "sirkadiyen ritmi" olarak bilinen uyku ve uyanma döngüsünü de değiştiriyor. Sirkadiyen ritim, geceleri beyinde melatonin adı verilen bir madde üretir (Sarısaltık ve Topuzoğlu, 2019). Melatonin hormonların salgılanmasını ve zamanlamasını kontrol eder, bağışıklık sistemini güçlendirir ve antioksidan özelliklere sahiptir. Kişinin gece uyumadığı durumlarda melatonin salgısı azalır. Dünya Sağlık Örgütü raporuna kadar gece çalışması ile kanser riski arasındaki ilişki kanıtlanamamıştır. Ancak şimdi başka araştırmalar, gece veya vardiyalı çalışma ile artan meme, prostat ve bağırsak kanseri riski arasındaki bağlantıyı doğrulamaktadır (Atasoy, 2019).

Kanada'da yapılan bir araştırma, polis memurlarının genel nüfusa kıyasla rahim, kolon, prostat ve cilt kanseri riskinin daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca, trafik radarının kullanılması ve polislik mesleğinin diğer işlevlerinin de durumu etkilediği iddia edilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırma, prostat kanseri olan polis memurlarının ortak bir özelliğinin trafik radarı kullanması olduğunu bulmuştur. İtalya'da yapılan bir araştırma, polis arabası ve motosiklet sürücülerinin mesane ve böbrek kanseri riskinin daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır (Atak ve Çelik, 2012).

4.2.2.4. Her Türlü Çevresel Kirliliğe Maruz Kalmak

Avrupa'da yapılan çeşitli araştırmalar, hava kirliliğine maruz kalan polis memurlarının normal nüfusa göre belirli sağlık hastalıklarına yakalanma riskinin daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Trafik polisi ve ofis çalışanları arasındaki karşılaştırmalarda, trafik polislerinde daha yüksek böbrek hasarı riski bulunmuştur (Forastiere, 1994). Başka bir çalışmada hava kirliliğine maruz kalan polis memurlarında serotonin seviyelerinde değişiklikler bulundu. Serotonin düzeyindeki değişikliklerin birçok fiziksel, psikolojik ve kardiyovasküler sorunlara neden olduğu bilinmektedir (Atak ve Çelik, 2012).

4.2.2.5. Bulaşıcı Hastalıklar

Aralık 2019'da Çin'de başlayan ve ardından ülkemiz başta olmak üzere tüm dünyaya yayılan COVID-19; çok kısa sürede küresel ölçekte siyasi, sosyal ve ekonomik alanlarda dramatik değişiklikleri tetiklemiştir. Başından beri çeşitli siyasi otoriteler ve

uluslararası kuruluşlar tarafından tehdit ve kriz olarak nitelendirilen COVID-19 bağlamında toplumsal hayatta bir izolasyon dönemine giren ülkeler, ekonomik alanda rahatsız edici gelişmelere tanık oldular. Siyasal alanda ülkelerin sınırlarını kapatarak içe dönmeleriyle yeni bir sürece girilmiştir. Tüm bu gelişmeler arasında, değişikliklerin en belirgin olduğu alanlardan biri de tartışmasız güvenlik alanıdır (Arslan ve Karagül, 2020).

COVID-19 ile mücadelede ortaya çıkan acil durumlar arasında Batı demokrasileri de dâhil olmak üzere dünyanın tüm ülkeleri orduyu göreve çağırmıştır. Aynı dönemde polis, COVID-19'un yayılmasını önlemek için dünya çapında uygulanan sokağa çıkma yasaklarının izlenmesi ve kontrol edilmesinde önemli bir rol oynamış ve giderek toplumun günlük yaşamında görünür hale gelmiştir. Salgının getirdiği yeni anormallikler karşısında, ulusal güvenlik aygıtının iki ana bileşeni olan polis ve ordu yeni görevler üstlendi. Ayrıca bu görevlerin birçoğunun olağan dışı ve yetersiz tanımlanmış olması, uygulamada sorunlar ve belirsizlikler yaratmaktadır (Aslan, 2021).

COVID-19 ile mücadelede yeniden kurulan güvenlik ortamında hem polisin hem de ordunun farklı şekilde faaliyet gösterdiği tartışılmaz gerçekler arasındadır. Soğuk Savaş sonrası devletlerarası çatışmaların azalması ve iç çatışmaların yerini almaya başlaması ve artması, güvenlik ortamının dönüşümünün ilk aşamasını oluşturmaktadır. İkinci kayma, 11 Eylül saldırılarında ve teröre karşı küresel savaşın ilanında ortaya çıkmıştır (Foradori, 2018). Artık COVID-19 ile mücadelenin mümkün hale geldiği koşullarda ülkelerin güvenlik anlayışlarını günlük hayatın tüm yönlerini kapsayacak şekilde genişlettiği söylenebilir. Öyle ki halk sağlığının bir güvenlik sorunu olarak tanımlanması kavramın kapsamını genişletmekte ve anlamını bulandırmaktadır (Karaaslan ve Demirel, 2021).

Pandemi sürecinde ordunun ülke içinde geçmişe göre çok daha fazla görev yaptığı gözlemlenmiştir. Ordu personeli, temizlik işlemlerinden hasta nakline ve hatta kıtlık olduğunda polis memurlarının değiştirilmesine kadar ülke içinde birçok alanda çalışmaya başlamıştır. Öte yandan toplumla yakından bağlantılı bir güvenlik kurumu olarak polis de salgın sürecinde yetki ve sorumluluklarının genişlediğini ortaya çıkarmıştır (Zavalsız, 2021). COVID-19 ile mücadelede birbirini takip eden genelgeler ve düzenlemelerin arka planında polis, Batı demokrasilerinde bile yeni geniş yetkiler kazandı. Bu sayede polis hem takdir yetkisini genişletiyor hem de toplumu kontrol etmek için askeri araçları kullanma olasılığını artırıyor. Bu bağlamda polis ve şiddet ilişkisi tartışmanın merkezinde yer almaktadır (Genç Yılmaz, 2020).

Salgın sırasında ordunun daha fazla sosyal yönelim ve pasifleştirme üstlendiği, polisin görev tanımının ise daha militarize olduğu ve toplumu kontrol etme eğiliminde olduğu görülebilir. Bu doğrultuda geleneksel rol dağılımının, yani salgın sürecinde, polisin ve ordunun geleneksel iç ve dış ve maksimum ve minimum güç kullanımını eksen olarak aldığı ve yerleştiği düşünülebilir. Modern devlet bir değişim sürecine girmiştir. Orduyla birlikte polis, modern bir devlet gücünün veya güvenlik aygıtının iki önemli parçasını oluşturur (Lutterbeck, 2005). Ülkenin iç güvenlik aygıtını oluşturan ve kamu düzeninin sağlanmasından sorumlu olan polis teşkilatları, Covid-19 ile küresel mücadelede önemli bir rol oynuyor.

Pandemi yayılır ve halk sağlığını tehdit ederken polisler, sınırları kontrol etmede kamu düzenini sağlamada ve ülkenin sağlık çalışanlarını desteklemede kilit oyuncularındır. Covid-19 salgını yürürlüğe girdikçe, devletler insanların korumak için hızlı bir şekilde tepki vererek çeşitli yeni yasalar ve düzenlemeler oluşturdu. Yukarıda bahsi geçen yasal hükümler, halk sağlığını korumak için başta polis olmak üzere kamu makamlarına geniş yetkiler vermektedir (Genç Yılmaz, 2020). Örneğin salgının ilk ortaya çıktığı Güney Kore'de; Bulaşıcı Hastalık Kontrol ve Önleme Yasası, kolluk kuvvetlerine mahkeme emri olmadan kredi beyanlarına erişmekten cep telefonları aracılığıyla kişileri izlemeye kadar çeşitli yetkiler verdi. Aynı şekilde İsrail'de de düzensiz düzenlemeler polisin cep telefonu verilerine erişmesine izin vermiştir (Funk, 2020).

Salgının getirdiği istisnai durumlarda polise tanınan bu yetkiler, polise bireylerin günlük yaşamlarına müdahale etme gücü vererek onları günlük yaşamlarında daha görünür kılıyor. Bununla birlikte, polisliğin doğasında önemli bir konu olan güvenlik sorunu, Covid-19 ile mücadelede tartışılmaya devam edilmiştir. Başka bir deyişle "toplum odaklı polislik" veya "askerleştirilmiş ama etkili polislik" arasında seçim yapmak; hangi ülkelerde, hangi gerekçelerle ve neden önemli bir tartışma konusudur (Şimşek, 2015). Bu noktada pandemiye bir halk sağlığı sorunu olarak görme ya da bir güvenlik sorunu olarak değerlendirme ikilemi temel bir sorun haline geliyor. Öyle ki pandemiye bir güvenlik sorunu olarak görmek, ona karşı mücadelede militarize polisliğe üstünlük sağlıyor; Covid-19'u bir halk sağlığı sorunu olarak görmek, sorunu çözmek için daha fazla toplum odaklı polisliğe ihtiyaç duyuyor (Genç Yılmaz, 2020).

Yukarıdakiler bağlamında sokağa çıkma yasağının kontrolünden sorumlu ana aktör olarak polisin öne çıkması, özellikle gelişmekte olan ülkelerde polisin takdir yetkisinin keyfi kullanımına yol açmıştır. Pandemi bağlamında polisin yeni tanımlanan

rolün belirsizliği altında zaten var olan takdir yetkisini bir adım daha ileri taşıdığı da gözlemlenmiştir. Covid-19'un yayıldığı 2020'nin ilk birkaç ayında, dünya çapında haberler polis şiddetini tartışmaya başlamıştır (Kasapoğlu Turhan, 2020).

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün birçok raporunda belirttiği gibi Covid-19 ve bu zemine karşı polis şiddetiyle mücadelenin artan insani boyutu, gelişmekte olan ülkelerde ciddi bir sorun haline geldi. Örneğin El Salvador'da yüzlerce kişinin Covid-19 önlemleri kapsamında polis tarafından keyfi olarak tutuklandığından bahsedilmiştir (El Salvador, 2020). Başka bir ülkede, Filipinler'de polis sokağa çıkma yasağını ihlal eden bir kişiyi öldürmüştür (Saraç, 2020). Nijerya'da güvenlik güçlerinin Covid-19'dan daha fazla insanı öldürdüğü tahmin ediliyor. Öte yandan polisin aşırılık ve şiddet iddiaları sadece gelişmekte olan veya demokratik olmayan ülkelerde geçerli bir sorun değildir. Örneğin Birleşik Krallık'ta yetkililer, Parlamento'da tartışılan polis ihlalleriyle ilgili endişelerini de dile getirmişlerdir. Öte yandan Covid-19 ile mücadelenin polisin kullandığı araçlar açısından polisliğin militarize etmeye yardımcı olacağı tahmin ediliyor.

20 Mart 2020'de Fransa'nın Nice kentinde polis kontrolündeki bir insansız hava aracının devriye gezdiği ve Covid-19 ile mücadele için alınan önlemlere uyulup uyulmadığını yukarıdan izlediği yapılan araştırmalarda ortaya konulmuştur (Uysal, 2020). Dolayısıyla ordunun elinde ve yabancıların teröristler için bir gözetleme aracı olarak bilinen drone'ların artık şehir merkezlerindeki toplumları kontrol etmek için kullanılmaya başlanması, polisin teknolojiye ve araç bilgisinden yararlanacağını ve giderek güçleneceğini ve zenginleşeceğini de ortaya çıkarmıştır. Ancak salgın ile beraber polislerin salgına maruz kalmaları göz ardı edilemez (Genç Yılmaz, 2020).

Polis memurları insanlarla sık sık etkileşime girdiğinden, bulaşıcı hastalıklara yakalanma riski normalden daha yüksektir. Amerika Birleşik Devletleri'nde Covid-19 pandemisinden önce bu konuda yapılan araştırmalar genellikle HIV, Hepatit B ve Hepatit C üzerine odaklanmıştır. Güvenlik sektöründeki mesleklere dayalı karşılaştırmalı çalışmalar, polis mesleklerinin bulaşıcı hastalıklara yakalanma riskinin itfaiyeciler ve güvenlik görevlisi gibi mesleklere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca daha yaşlı polislerin bu hastalıkları geliştirme riskinin daha yüksek olduğunu bulmuşlardır (Atak ve Çelik, 2012; Averhoff, 2002).

4.2.2.6. Bel ile İlgili Problemler

Bel ağrısı en sık görülen sağlık sorunlarından biridir ve kas-iskelet sisteminde en sık görülen bel ağrısı ve ağrı bölgesidir. Sanayileşmiş ülkelerde yaşayan insanların %60-85'i hayatlarının bazı aktif dönemlerinde bel ağrısı yaşarlar. Bel ağrısı ataklarının doğal seyri pozitif olmakla birlikte, bir yıl içinde %80 veya daha fazla nüks meydana gelir. Sırt ağrısı çok yönlüdür. Sosyoekonomik açıdan bakıldığında bel ağrısı iş günü kaybı, sakatlık ve tazminat taleplerinin çok önemli bir nedenidir. Bel ağrısı 45 yaş altı çalışanlarda en sık sakatlık nedeni, 45 yaş üstü işçilerde ise en sık üçüncü sakatlık nedenidir (Esen ve Toprak, 2018).

Bel ağrısı insidansı önceki yıllara göre çok fazla değişmezken iş günü kaybı artmaktadır. En sık görülen yaş aralığı, iş hayatının aktif olduğu bir dönem olan 30-55'tir. Tüm vücut vibrasyonuna maruz kalma, uzun süreli oturma, ağırlık kaldırma, itme-çekme aktiviteleri gibi fiziksel belirtiler ve bel ağrısına bağlı fiziksel yetersizlikler; iş doyumu ve stres gibi psikososyal faktörler ve yaş, cinsiyet, antropometrik ölçümler gibi bireyler, sigara ve alkol tüketim faktörleri bildirilmiştir. Bel ağrısı; sigara içenlerde, titreşimli aletlerle çalışanlarda, uzun yol şoförlerinde, uzun süre sabit bir pozisyonda oturanlarda, ağır cisimler kaldıranlarda, sık sık eğilip bükülenlerde, dönenlerde daha sık görülür. Bel ağrısı için klinik yollar ve tedaviler iyi tanımlanmış olmasına rağmen mesleki bel ağrısının klinik hatları daha az nettir. Bel ağrısının epidemiyolojisine baktığımızda en sık görülen bel ağrısı (Gallais, 2008).

Polislerde görülen sırt sorunlarının klinik özellikleri yanında fonksiyonel, ekonomik, sosyal, psikolojik ve hukuki boyutları da bulunmaktadır. Bel ve boyun ağrısı; depresyon, aşırı çalışma, stres ve motivasyon azalması polis memurları için yaygın iş sağlığı sorunlarıdır (Arıkan Beyaz ve Ketenci, 2010). Polis memurlarında mesleki bel ağrısı için en önemli risk faktörleri ağır ekipman, araç kullanma, mesleki fiziksel talepler, psikososyal faktörler, kötü ergonomi ve yetersiz fiziksel uyumdur (Arıkan Beyaz ve Ketenci, 2010).

1989'da, Quebec Mesleki Güvenlik ve Sağlık Enstitüsü ve Quebec İşçi Tazminat Komisyonu, mesleki yaralanmalar için tüm tazminatları gözden geçirdi. İki kurum, belediye ve bir yetkili polis biriminin katıldığı pilot çalışmaya toplam 600'den fazla kişi katıldı. Bu çalışma sonucunda araç ve görevle ilgili faktörler, iş organizasyonu, ağır ekipman taşıma gibi tüm faktörlerin subaylarda bel ağrısı ile ilişkili olduğu tespit edildi.

Bu çalışmanın sonuçları, polis camiası tarafından bel ağrısı sorununun hafife alındığı fikrini desteklemektedir çünkü memurlar "sistemi kötüye kullananlar" olarak etiketlenmekten korktukları için sırt ağrılarını ifade etmekten kaçınmaktadırlar (Aksoy, 2019).

Bel ağrısı, polis pozisyonunda veya sınıfında bir değişikliğe ve hatta kariyerin sonlandırılmasına neden olabilir. Memurlarda bel ağrısının rapor edilen nedenleri arasında kötü ergonomi ve koltuk aşınması, fiziksel uygunluk eksikliği, önceki bel ağrısı, araçlarda geçirilen zaman, ağır ekipman (iş emniyet kemeri gibi), kişisel stres ve yıllarca çalışma yer almaktadır. Ayarlanamayan koltuklar ve yanlış oturma duruşu sonunda eklem iltihabı, kas spazmları, siyatik sinir tahrişi ve disk hastalığı gibi bel sorunlarına yol açabilir (Akıncı ve ark., 2019). Çarpışan bir araçta omuzların ortasına kadar uzanan ayarlanabilir bel desteği ve sırtın üst kısmını destekleyen ve koruma sağlayan ayarlanabilir baş desteğine olan ihtiyacın yanı sıra ergonomik araç tasarımına da ihtiyaç vardır. Ekipmanın erişebileceği çalışma kemeri alanı, yükseklik, derinlik ve yatar koltuklar, ayarlanabilir direksiyon simidi, geniş ve dayanıklı koltuk minderlerinin tümü vurgulanmıştır (Akay ve ark., 2013). Kelepçe (0,25kg), mermi torbası (0,13kg), tabanca, cop, zincir bağlantı, telsiz, el feneri, koruma için lazer ışığı, kelepçe anahtarı, tek kullanımlık eldivenler, çok amaçlı bıçak, ilk yardım çantası, CPR maskesi ve gerektiğinde kimyasal spreyci ekipman da çalışma bandına takılır. Kullanılan ekipmanın içeriği ve ağırlığı ülkeye, şehre ve görev birimine göre değişmekle birlikte yukarıda belirtilen Kanada araştırmasında bahsedilen Quebec polisi, beline bağlı bir ceket ve görev kemeri ile 5,45 kg ağırlığındayken, ABD polisi ekipmana sahip olma eğilimindeydi.

Kronik bel ağrılı hastaların proprioepsiyon ve nozisepsiyondaki değişiklikler nedeniyle vücut ağırlığını farklı algıladıkları bildirilmiştir. Gönüllü polisler yapılan bir araştırma, kronik bel ağrısı olan kişilerin silahları olduğunu düşündüklerini (aslında 3,5 kg ağırlığında) olmayanlara göre iki kat daha fazla olduğunu gösterdi (Arıkan Beyaz ve Ketenci, 2010). Bu ağır ekipman, bel ağrısı gibi bazı sağlık sorunlarına neden olabilir. Bel ağrısı çeken bazı polisler ağırlıklarının bir kısmını kemerdan omuzlara aktaran askılar takarken, bazıları da ağırlığı ceket ve pantolon ceplerine dağıtıyor. Gerekli donanıma hızlı erişimi engellediği için bu şekilde dağıtım önerilmez. Quebec'te yapılan bir pilot çalışmada, ağırlık dengesi omuz kuşağının her iki yanında, bir kısmı yanda, bir kısmı önde ve tamamı önde olan polis memurlarının incelendiği bir pilot çalışmada, bel ağrısı bu grupta daha fazlaydı (%66,7). Ön kayışı olanlarda, ağırlığı kemere eşit olarak

dağılanlarda ise sıklık %28,6 olarak bulundu. Bel ağrısı; disk sorunları ve uzun iş günü kaybı, tüm ekipmanı önde taşıyan grupta daha yaygındı. Lomber problem risklerine göre sıralandığında yaygın kompensatuar postural değişiklikler lomber lordoz, pelvis ve gövdenin kontralateral rotasyonu ve kontralateral lateral fleksiyondur (Arıkan Beyaz ve Ketenci, 2010). İyi vücut kondisyonuna sahip kişiler daha az bel ağrısı ve daha az duruş değişikliği bildirmişlerdir.

Waterloo Üniversitesi'nde Waterloo ve Windsor Polis Gücü Engagement, Kinesiyoloji ve Makine Mühendisliği departmanları ile işbirliği içinde bel ağrısını ve ilgili geri ödeme maliyetlerini azaltmak için çaba sarf edilmektedir. Polis, bir yolcu gemisinde uzun süre sabit bir pozisyonda oturmanın ağır emniyet kemerleri ve çelik yelekler takmanın ve uzanarak dizüstü bilgisayara bakmanın işlerinin en acı verici kısmı olduğunu söylüyor. Devriye arabalarının tasarımını iyileştirmeyi amaçlayan bir başka yarı deneysel çalışmada bel ağrısı olan hastalar ergonomik tasarıma olan ihtiyacı vurguladılar. Burton ve arkadaşları tarafından yapılan bir araştırma çalışmasında yeni başlayan ve kronik bel ağrısı için mesleki, polise ait fiziksel ve psikososyal risk faktörlerini incelediler (Karadağ ve ark., 2016).

Giymenin ilk atak zamanı ile ters orantılı olduğu bulundu. İlişki daha az dramatik olsa da uzun süreli sürüşün de bel ağrısı gelişimi için zararlı olduğu bulundu. Kronik rahatsızlıkların sektördeki hizmet yılı ile ilişkili bulunmazken tekrarlayan ataklar ile uzun süreli hizmet arasında bir ilişki bulundu. Kronik bel ağrısı, fiziksel faktörlerin yanı sıra stres ve iş suçlaması gibi psikososyal faktörlerle, iş günü kaybı ise iş suçlaması ve çelik yelek giymekle ilişkilendirildi. Polisin çelik yelek giymesi ile bel ağrısı arasındaki ilişki, kurşun önlük giyme ile kalp cerrahlarının bel ağrısı arasındaki ilişkiye benzer bulunmuştur (Burton vd., 1996). Çok sayıda çalışma, bel ağrısı ile mesleki sürüş arasındaki ilişkiyi incelemiş ve sürüş ve çalışma ortamlarındaki postüral stresle ilişkili tüm vücut titreşimlerinin bel ağrısı için bir risk faktörü olabileceğini göstermiştir (Demirpolat ve ark., 2021).

Kas aktivitesi, ancak bu desteğin araç kullanırken bel ağrısını sınırladığı vurgulandı (Leinonen vd., 2005). Bel ağrısı ile araç kullanma arasındaki ilişkinin 209 taksi şoförü, 365 polis şoförü ve 485 şoför olmayan üç grupta incelendiği bir çalışmada bel ağrısı sıklığı %45, %53 ve sırasıyla %46 bulunmuştur. Bu çalışmada taksi şoförlerinin çalışmaması veya aşağıda belirtilen nedenlerle işten çıkarılmaları nedeniyle gelirlerinin azalması nedeniyle taksi şoförlerinde bel ağrısı görülme sıklığı, araç kullanan ve

kullanmayan polis memurlarına göre daha düşük bulunmuştur. Bu çalışmada psikosomatik stres de tüm gruplarda bel ağrısı atakları için bir risk faktörü olarak bulunmuştur (Gallais ve Griffin, 2006). Polis sürücülerinde ve sürücü olmayanlarda benzer bel ağrısı riski, uzun süreli oturma veya sabit duruşlar gibi ergonomik faktörlerle açıklanabilir (Arıkan Beyaz ve Ketenci, 2010). İsrail polis teşkilatında görev yapan 3988 polis memurunun röntgen taramasında spondilolizis prevalansı %4 olarak bulundu. Bu çalışmada tüm çalışma grubu ortalama 4,1 yıl ve maksimum 6 yıl takip edilmiş olup, hastalar ve kontroller arasında bel ağrısına bağlı istifa insidansında fark bulunmamıştır. Spondilolistezis grubunun kontrol grubuna göre 2,7 kat daha fazla ayrılma süresi vardı ve bel ağrısı olmadan toplam ayrılma süresi iki grup arasında farklılık göstermedi. Sonuç olarak lomber omurga radyografilerinin istihdam öncesi tarama testi olarak kullanılmasının bel ağrısına bağlı egzersizi tahmin etmede düşük prediktif değere sahip olduğu bildirilmiştir (Weil vd., 2004).

İş yerinde kaldırma ve döndürme gibi fiziksel taleplerin bel semptomları, kötüleşen semptomlar ve yaralanma raporları ile ilişkili olabileceğine dair güçlü epidemiyolojik kanıtlar vardır. Halter, dönme, eğilme ve tüm vücut titreşimi gibi işteki fiziksel taleplerin bel ağrısı atakları için risk faktörleri olduğuna dair güçlü kanıtlar vardır ancak bu etki diğer kişisel, mesleki olmayan ve belirtilmemiş faktörlerden daha az belirgindir. Geçmişteki bir bel ağrısı öyküsünün, gelecekteki bel ağrısı ve iş günü kaybının en tutarlı tek belirleyicisi olduğuna dair güçlü kanıtlar vardır. Özellikle fiziksel güç gerektiren meslekler için belirli bir kişiyi seçmenin gerekli olduğuna dair yeterli kanıt yoktur. Akut bel ağrısını üç grupta sınıflandırma konusunda fikir birliği vardır: kök basısı ile ilgili tanılar, şiddetli spinal lezyonların olası nedenleri (kırmızı bayraklar) ve zorlanma ve dejeneratif dahil en yaygın spesifik olmayan bel ağrısı yönetiminde kişisel ve işle ilgili faktörlerin yani kronik hastalık için risk faktörlerinin (sarı bayraklar) belirlenmesi, iş sağlığı sorunları söz konusu olduğunda klinik muayene ve görüntülemeye daha önemlidir.

İş yerine ait olmadığını hissetmek, işi suçlamak, iş ve semptomlar arasındaki ilişkiye dair inançlar, iş tatminsizliği ve zayıf çalışan-patron ilişkileri iyileşmenin önündeki engellerdir. Kişisel ve işle ilgili kişisel faktörlerin kalıcı semptomlar, sakatlık ve tedaviye ve iyileşmeye yanıtta önemli bir rol oynadığına dair güçlü kanıtlar vardır. Normal aktivitelere erken dönülmesini önermenin bel ağrısının tekrarını ve kaybedilen iş günlerini azaltabileceğine dair güçlü kanıtlar vardır (Waddell ve Burton, 2001). Risk

topluluğu, psikolojik ve fiziksel olarak zayıf olanlardan oluşur. Seçici birincil ve ikincil koruma, yüksek risk gruplarının erken belirlenmesi yoluyla sağlanabilir (Leboeuf-Yde, 2004). Bunun için iyi tasarlanmış çalışmalar ve uygun, randomize ve kontrollü serilerin alt sınıflandırması gereklidir. (Waddell ve Burton, 2001). Bu alt grup ve kontrollü çalışma:

- İstihdam öncesi değerlendirme, fiziksel yetenekler, işin fiziksel talepleri, özellikle önceki bel ağrılarına kıyaslama
- Önlemede yenilikçi eğitim, korku gibi psikososyal faktörlerle başa çıkmak için özel yaklaşımlar
- Kaza önleme stratejileri, güvenlik kültürü, bildirilen bel ağrısının takibi ve izlenmesi,
- Bel ağrısı olan hastaları etiketlemenin göreceli yararları ve zararları,
- Kronik semptomların varlığında iyileşmenin bozulması için erken müdahale,
- Optimum kombinasyon ve bireysel Faktörlerin Önemi Aktif Rehabilitasyon Programı,
- Optimum organizasyon ve içerikli Aktif Rehabilitasyon Yeniden İstihdam ve İşe Dönüş Programı (Waddell ve Burton, 2001).

Psikososyal faktörler sadece kronik bel ağrısında değil akut bel ağrısında da özellikle kronike geçişte rol oynar. Stres, kaygı, duygular ve duyular, bilişsel işlev ve ağrı davranışlarının bel ağrısının önemli bağıntıları olduğu bilinmektedir. Bel ağrısına katkıda bulunan psikososyal faktörler üç nedenden dolayı karmaşıktır (Tonga ve ark., 2012). Birincisi psikolojik faktörlerin mi yoksa omurga ağrısının mı önce geldiği ikilemidir ve ikincisi psikososyal faktörlerin bu ağrı hakkındaki fikirleri teorik olarak nasıl etkileyebileceğidir. Üçüncüsü risk faktörleri, evreye bağlı olarak (akut, subakut, tekrarlayan veya kronik) çeşitli kombinasyonlarda etkileyebilir. İlk değerlendirmede kronik bel ağrısına geçiş belirtileri araştırılmalı, bariz psikososyal faktörler varsa daha iyi ve etkili tedavi hatta korunma için uygun yöntemler kullanılmalıdır.

Bel ağrısının iş organizasyonu kadar klinisyenin yaklaşımı da önemlidir. Faaliyetleri kısıtlamak yerine mümkün olan en kısa sürede normal işe dönülmesi önerilir. Bel ağrısını tedavi etmek için dinlenme, ilaç, egzersiz, traksiyon, masaj, epidural enjeksiyonlar ve hatta anestezi ve cerrahi gibi çeşitli tedaviler kullanılır. Bel ağrısı çok sık tekrarlayan bir durum olduğundan belinizin sorumluluğunu almak ve ona onu

saldırılarından nasıl koruyacağını öğretmek önemlidir. (Linton, 2000). Bel ağrılarının önlenmesi ve uygun vücut mekaniği için polis memurlarına sürekli işbaşı eğitimi verilmelidir.

Tüm çalışma alanlarının ergonomik tasarımı, araçların ergonomisi ve üniformalardaki ergonomik donanım, örneğin ağır hizmet tipi deri iş kayışlarının daha hafif naylon kayışlarla değiştirilmesi uygundur. Çelik yelekler dışında kurşunlarda bıçak yaralarında ve hatta motorlu araç kazalarında dayanıklılığını gösteren daha hafif cihazların geliştirilmesi için araştırmalar devam etmektedir (Yararel, 2019). Son zamanlarda bile çelik yelekler gibi koruyucu özelliklere sahip nanoteknoloji kullanılarak üretilen jellerin geliştirilmesi için girişimlerde bulunulmuştur. Doğru yaklaşım, etkili tedavi ve agresif bir rehabilitasyon programı ile psikososyal faktörlerin varlığında gerekli yaklaşımlar ve kronikleşmeyi önleyici tedbirlerle işe erken dönüş sağlanmalıdır (Ateş ve Bahçeci, 2015).

Araştırmalar bel ağrısının polis memurları arasında diğer mesleklere göre daha yaygın olduğunu gösteriyor. Birleşik Krallık'ta yapılan bir araştırma, güçlü araç titreşimlerine maruz kalmanın ve kurşungeçirmez yelek giymenin devriye arabasında günde iki saatten fazla sürerken bel ağrısına neden olduğunu göstermiştir (Burton, 1996). Ayrıca Romanya'da yapılan bir araştırma, devriye oto koltuklarının ergonomik olmayan tasarımı nedeniyle polis memurlarının %83'ünün bel ağrısı yaşadığını ve polis memurlarının %45'inin bu hastalıklar için tıbbi rapor aldığını gösterdi. Bel ağrısı da stres ve kötü uyku kalitesine katkıda bulunan bir faktör olarak tanımlanmıştır (Atak ve Çelik, 2012).

4.2.3. Psikolojik Riskler

4.2.3.1. Stres

Pek çok araştırma Asayiş Şube Müdürlüğü alanında olan ve polislik mesleğinin stresli bir meslek olduğu gösterilmiştir. Genellikle bu çalışmalar stresin kaynakları, etkileri ve çözümleri bağlamında yürütülmektedir. Kanada'da yapılan bir araştırmada, polislerde üç tür stres kaynağı belirlenmiştir. Bunlar dış stres etkenleri, iç stres etkenleri ve kişisel etkenlerdir. Dış baskının nedeni olarak mahkemenin suçlulara yönelik ılımlı tutumu gösterilmiştir. Bir diğer stres kaynağı da halkın beklediği ile polisin talep ettiği

arasındaki tutarsızlık nedeniyle halkın polise olan sevgisinin karşılanamamasıdır (Akgün, 2010).

İş yerinde karşılaşılabilecek fiziksel tehlikeler, organizasyonel yapılar ve vardiyalı çalışma rejimleri içsel stresin nedenleri olarak görülmektedir. Kuşkusuz polis için en önemli stres kaynağı tehlikeli durumlarda ateşli silah kullanma ihtiyacıdır (Parent ve Verdun, 2000). Araştırmalar, polis memurlarının çatışma sonrası normalleşmesinin 20 hafta kadar sürebileceğini göstermiştir (Loo, 1986). Polis memurunun kişisel karakteri de stresli durumlara katkıda bulunabilir. Polis memurları, her zaman çevrelerindeki kötülöklere tanık oldukları için her zamankinden daha şüpheli olabilirler, insanlara olan güvenlerini kaybederler, bu da bazen ailelerine ve işlerine karşı olumsuz tutumlara yol açar (Kohan ve O'Connor, 2002).

Stres, polisi olumsuz etkileyebilir. Bu etkiler ailevi sorunlar yaşama, alkol ve uyuşturucu kullanımı ile başlar (Dietrich ve Smith, 1986). Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan araştırmalar, polislik endüstrisinin stresini iki ana nedene bağladı: Polislik endüstrisinin doğası ve örgütsel faktörler (Van Hasselt, 2003). Araştırmalar, bir meslektaşını kaybetmenin veya birini öldürmenin en önemli stres etkeni olduğunu göstermektedir (Zhao vd., 2002).

New York polis memurları üzerinde yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre öğleden sonra ve akşam vardiyalı çalışan polis memurlarının daha fazla stresli olduğu sonucuna varılmıştır (Ma ve ark., 2015). Avrupa'da yapılan araştırmalar polisliğin stresli bir iş olduğunu ve polis memurlarının diğer mesleklere göre daha fazla stres yaşadığını göstermiştir (Collins ve Gibbs, 2003).

Yunan polis memurları üzerinde yaptığı bir çalışmada, stresin iş tatmini ve yaşam kalitesi üzerindeki olumsuz etkisine ek olarak kıdemli polis memurlarının da daha düşük iş tatminine sahip olduğunu bulmuştur.

4.2.3.2. Kadın Polislerde Cinsel İstismar

İş güvenliğinde bir diğer önemli konu da kadın polislerin maruz kaldığı cinsel istismar vakalarıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmaya göre kadın polis memurlarının %68'i kariyerleri boyunca en az bir cinsel istismar yaşamıştır (Janus 1988).

4.2.3.3. Ayrımcılık

Kanada'da yapılan bir araştırmaya göre Kanada polisi; işe alım ve terfi konusunda kadınlara, Aborijinlere ve diğer azınlıklara karşı ayrımcılık yapmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırma, siyahi kadın polis memurlarının ayrımcılığa karşı en savunmasız olduğunu göstermiştir. Birleşik Krallık'ta bu konu üzerine yapılan bir araştırma, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'daki çalışmalarla da tutarlı sonuçlar ortaya koymuştur (Jennifer, 2004).

4.2.3.4. İntihar

Polis intiharları üzerine yapılan araştırmalar, intiharın polis camiasında önemli bir konu olduğunu göstermektedir. Kanada'da yapılan bir araştırmaya göre polislerin intihar oranı sivillerden farklı değil, erkek polislerin intihar oranı kadınlara göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. İntihar edenlerin genellikle evli 25-39 yaş arası polisler olduğu ve intihar aracı olarak tabanca kullandıkları gözlemlenmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan araştırmalar, Kanada'nın aksine polis memurlarının genel nüfusa göre daha yüksek intihar oranlarına sahip olduğunu göstermiştir. Diğer ulusal polis teşkilatlarıyla yapılan bir başka karşılaştırmalı analiz, Amerikan polis memurlarının 26 ülkede en yüksek intihar eğilimine sahip olduğunu bulmuştur. Olası intihar nedenleri arasında ailevi sorunlar, görevden uzaklaştırma, kurumun otoriter yapısı, karar alma mekanizmalarından dışlanma ve haksız disiplin uygulamaları sayılabilir (Özçetin ve Özçetin, 2015).

BEŞİNCİ BÖLÜM
EMNİYET TEŞKİLATI ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ KAPSAMINDA İŞ
SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÇALIŞMALARI

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu “Türk Silahlı Kuvvetleri, genel kolluk kuvvetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığının faaliyetleri”ni açıkça bu kanun kapsamında tutmuştur. Ancak; 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği’nin uygulanması ile ilgili olarak 17.12.2013 tarihli Hukuk Müşavirliğinin görüş yazısında polis evlerinde sözleşmeli, çırak ve stajyer öğrenci çalıştırılmasının 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamına girdiği, iş ocaklarının “Fabrika, bakım merkezi, dikimevi ve benzeri işyerlerindeki” ifadesi kapsamında bulunabileceği değerlendirilmiştir (Avsallı, 2012).

Bunun yanı sıra bu görüş yazısı ile ilgili olarak Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde genel kolluk faaliyetlerini yürüten personel hariç fabrika, bakım merkezi, dikimevi ve benzeri iş yerlerinde çalışanların İSG açısından takip edilmesi için 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu’nun 16’ncı maddesi gereğince 81 İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde makama doğrudan bağlı olarak İş Sağlığı ve Güvenliği Büro Amirliği’nin kurulması 31.12.2013 tarihinde ve aynı zamanda 132 Sayılı Bakan Onayı ile sağlanmıştır. Bununla beraber yine 81 İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde “İş Sağlığı ve Güvenliği Büro Amirliği” kurulmuştur (Mevzuat, 2022).

Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde iş güvenliği ve sağlığı işlemlerini takip etmek üzere (Performans Programı, 2022);

- Sağlık Dairesi Başkanlığı,
- Strateji ve Destek Hizmetleri Şube Müdürlüğünde İş Sağlığı ve Güvenliği Büro Amirliği kurulmuştur.

Sağlık Dairesi Başkanlığı 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu bağlamında Merkez ve Taşra teşkilatında yaklaşık olarak 1.800 personel için işçilere eğitim verilmesi, risk değerlendirmelerinin yapılması, acil durum planlarının yapılması ve iş yeri hekimi ile uzmanının bulundurulması konularında çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda aynı şekilde 28.01.2014 tarih ve 3 numaralı Emniyet Genel Müdürlüğü Genelgesi ile de sözleşmeli ya da kadrolu olan işçi sınıfı personel ile çırak ve stajyer öğrenci çalıştıran birimlerin gerekli çalışmaları yapması istekler arasında yerini almıştır (Mevzuat, 2022).

5.1. GELİŞMİŞ ÜLKELERİN EMNİYET TEŞKİLATI ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ İŞ GÜVENLİĞİ ALANINDA ALINAN TEDBİRLERİN İNCELENMESİ

Kolluk kuvvetlerinin iş sağlığı ve güvenliğinde korunması, etkili polislik için kritik öneme sahiptir. Yüksek riskli durumlar ve suçlular hakkında bilgi, riskin azaltılması için uygun önleyici stratejiler sağlar (Mayhew, 2001). Mevcut olan çalışmalar, sorumlu polisliğin profesyonelliği ve polisin hesap verebilirliğini artırdığını ileri sürmektedir. Yakın tarihli bir ABD Adalet Bakanlığı raporu, polisin bütünlüğünü desteklemek, polis uygulamalarını ve politikalarını iyileştirmek ve genellikle davalara yol açan polis hesap verebilirliği olaylarını azaltmak için yapılabilecek yapısal reformları özetlemektedir. Rapor, altı alanda politika ve uygulamanın değiştirilmesini önermektedir (Şen, 2014):

- Güç kullanımı,
- İrksız polislik ve bu konuda veri toplanması,
- Polis eğitiminin geliştirilmesi,
- Polis şikâyetlerinin ve görevi kötüye kullanmanın soruşturulması,
- Polisin sorumluluğu
- İyileştirilmiş işe alım ve elde tutma standartlarının oluşturulmasıdır.

Bu yapısal değişiklikler “risk yönetiminin uyarlanması” ve “Polis Hukuki Danışmanlık Programı oluşturulması” na eklenebilir.

5.2. ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNDE RİSK YÖNETİMİ

Kamu idaresinin mali tablolarının ve bunları oluşturan hesap ve işlemlerin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğu hakkında denetim kanıtı elde etmek amacıyla denetim yapılır; uygun denetim prosedür ve teknikleri ile risk değerlendirme metodolojileri uygulanarak gerçekleştirilir. Risk değerlendirmesi sırasında mali tabloların hazırlanmasında kullanılan mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de uygulanacak denetim prosedürlerinin belirlenmesinde esas alınır (Devlet Memurları Kanunu, 2022).

Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Birliği tarafından yayınlanan “Kamuda İç Kontrol Standartları Rehberi”ne göre iç kontrol; kurumun üstlendiği misyona uygunluk, kayıp, hırsızlık, kamu kaynaklarının kötüye kullanılması vb. kurumun zarar riskinden korunacağına ve kurumun faaliyetlerinin sorumlu bir şekilde ve düzenleyici

sınırlar içinde yürütüleceğine dair makul güvence sağlayan, riski ele alan ve kurum yönetimi ve çalışanlarından etkilenen bütünsel bir yaklaşımdır (Arı, 2012).

Etik kurallar çerçevesi, verimlilik, ekonomiklik ve etkinlik ilkeleri ile ilgili yasa ve yönetmeliklere uygun olarak kurumsal hedeflere ulaşma süreci bir süreçtir. Kamu idarelerinin uluslararası standartlar ve uluslararası standartlar çerçevesinde iç kontrol sistemlerini oluştururken, izlerken ve değerlendirirken dikkate alması gereken temel yönetim kurallarını göstermek amacıyla 26 Aralık 2007 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 26738 Sayılı Kamu İç Kontrol Standartları Bülteni İyi uygulamalar, iç kontroller; bu standartlar için gerekli olan kriterler ve genel koşullar, kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ve izleme bileşenlerine dayalı olarak belirlenir (Koç, 2022).

5018 Sayılı Kanun'un 63. maddesinde iç denetim kavramı yer almakta olup iç denetim, kamu idaresine değer katmayı ve çalışmayı iyileştirmeyi amaçlayan, kaynakların verimli olup olmadığını değerlendiren ve verimlilik ilkeleri konusunda rehberlik eden bağımsız, tarafsız bir güvence ve danışmanlık faaliyetidir; risk yönetimi, idari ve mali yönetim ve kontrol yapılarının etkinliğinin yönetim ve kontrol süreçlerinin değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi için bu faaliyetlerin sistematik, sürekli ve disiplinli bir yaklaşımla ve genel kabul görmüş standartlara uygun olarak yürütülmesini sağlamaktır (Kebeli, 2020).

Merkez, taşra ve taşra birimlerinin bazı teşkilat birimleri; iç kontrol sistemine uyum sağlamak, anlamak ve birim içinde farkındalığı artırmak için gerekli ve yeterli eğitimleri gerçekleştirememiş, hassas görev belirleme ve izleme yapılmamış, işe yeni başlayanlara bilgi verilmemiştir. Bunun yanı sıra Kamu İç Kontrol Rehberi'nde yer alan risk yönetimi sürecine ilişkin gerekliliklerin yerine getirilmediği ve iç kontrol sistemi izleme kapsamında yapılması gereken iç kontrol sistemi değerlendirme araştırmasının yapılmadığı incelenmiştir (Sayıştay, 2019).

5.2.1. Asayiş Şube Müdürlüklerinde Polis Eğitimi

Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından onaylanan Polis Akademisi, ÇASGEM uzmanları tarafından polis memurlarına iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi (ÇASGEM) ile iş birliği anlaşması imzalamıştır (ÇASGEM, 2022).

İş Sağlığı ve Güvenliği Projesi'nde suça, kamu düzeninin bozulmasına, can ve mal zararına yol açabilecek olaylarda aşırı şiddet, fiziksel ve psikolojik zarar ve ölümle sonuçlanabilecek sonuçları önlemek için polis; polis memuru, kolluk kuvvetleri karşısında görevlerini yerine getirirken sistematik bir davranış, ekip çalışması sistemi ve ekipmanın güvenli kullanımı için bir eğitim modeli oluşturarak profesyonel kolluk bilincini geliştirebilir (Polat, 2017). Bunun yanı sıra proje kapsamında görev sırasında meydana gelen olaylarda polisin güç kullanımında karşılaşılan sorunlar ile ilgili olarak birtakım araştırmalar söz konusudur. Dolayısıyla bu sorunlara yol açan sorunlar aşama aşama ortaya çıkarılarak polis imajının neden olduğu sorunlar ve toplum üzerindeki etkisi belirlenmektedir. Bu sorunlar ortadan kaldırılarak ölümcül ve ölümcül olmayan yaralanma ve ölümlerin en aza indirilmesi için bir model geliştirilirken aynı zamanda konu ile ilgili olarak güvenlik önlemleri alınmaktadır (Bahadır ve Kıldan, 2013).

Polis ve kolluk kuvvetleri için AB koordinasyon sürecinde yasal bir zorunluluk olarak görülmeye başlayan iş sağlığı ve güvenliği konularında gerekli altyapı, bilgi ve eğitim olanaklarına sahip STK'lar ile bilime dayalı Ar-Ge araştırmaları yürütülmektedir. Bu proje ile polis ve kolluk görevlilerinin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili diğer alanlarda edinilen bilgiler, kolluk birimlerine aktararak, kolluk görevlilerinin görevlerini yerine getirirken güvenlik ve duyarlılığının sağlanması ve misyon üzerine inşa edilmesi ile Yürütme Program, gerekli iş sağlığı ve güvenliği standartlarının sağlanması sürecinde, bunların güncel eğitim müfredatlarına dahil edilmesi, devlet hizmetlerindeki eksikliklerden kaynaklanan ekonomik ve maddi kayıpların azaltılması, araç-gereç kullanımının iyileştirilmesi gibi faydalar sağlar (Önen ve Güngör, 2018).

Kolluk kuvvetlerini etkinlik, verimlilik ve ergonomi açısından değerlendirmek ile beraber; oluşturulacak olan modelin tüm polis teşkilatı mensuplarının bir olaya müdahale ederken uyması gereken asgari standartları içereceğini, böylece asayiş, önleyici hizmetler, çevik kuvvet, kaçakçılık, terörle mücadele gibi hizmet birimlerinin, vb. trafik bu temel model üzerinde kendilerini geliştirmektedirler

Polis eğitiminde dikkat edilmesi gereken kurallar arasında aşağıdakiler yer almaktadır (Devlet Memurları Kanunu, 2022);

- Tüm polis memurları, polis faaliyetleri sırasında vatandaşlarla herhangi bir temas kurmadan önce hükümet tarafından eğitilirken aynı zamanda ve sertifikalandırılmaktadır.

- Tüm polis memurları; silah, pompalı tüfek, göz yaşartıcı gaz, ileri sürüş teknikleri, ilk yardım, savunma stratejileri, sosyal olaylara müdahale, barikat sorunları, rehin alma ve tehlikeli atık içeren durumlar konusunda yetkin olmalıdır. Ayrıca her polis memurunun görev öncesi ve görev sırasındaki kariyeri için hukuk eğitimi verilmelidir.
- Tüm polis memurlarının, devlet tarafından belirlenen asgari standartları aşan temel polis okulu eğitimi almalarını şart koşulmalıdır.
- Bir Saha Eğitim Görevlisi (FTO-Mentor) gözetiminde tüm polis memurlarının FTO programını tamamlamaları ve FTO eğitimini tamamladıktan sonra belirli bir süre için "Denetimli" statüsünü almaları gerekmektedir.
- Tüm bunların kayıtları tutulmalıdır.
- Kolluk kuvvetleri tüm polis akademisi öğrencileri için psikolojik testler yapmalı ve tüm kolluk kuvvetlerine psikolojik hizmetler sağlamalıdır.
- Tüm polis eğitmenleri ve diğer eğitmenler, eğitim becerilerini geliştirmek için yıllık veya düzenli tazeleme kurslarına katılmak zorundadır.
- Tüm polis memurları ve amirleri için eğitim kayıtları ve sertifikaları resmi olarak kaydedilmeli ve muhafaza edilmelidir.
- Tüm polis memurları, ateşli ve ateşli olmayan silahların kullanımı ve diğer kritik görevler konusunda yıllık olarak (yetkin bir şekilde) eğitim almalıdır.

5.2.2. Departman Politikaları ve Prosedürleri

Tüm kolluk kuvvetleri, birimin politika ve prosedürlerinin bir kopyasına sahip olmalıdır. Herhangi bir değişiklik veya güncelleme derhal ilgili personele bildirilmelidir. İleri sürüş ve suç avlama teknikleri, görev kapsamı dışında silah taşıma ve kullanma, aile içi şiddet, çeşitli bulaşıcı hastalıklar ve kritik görev prosedürleri (kuvvet ve kuvvet kullanma prosedürleri) hakkında kolluk kuvvetlerine yazılı talimat verilmelidir (Eryılmaz ve Bozlak, 2009).

Polis departmanları ayrıca özel silahların, taktik birimlerin, rehine kurtarma ekiplerinin, K-9 birimlerinin, bomba imha ve zehirli maddelerin kullanımı ile ilgili politika ve prosedürler geliştirmeli ve eğitmelidir.

5.2.3. Yerel Hukuk Birimleri ile İşbirliği

Polis departmanları, polis operasyonlarını etkileyen mevcut yasaların departman politikaları ve prosedürleriyle uyumlu olduğundan emin olmak için yerel avukatları düzenli olarak gözden geçirmelidir. Bunun yanı sıra yerel hukuk birimleriyle iş birliği yapılırken aşağıdakiler uygulanır (Abdioğlu, 2009):

- Polis departmanları, bir mahkeme emri veya başka bir yasama süreci nedeniyle kanunda bir değişiklik olması durumunda polis memurlarını eğitmek ve güncellemek için yerel kanun uygulayıcılarından yardım almalıdır.
- Polis departmanları, yasal sorumluluk uygulamasındaki riskleri ve yüksek riskli durumları belirlemek için yerel yasal birimlerle düzenli değerlendirmeler yapmalıdır.
- Polis departmanları, yeni politikalarının veya prosedürlerinin mevcut yasalara uygun olduğundan emin olmak için yerel yasal kurumlara danışmalıdır.
- Polis yöneticileri ve yerel hukuk departmanları, yüksek riskli durumları azaltmak ve ele almak için birlikte çalışmalıdır.

Bölüm politikaları ve prosedürleri ile ilgili olarak şiddete maruz kalmayı azaltmaya yönelik iki öneri de yapılmıştır. Birincisi yüksek riskli durumlarla başa çıkmak için yeterli personelin görevlendirilmesidir çünkü yetersiz personel yaralanma riskini artırır; ikincisi görevlilerin bir saldırıya karşı tetikte olmasıdır, bir saldırıda yaralanma riskini azaltır. Buna karşılık Noaks ve Christopher (1990) Avrupa'da yaptıkları bir çalışmada polise saldırmak için bazı önerilerde bulunmuşlardır.

İlk olarak, insan gücünün verimli ve etkili bir şekilde planlanmasının önemini vurgulamıştır. İkinci öneri, etkili iletişim ve personel farkındalığı konusunda eğitilmiş polis memurlarının bu tür saldırılara maruz kalma olasılığının daha düşük olmasıdır. Üçüncü bir öneri, polis üniformalarında değişiklik yapılabileceğidir:

- Çoğu saldırı polis memurlarının kafalarını keserek gerçekleştirildiğinden şapkalarında bazı değişikliklerin sorunun çözülmesine yardımcı olacağını vurgulanmıştır.
- Son tavsiye, komuta seviyeleri hakkındadır ve net talimatlar vermenin ve müdahalelere öncelik vermenin istenmeyen sonuçları önleyebileceğini belirtir (Jennifer, 2004).

5.3. ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ KAPSAMINDA İŞ GÜVENLİĞİ RİSKLERİ AZALTMAK İÇİN UYGULANAN YÖNTEMLER

Koruyucu yelekler, spreylar, yakın savunma teknolojisi ve diğer teknolojik kontrollerin geliştirilmesi ve kullanılması birçok polis memurunun hayatını kurtardı. Araştırmalar, çelik yelek giyen polis memurlarının giymeyenlere göre 14 kat daha düşük ölüm riskine sahip olduğunu göstermiştir. Polis memurunun çelik yelek içindeki kurşunun etkisi, göğsüne yumruk işareti konulmuştur.

Suçlular tarafından görülmediği için çelik yelek giyilmeden vurulma riskini azaltır. Son derece yüksek risk durumlarında içeride ve dışarıda çelik yelek giymek koruma seviyesini artırabilir (Mayhew, 2001). Birçok ülkede çelik yelek giymek zorunlu değildir. Ancak araştırmalar, hayat kurtarabileceğini kanıtıyor. Polis ölümleriyle ilgili araştırmalar, çoğu polis memurunun vücudunun üst kısmından vurulduğunu göstermektedir.

Araştırmalar kurşungeçirmez yelek giyen birçok polis memurunun saldırıdan sağ kurtulduğunu göstermiştir (Jennifer, 2004). Biber gazı ve diğer spreyları kullanmak, tabanca veya diğer zarar verici silahları kullanmaktan daha güvenlidir, ancak riskleri vardır. Örneğin, suçlulara karşı yanlış kullanıldığında, polisin kendisi de etkilenir. Bu nedenle kullanımlarının çok iyi bilinmesi ve yan etkilerine maruz kalındığında ne yapılması gerektiğinin bilinmesi gerekmektedir (Mayhew, 2001).

5.3.1. Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında Polis Eğitimi ve Fiziksel Eğitimler

Araştırma sonucunda polis cinayetlerini önlemeye yönelik birtakım politika önerileri geliştirilmiştir. Bu tavsiyelerin başında polis eğitimi gelmektedir. Temel ve iş başında polis eğitimlerinde hayatta kalma becerileri, ileri sürüş teknikleri, yakın savunma ve silah kurslarının verilmesi ve bu kursların sürekli güncellenmesinin polis cinayetlerini azaltacağı tahmin edilmektedir (Boylan ve Little, 1990).

Uygun savunma stratejilerini bilmek, silahsız bir polis baskınında yaralanma riskini azaltabilir. Polislerin suçluları ararken özellikle de üst aramalarında kendilerini korumaları için beden eğitimi şarttır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki polis, şüphelilerin kasık bölgesini araştırmaktan memnuniyetsizliğini ifade etse de önemli bir gerçek, suçluların sıklıkla bu bölgede silah saklaması ve polis memurlarını yaralaması ve öldürmesidir (Kaminski ve Sorensen, 1995).

5.3.2. Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında Yanlılıkla Silahın Ateş Almasına Karşı Önlemler

Bir silahın kazara ateşlenmesi riski şu şekilde azaltılabilir (Düğme, 1999):

- Geçerli Silah Güvenliği Kurallarına Uygunluk, Şarjörlerin Doldurulacağı ve Boşaltılacağı Yerler
- Yüksek Standartta Ateşli Silah Eğitimi
- Atış Poligonunda Düzenli Tatbikat Yapmak
- Sürekli Olarak Ateşli Silahlarla Uğraşmaktan Zevk Almaktan Kaçınmaktır.

5.3.3. Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında Bulaşıcı Hastalıklarla Temas Riskinin Azaltılması

Bulaşıcı hastalıklara maruz kalma riskini azaltmak önleyici bir önlemdir. Bulaşıcı bir hastalığa yakalanma riski düşük olmasına rağmen buna bağlı korku ve stres yüksektir, bu nedenle gerekli önlemler alınmalıdır. İlk önlem olarak tüm polis memurları hepatit B ve C'ye karşı aşılanmalıdır. İkinci bir önlem, tüm kolluk kuvvetlerinin bulaşıcı hastalıklar hakkında bilgilendirilmesi gerektiğidir (Flavin, 1998; Jennifer, 2004).

Her halükarda insan kanı HIV/AIDS, Hepatit B virüsü taşıyabilir ve bu nedenle buna göre müdahale edilmelidir; gerekirse maske kullanımı, olay yeri incelemelerinde lateks eldiven (gerekirse çift eldiven) kullanımı, özellikle gözler için uzun süre kullanılır. Koruyucu gözlük ve maske takmalı ve bu konudaki talimat ve prosedürler takip edilmelidir (Mayhew, 2001).

5.3.4. Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında Aşırı Stres ve Yorgunluk Risklerinin Azaltılması

Stres ve kronik yorgunluk riskini azaltmak, nedenlerinin belirlenmesini ve ortadan kaldırılmasını gerektirir. Bu konuda alınması gereken önlemler şu şekilde sıralanabilir (Mayhew, 2001):

- Belirtiler ve semptomlara bakarak stres ve depresyonla karşı karşıya olan polis memurlarına ilk yardım sağlanır
- Bilgisayar teknolojisinin artırılması
- Ek B vitaminleri ile beslenme iyileştirilmelidir
- İdari prosedürlerin basitleştirilmesi,

- Ne yapılması gerektiği bilinmeli ve polisten beklentiler arttırılmalıdır
- Uzun çalışma saatlerini sınırlandırılmalıdır
- Vardiya dikkatli ayarlanır ve vardiyalı çalışanları yürüyerek devriye gezmeye teşvik edilmelidir (böylece egzersiz ve yüksek görünürlük elde etsinler)
- Polislerin 12-12 çalışanın fazla mesai yapmasına izin vermemek,
- Gece vardiyalarında kısa uyku yapılmasına izin verilmelidir.

Stresin polis memurları üzerindeki en önemli etkilerinden biri de tükenmişlik sendromuna yol açabilmesidir. Bu sorunlara çözüm olarak ise izin, psikiyatrist ve psikolog tedavisi ve stresle başa çıkma eğitimi verilmektedir (Krimonoloji Dergisi, 2015).

5.3.5. Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında Hırsızlık ve Yankesicilik Risklerinin Azaltılması

5.3.5.1. Hırsızlıktan Korunma Tedbirleri

Hırsızlık büro amirliği iş sağlığı ve güvenliği açısından değerlendirilirken işyeri, ev ve oto olarak ayrı önlemlerin alınması gereklidir. Bu önlemler hem kurum tarafından hem de kişiler tarafından alınması gerekir (Hırsızlık, 2022).

İş yeri suçlarına karşı önlemler

- İş yeri giriş kapı ve pencerelerini herhangi bir cisme veya kuvvete maruz kalmayacak şekilde güçlendirmek,
- Hırsızlık olaylarında tüm görevlilerin gereken özeni göstermesini sağlamak, işyerini en son kapatan kişinin gerekli incelemeleri yaptıktan sonra işyerinden ayrılmasını sağlamak,
- İşyeri yapısı uygun ise mutlaka panjur yaptırılması,
- Binaların çatı kapılarını kalıcı olarak kilitlemek,
- Güvenlik kameraları ve alarm sistemleri kurmak,
- İşyeri kapalıyken para ve diğer değerli eşyaların kasa veya başka bir yerde saklanmaması,
- Özel güvenlik personeli istihdam etmek,
- Hırsızlık olaylarını çalışanları bilgilendirmek,
- Hırsızlık durumunda olay yeri güvenlik altına alınacak ve 155 Polis Yardım Hattı'na bilgi verilmesi (Hırsızlık, 2022).

Ev hırsızlığına karşı önlemler

- Evin birinci ve ikinci katlarındaki balkonların kapı ve pencereleri masif demir parmaklıklı olmasının sağlanması.
- Kişi, geceleri kısa bir süreliğine evden ayrıldığında ışıkları açık bırakmalı,
- Apartmanın kapısını dışarıdan aydınlatmak, sokak lambaları yanmıyorsa ilgili mercilere haber vermek,
- Apartman sakinleri, yöneticileri, özellikle kapı görevlileri, daireye giren ve çıkan yabancılara karşı hassas olmalıdır,
- Değerli eşyaların evde saklanması gerekiyorsa evin farklı bölümlerinde ayrı ayrı muhafaza edilmesi,
- Uzun süre bir yere giderken komşu veya arkadaşlar tarafından boş posta kutularının boşaltılması,
- Yeni bir eve taşınıldığı zaman, eve bağlı bazı kişilerde evin anahtarları hala olsa da tüm kilitlerin değiştirilmesi gerekir,
- Evin satılması düşüncesi var ise her gelene evi göstermek yerine bir emlakçı ile görüşmek ve evi sadece gerçekten satın alabilecek kişilere göstermek,
- Dış kapının çelik kapı olduğuna dikkat etmek,
- Apartman sakinlerinin birbirlerini uyarmak, yardım istemek veya apartman güvenliği sorunlarını tartışmak için telefon numaralarını vermek,
- Kapı zilini çalan ve makul olmayan nedenlerle girmek isteyen yabancılara apartman kapılarını açmamak, mümkünse video sistemi kurmak
- Hırsızlık durumunda olay yeri güvenlik altına alınmalı ve 155 Polis Yardım Hattı'na bilgi verilmelidir (Hırsızlık, 2022).

Araba hırsızlığına karşı önlemler

- Arabayı otopark veya iyi aydınlatılmış alan bırakmaya dikkat etmek,
- Aracın ruhsatsız olarak park edilmiş olması ve araçta diğer belge ve değerli eşyaların bırakılmasının önüne geçilmesi,
- Eşyaları dışarıdan görünmeyecek şekilde araca koymak,
- Seyahat ederken bile kapıları kilitli tutmak,
- Otopark görevlisi olduğundan emin olmayan birine aracı teslim etmemek,

- Büyük işlemler yaparken dikkatli olmak; tapu, noter, banka, döviz büroları, kuyumcular ve benzeri yerlerde işlem yapmak ve bu işlemleri mümkün olduğunca kişinin yakınında olan ve tanıdığı kişilerle yapmak,
- Aracın görünen yerlerinde para ve mücevher bırakmamak,
- Araçta para ve ziynet eşyası taşııyorsa kısa süreliğine dahi olsa araçtan ayrılmamak,
- Kişiyi durdurmak, trafik kazalarına, arızalara vs. karıştırmak isteyenlere karşı duyarlı olmak. Bir durumda arabadan inmek gerektiğinde çevreyi kontrol etmeli ve kapıyı kilitlenmelidir.
- Hırsızlık durumunda olay yeri güvenlik altına alınacak ve 155 Polis Yardım Hattı'na bilgi verilmelidir (Hırsızlık, 2022).

5.3.5.2. Yankesicilikten Korunma Tedbirleri

Yankesicilik büro amirliği iş sağlığı ve güvenliği açısından değerlendirilirken kişisel önlemlerin alınması gereklidir. Bu önlemlerin hem kurum tarafından hem de kişiler tarafından alınması gerekir (Yankesicilik, 2022).

- Cüzdana çok fazla para konulmamalıdır. Para yerine kredi kartı veya başka bir ödeme aracı kullanma tercih edilmelidir.
- Otobüs veya metro istasyonundaki kalabalık bir pazarda sık sık cepler ve çantalar kontrol edilmeli ve bu alışkanlık kazanılmalıdır.
- ATM'de işlem yaparken PIN kodunu kimseye göstermemek veya söylememek,
- Kalabalık yerlerde çok para olduğunu göstermemek,
- Çanta, koli veya diğer eşyaları taşıırken çantayı bunlarla vücudunuz arasına yerleştirmek,
- Yürürken çantayı vücuda yakın tutmak, kavramayı zorlaştırır ve varsa çanta ucunu bileğe takmak,
- Hedefler altın, zincirler ve kolyelerdir. Özellikle bisiklet, motosiklet veya kişinin yanından geçen hırsızlar tarafından kolayca çekilip çıkarılabileceği bir yere bağlamak,
- Şehirlerarası seyahatlerde kişinin tanımadığı kişilerden yiyecek ve içecek alırken dikkatli olması.
- Cami şadırvanında yıkanmak veya namaz kılmak için askılara asılan ceket ve benzeri kıyafetlerin ceplerinde para ve cüzdan bulundurulmamalıdır.

- Yankesicilik, dolandırıcılık, hırsızlık vb. durumlarda araç suç tanımıyla kullanılıyorsa hemen polise haber vermek.

5.3.5.3. Gasp Risklerinin Azaltılması

Yağma suçundan korunma tedbirleri ele alınırken aşağıdaki referans'ta incelenebilir (Gasp, 2022).

Gasp'a Karşı Alınması Gereken Önlemler (Gasp, 2022):

- 24 saat esaslı ile çalışan benzin istasyonu, restoran, kafe gibi yerlerde özellikle gece saatlerinde çalışan personeli tek kişi bırakmayın,
- Aracınızla para, ziynet eşyası veya değerli eşya nakli yapılacaksa trafiğin yoğun ve akıcı olduğu yerler ile her an yardım istenebilecek güzergâhlar tercih edin. Araçlarınızda seyahat ederken değerli eşyalarınızı, dışardan net bir şekilde görünür vaziyette bulundurmayın,
- İşyeri güvenliğinizi için en uygun şekilde, güvenlik kamerası ve fiziki önlemler alın,
- İşyerinizde elektronik ürünleri, ziynet eşyaları gibi değerli malzemeleri korumalı stantlar arkasında bulundurun,
- Kuyumcu, döviz bürosu gibi işyerlerinizi تنها sokaklar yerine mümkün olduğunca ana caddelerde kurun,
- Küçük çocuklarınızı takmış oldukları bilezik, küpe ve kolye gibi süslü eşyaları ile dışarı göndermeyin,
- Seyahat ederken, toplu taşıma araçlarında tanımadığımız kişiler tarafından yapılan ikramları kabul etmeyin,
- Üzerinizde büyük miktarda para taşımanız gerekiyorsa birkaç parça halinde emniyetli yerlerde taşıyın.

ALTINCI BÖLÜM
YÖNTEM VE BULGULAR

6.1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarında risk değerlendirmesi ve diğer İSG uygulamalarının değerlendirilmesi araştırmanın yöntemidir. Araştırma problemini cevaplamak adına ihtiyaç duyulan veriler elde edilir. Bu konuda Emniyet Teşkilatı Asayiş Şube Müdürlüğünde İş Sağlığı ve Güvenliği Risklerinin Değerlendirilmesi tartışılacaktır. Araştırmada literatür taraması ile beraber elde edilen sonuçları genellenerek konuyla ilgili risk analizi yapılacaktır. Genel araştırma yöntemlerinden sonra belirli kurallara göre seçilmiş olan ve seçilen evreni temsil yeterliliği bakımından kabul edilen küçük kümeler ele alınacaktır. Emniyet Genel Müdürlüğü, Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamı ve ilgilendiği alanlar ele alınmıştır. Veri toplama tekniklerinde genel literatür taramaları yapıldıktan sonra 5x5 matris risk analiz yöntemi kullanılmıştır.

6.2. RİSK ANALİZİ

Risk analizi, önemli olan iş planları ve projeleri olumsuz yönde etkileyebilecek potansiyel sorunları belirleme ve analiz etme sürecidir. Bu prosedürün amacı, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını en aza indirmek için riskleri belirlemek, beklenen veya olası riskleri kontrol etmek için sistematik olarak yöntem ve ilkeleri tanımlamaktır. Risk değerlendirmesinin temel amacı; çalışanların sağlık ve güvenliğini korumaktır. Bu durumda amaçlananlar aşağıdaki gibidir:

- Verimliliğin artış göstermesi
- Acil durumlara karşı hazırlıklı olmak
- Rekabet gücünün ve etkinliğinin korunmasının sağlanması

Kapsam ve Dayanak

Bu Risk Değerlendirmesi, Emniyet Teşkilatı Asayiş Şube Müdürlüğünde çalışan geçici ve/veya daimi personeli kapsamaktadır.

Çalışma, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği göz önüne alınarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan bazı temel tanım ve kavramlar aşağıdaki gibidir:

İş güvenliği uzmanı: Usul ve esasları yönetmelikle belirlenen iş sağlığı ve güvenliği alanında çalışmak üzere bakanlıklarca yetkilendirilmiş, iş güvenliği meslek belgesine sahip, iş ve yaşam denetiminden sorumlu müfettişleri, iş sağlığı ve güvenliği alanı, mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakültelerin bölümleri ve ilgili kurumları, mezunları ve teknisyenleri ifade etmektedir.

İşyeri hekimi: Sağlık Bakanlığınca sertifikalandırılmış ve iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütmekle görevli hekimdir.

Çalışan: İlgili özel kanuna göre statüsü ne olursa olsun, kamu veya özel iş yerinde istihdam edilen gerçek kişidir.

Çalışan temsilcileri: İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda çalışanlar adına hareket etmeye, çalışmalarını denetlemeye, tedbir istemeye, tavsiyede bulunmaya ve benzeri konularda yetkili olan çalışanları temsil eden kişilerdir.

Destek personeli: Birincil sorumluluklarına ek olarak önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda görevlendirilmiş uygun donanım ve yeterli eğitime sahip kişilerdir.

Ramak kala: İş yerinde meydana gelen; çalışana, işyerine veya iş ekipmanına zarar verme potansiyeli olsa dahi yaralanmaya neden olmayan bir olaydır.

Tehlike: İş yerinde var olan veya dışarıdan kaynaklanabilecek, çalışanları veya iş yerini etkileyebilecek potansiyel tehlikeleri veya zararları ifade eder.

Risk: Bir tehlikeden kaynaklanan kayıp yaralanma veya diğer zararlı sonuçların olasılığını ifade eder.

Artık risk (Kalıntı [Bakiye] Risk): Koruyucu önlemler alındıktan sonra kalan risk.

Risk analizi: Risk kaynaklarını belirlemek ve riskleri tahmin etmek için bilginin sistematik olarak kullanılmasını ifade eder. Risk analizi, risk değerlendirmesi, risk muamelesi ve risk kabulü için temel sağlar. Risk analizi bilgileri, önceki verileri, teorik analizleri, uzman görüşlerini ve çıkar grubu endişelerini içerir.

Risk değerlendirmesi: İş yerinde var olan veya dışarıdan gelebilecek tehlikeleri ve bunların çalışanlara, işyerine ve çevreye vereceği zararları belirlemek, tehlikeleri önceliklendirmek ve risk skoru hesaplayarak kaynak tahsis etmektir.

Risk derecelendirmesi: Risk analizine dayalı olarak risk azaltma hedefine ulaşıp ulaşılmadığını değerlendirir.

Etkilenme: Riskin gerçekleşmesi ile oluşan olaydır.

Etkilenen bireyler veya gruplar: Risk altında olabilecek bireyler veya gruplardır.

Maruz kalan kişiler: Tamamen veya kısmen tehlikeli bir alanda bulunan kişilerdir.

Düzeltilici ve önleyici kontroller: İş yerinde yapılan çalışmaların tüm aşamalarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili riskleri ortadan kaldırmak veya azaltmak için planlanan ve alınan tüm önlemleri kapsar.

İş kazası: İş yerinde veya iş davranışı sonucunda ölümle veya zihinsel veya bedensel bütünlüğün bozulmasıyla sonuçlanan olayı tanımlar.

Meslek hastalıkları: Mesleki risklere maruz kalma sonucu ortaya çıkan hastalıklardır.

Acil durumlar: İş yerinin tamamında veya bir kısmında meydana gelebilecek, acil müdahale, mücadele, ilk yardım veya tahliye gerektiren yangınlar, patlamalar, tehlikeli kimyasalların yayılması, doğal afetler vb. kapsar.

Tehlike sınıfı: İşin özelliğine göre iş yeri için belirlenen iş sağlığı ve güvenliği tehlike grubu, çalışma ortam ve koşulları, işin her aşamasında kullanılan veya mevcut olan malzemeler, iş ekipmanları, üretim yöntemleri ve biçimleri grubudur.

İşveren Vekili (Müdür)

- Fakülte Sekreteri (Koordinatör)
- Baş Çalışan Temsilcisi
- Personel ve İdari İşler Sorumlusu
- İş Güvenliği Uzmanı
- İş Yeri Hekimi

Risk Değerlendirmesi Süreçleri

Risk Değerlendirmesi süreçleri, birtakım aşamaların yerine getirilmesi ile gerçekleştirilmektedir. Bu süreç aşağıdaki gibidir:

Planlama: Risk değerlendirmesi çalışmaları ile beraber mevcut mevzuat ve iş yeri koşulları kapsamında planlanmaktadır.

İş yerinde yürütülen çalışmaların sınıflandırılması: İş yerinde yürütülmekte olan ya da yürütülecek olan faaliyetler kapsamında özellikleri bağlamında sınıflandırılmaya tabi tutulmaktadır. Sınıflandırma kapsamında sürekli olmamak ile beraber periyodik bir şekilde ya da değişen aralıklar kapsamında yürütülmekte olan bakım ve onarım gibi faaliyetler dikkate alınmaktadır. Sınıflandırma kapsamında iş yerinin içinde ya da dışında yürütülen işler, üretim ya da hizmet sürecinin aşamaları, planlanmış olan ya da ani faaliyetler, çalışan kişilerin görev tanımları gibi unsurlar da ele alınmaktadır.

Bilgi ve Veri Toplama

Bu kapsamda aşağıdakiler yer almaktadır:

- İş yerinde yürütülmekte olan işler
- Yürütülen işlerin süresi ve sıklığı
- İşin yürütülmekte olduğu yer
- İşin kim tarafından ya da kimler tarafından yürütüldüğü
- Yürütülmekte olan işten etkilenebilecek olan kişiler
- Alınan eğitimler
- İşin yürütümü için ön izinin alınıp alınmaması gerektiği
- İşin yürütümü sırasında kullanılacak olan makine ve ekipman
- Makine ve ekipmanların kullanım talimatları
- Kaldırılacak olan ya da taşınacak olan malzemeler ve bunların özellikleri
- Kullanılan kimyasallar ve bunların özellikleri
- Mevcut korunma önlemlerinin alınması
- Daha önceden ortaya çıkmış olan kaza ya da meslek hastalıkları gibi unsurların dikkate alınması.

Tehlikelerin Tanımlanması

Tehlikeler, aşağıdaki tehlikelerin veya kaynakların var olup olmadığı ve varsa bunlardan kimlerin ve nasıl etkilenebileceği dikkate alınarak belirlenir:

- Bakım-Onarım
- Cisimlerin düşmesi, sıçraması
- Elektrik, - Aydınlatma,
- Elle taşıma işleri,
- Ergonomi,

- Erişim ekipmanları (Merdivenler, platformlar),
- Makinalar ve İş Ekipmanlarının Kullanılması
- Mutfak Çalışmaları,
- Termal konfor koşulları (Sıcaklık, nem, havalandırma),
- Toz, Gürültü
- Yangın, parlama ve patlama,
- İşyeri koşullarına göre diğer tehlike kaynakları.

Risk Analizi

Risk analizi yoluyla, tehlikelerin tanımlanması başlığında belirtilen tehlikelerin yol açabileceği hasarı, hasarın veya yaralanmanın ciddiyetini ve bu tür hasar, hasar veya yaralanma olasılığını belirler. Risk analizinde tehlikeye maruz kalan kişi sayısı, maruziyetin süresi, kişisel koruyucunun sağladığı koruma, güvensiz davranış gibi faktörler göz önünde bulundurulur.

Risk Değerlendirmesi

Risk değerlendirme kapsamında “risk analizi” bendinde belirlenmiş olan risklerin ağırlık oranları hesaplanarak derecelendirme yapılmaktadır. Bununla beraber önlem alınmasının gerekliliğine karar verilmektedir. Ayrıca Risk seviyesi 20 değerinin altında kaldığında kabul edilebilir risk ortaya çıkabilir. Bu kapsamda acil tedbir alınması gerekmez şeklinde yorumlama yapılabilir. Bununla beraber şiddet değerinin yüksek olduğu ve bu kapsamda frekans, olasılık değerlerinin düşük olduğu durumlar es geçilmemelidir. Dolayısıyla öngörülen bu riskler için risk kontrol ve önleme planı hazırlanmaktadır. Bu bakımdan da aşağıdakiler değerlendirmeye alınabilir:

- Olasılık değeri ve frekans değeri düşük olsa da şiddet değeri 15 ve üzeri olan durumlar, risk puanına bakılmadan risk kontrol ve önlem faaliyetlerine dâhil edilebilir.
- Risk değerlendirme hesap tablosu doldurulduğunda “Tolere edilemez risk, çok yüksek risk, yüksek risk, önemli risk ve son olarak olası risk şeklinde belirlenen ve yatırım ihtiyacının olduğu risklerin listesi, ek dokümanlarıyla beraber yönetime gönderilir. Daha sonra ise yönetim tarafından değerlendirilen bu rapor, hızlı bir şekilde çözülmesi için üzerinde çalışmalar yapılabilir.

Risk Analizinde Verilen Renkler ve Tanımı

Kabul Edilebilir Risk: $R < 20$

Tedbir alınırken aciliyet gerekmez. Gözlem ve denetim altında olmalı ve sürekli olarak izlenmelidir.

Olası Risk: $20 < R < 70$

Uzun vade kapsamında eylem planına alınmalıdır. Daha sonra ise tedbir alınmalıdır.

Önemli Risk: $70 < R < 200$

Orta vade kapsamında eylem planına alınmalıdır.

Yüksek Risk: $200 < R < 400$

Orta dönem kapsamında iyileştirme yapılmalıdır.

Çok Yüksek Risk: $1800 < R < 400$

İşverene önlem alması için en kısa sürede bildiri yapılmalıdır.

Tolere Edilemez Risk: $1800 < R$

Gerekli önlemler hemen alınmalı ya da tesis, bina ve çevrenin kapatılması düşünülebilir düzeydedir.

6.3. BULGULAR

Yapılan risk analizi çalışmasında tehlikeler, riskler ele alınmış ve tolere edilemez risk, çok yüksek risk, yüksek risk kapsamında bunların ilk sıraya alınması gerektiği belirtilmiştir. Bu durum Tablo 6.1’de incelenebilir.

Tablo 6.1: Risk Analizi Tablosunda Belirlenen Tehlike, Risk ve Sonuçları

TEHLİKE	RİSK	SONUÇ
Uzun süre ayakta kalma	Kas iskelet rahatsızlıkları	Meslek Hastalığı/Ölüm, Ağır yaralanma
Jop Kullanılması	İş Kazaları, jop darbesine maruz kalan kişinin polisi dava etmesi, karşı tarafı etkisiz hale getirme amaçlı jop kullanımı	Ağır Yaralanma
Hırsızlık, Sabotaj vb.	İş Kazası	Ağır Yaralanma
Kimlik kontrolüne itiraz edilmesi, kontrolü zorlaştırma	İş Kazası	Ağır Yaralanma

Yapılan risk analizi çalışmasında biyolojik riskler ele alınmış ve çoğu COVID-19 kapsamında ilk sıraya alınması gerektiği belirtilmiştir. Bunlar ise hastalık ve ölüme neden olmaktadır. Bu tehlikeler aşağıdaki gibidir:

- Biyolojik riskler ile ilgili olarak acil durum planının eksikliği
- İş yerinde ilk yardımcı belgeli olan personellerine eksik olması
- Biyolojik riskler ile ilgili olarak risk değerlendirme raporunun eksikliği
- Özel risk gruplarının çalışmaya devam etmesi
- Yoğun çalışma yapılmakta olan alanlarda çalışan sayılarının düşürülmemesi
- Çalışma ortamındaki hijyen eksikliği
- Çalışanların hijyen eksikliği ve eğitiminin olmaması
- Hijyen bilgisi eksikliklerinin olması
- Koronanın neden olduğu belirtiler ile ilgili olarak bilgi eksikliklerinin olması
- Bağışıklık sisteminin düşük olması
- Yemek alımı sırasında sosyal mesafenin korunmaması durumu
- Koronanın belirtilerini yaşayan kişi ya da kişiler
- Kriz sırasında temel ihtiyaçların temin edilmemesi durumu
- Hastalık ve yayılma durumu ile ilgili olarak bilgi sahibi olmamak
- Temizlik işlerinin kurallar dâhilinde yapılmaması
- Yurt dışı ya da yurt içinde seyahat eden personeller
- Hastalık tespit edilen kişinin uygun olarak sevk edilmemesi
- Akut solunum yolu enfeksiyonu olan personellerin olması
- Acil durum esnasında bu alanların tesis edilmemesi

Çalışma kapsamında yakalanma ve gözaltına alınma işlemlerinde karşılaşılan riskler ve iş kazaları aşağıdaki gibidir:

- Ani saldırılan ve bu tür saldırılara karşı savunmasız kalma durumu
- Kalem-anahtarlık şeklindeki silahlar ile saldırı,
- Fiziki güç ve mukavemet yoluyla yapılan saldırılar
- Araçla kaçan şüpheli kişilerin takibi sırasında polis ekiplerinin şüphelilerin kullanmış olduğu araca veya başka bir araca ya da cisimlere çarpması
- Kesici delici aletler ile saldırı
- Gözaltına alınmış olan kişide bulunabilecek bulaşıcı hastalıklar
- Bomba düzeneğiyle yapılan saldırılar
- Kimyasal biyolojik radyasyon ve nükleer (KBRN) saldırısı esnasında polislerin bu kimyasala maruz kalması durumu
- Maytap ya da güçlendirilmiş maytap vb. cisimlerle yapılan saldırılar

- Molotof ile yapılan saldırılar
- İkincil patlama yoluyla gerçekleşen saldırılar
- Olay yerine intikal etmekte olan polis aracının trafik kazalarına maruz kalması ya da bunun gibi olaylarla karşılaşması
- Jilet vb. cisimler ile yapılan saldırılar
- Polisin silahını saldırgana/şüpheliye kaptırması
- Psikolojik saldırı
- Pusu kurulması
- Şüpheli takibi esnasında koşma anında düşme, çarpma vb. tehlikeler
- Silah ile saldırı
- Suçlulardan bulaşıcı hastalık bulaşması
- Şüphelinin aranması ve takibinde yüksekte düşme gibi tehlikeler
- Taş ve benzeri cisimler ile saldırı (elle veya kuş lastiği ve benzeri cisimler ile atılan)
- Topluluk halinde kitlesel saldırı
- Yol uygulamasında polise araçla çarpılması

Riskler ve İş Kazaları

Riskler ve iş kazaları Tablo 6.2’de verilmiştir:

Tablo 6.2: Riskler ve İş Kazalarında Elde Edilen Sonuçlar

Açığa alınma,	Adli cezaya maruz kalma,	Adli soruşturmaya maruz kalma,
Aşırı stres yaşama	Bir uzuv veya organın darp edilmesi,	Bir uzuv veya organın kesilmesi,
Ekip araçlarının zarar görmesi,	Ekip arkadaşlarının can güvenliğinin zarar görmesi,	Ekipmanların zarar görmesi,
Emniyet içindeki eşyaların zarar görmesi,	Felç veya sakat kalma,	Hastalık kapma,
İdari cezaya maruz kalma,	İdari soruşturmaya maruz kalma,	İş ve güç kaybı,
Kimyasala maruz kalma,	Kuvvet açısından yetersiz kalma neticesi yetersizlik hissi,	Medya baskısına maruz kalma (haksız yere),
Ölüm tehlikesi,	Propaganda yöntemiyle halkı polise karşı kızdırmaya maruz kalma,	Radyasyona maruz kalma,
Sözlü sataşma, küfür, hakaret ve sövmeye maruz kalma,	Sürekli mahkemeye gitmek zorunda kalma,	Tehdit ve baskı görme,
Terfi edememe,		Toplu saldırıya maruz kalma, linç edilme,
Toplunun veya idarenin tutumu/olumsuz bakışı,	Yanıklara maruz kalma,	-

Yukarıda bahsedildiği gibi polisin tutuklama ve gözaltı işlemleri ve iş kazaları sırasında karşılaştığı bazı riskler, fiziksel zarardan personel sağlığının kötü olmasına kadar uzanmaktadır. Bunların bir kısmı akıl hastalığı ve medyadır. İş ve yetki kaybı, idari yaptırımlar şeklinde mahkemelerde, dinlenme zamanı olması gerekir. Gözaltı sürecinde şiddet uygulayan personel hakkında ön soruşturma başlatıldığı ve bunun sonucunda personelin terfi ettirilemediği belirtilmelidir.

YEDİNCİ BÖLÜM
SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Hem kamuda hem de özel sektörde en yaygın ve en önemli faktör yönetiştir. İyi bir yönetim için iş birliğı ve koordinasyon şarttır. İş birliğı ve koordinasyonda özellikle insan kaynakları yönetimi kilit rol oynamaktadır. Bu bağlamda iş hayatının ve iş ilişkilerinin geleceğı için yöneticiler ve çalışanlar birlikte hareket etmelidir.

Ast-üst ilişkilerine dayalı ilişkiler, katı hiyerarşik ilişkiler, fazla mesai çalışma düzeni ve disiplinli ortamlar, iç güvenlik sektörünün çalışma ilişkisinde yer alan durumlardan bazılarıdır. Diğer meslek gruplarına göre ekstra sorumluluk, fazla mesai, dikkat dağınlıklığı ve yorgunluk ile çalışan çalışanların güvenlik önlemlerinden ödün vermeden alması gerekmektedir. Örneğın tabanca kullanılmadığı sürece işaret parmağı tabancanın tetik koruyucusuna sokulmamalı, daha doğrusu işaret parmağı tetiğe değmemelidir. Bu doğrultuda Emniyet Genel Müdürlüğü çalışanları; en çok karşılaştıkları tehlikeler, meslek hastalıkları, iş kazası riskleri ve kullanım riskleri, silah taşıma ve bulundurma, suç işleme ve suçluları yakalama, olay yeri inceleme ve 24/24-12/12 vardiyaları ile çalışmaları konusunda incelenmiştir.

Kazalar, meslek hastalıkları, kısmi veya sürekli iş göremezlik, ölümler ve refah durumları sadece ekonomik değil aynı zamanda tüm çalışanları etkileyen sosyal ve psikolojik sonuçlar doğurmaktadır. Bu kapsamda yeni çıkarılan İş Sağlığı ve Güvenliğı Kanunu, her kurumun iş güvenliğı uzmanı olma zorunluluğı olduğunu öngörmekte ve iş güvenliğı uzmanı olma kriterleri Türk Silahlı Kuvvetleri ve güvenlik teşkilatlarını kapsamamaktadır.

Çalışan sağlığının bozulması, meslek hastalığı, yaralanması veya ölümü halinde sigorta, tazminat vb. uygulamalarla şikâyetler ortadan kalkar. Ancak çalışma ortamının güvenli hale getirilmesi ve çalışanların daha bilinçli ve dikkatli olmaları için yetiştirilmesi daha önemli ve kolaydır. İş sağlığı ve güvenliğı için öncelikle gerekli güvenlik önlemleri belgelendirilmelidir. Bundan sonra, bu yazılı bildirimler uygunluk açısından sık sık kontrol edilmelidir.

Kazaların veya meslek hastalıklarının nedenlerinin araştırılması, personellerin eğitilmesi, çalışma ortamı açısından güvenli bir ortamın tasarlanması, bakım ve modifikasyonların mevzuata uygun olarak yapılması gerektiğine inanılmaktadır. Sürdürülebilir, güvenli bir çalışma hayatı ve ortamı sağlamak için Emniyet Genel Müdürlüğü sorumluları; çalışan sağlığı, çalışma koşulları ve iş güvenliğı ile ilgili standartlar ve politikalar geliştirirler.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, genel kolluk faaliyetlerini kapsamamaktadır. Kolluk kuvvetlerinin Kanun'a tabi olmaması, genel kolluk faaliyetlerinin diğerlerinden daha az riskli olduğu anlamına gelmez. Buna karşılık, güvenlik hizmetleri en yüksek iş güvenliği risklerine sahip hizmetlerdir. Bu amaçla gerekli yasal düzenlemeler bir an önce yapılmalı ve bu çalışmada önerilen tedbirler hayata geçirilmelidir. Bu çalışma, Emniyet Teşkilatı Asayiş Şube Müdürlüğünde İş Sağlığı ve Güvenliği Risklerinin Değerlendirilmesini inceleyen bir çalışma olup bu alandaki literatüre katkı niteliğindedir. İleride yapılacak çalışmalarda özellikle gelişmiş ülkelerde polis teşkilatlarının iş güvenliği konusunda aldığı tedbirlerin daha kapsamlı ve derinlemesine incelenmesi gerekli görülmektedir.

Ülke genelinde özel güvenlik hizmeti alan kişi, kurum ve kuruluşların özel güvenlik uygulamalarına ilişkin prosedürler, performans ve risk değerlendirmesi kapsamında gerçekleştirilen denetim prosedürlerinin etkinliğini ve performansını artırmak, "Güvenlik Yapısı ve Riski Analiz" eğitimi, koordineli olarak gerçekleştirilmelidir. Merkez ve Bölge Başkanlıklarında görevli personellere verilmesi gereken İş Sağlığı ve Güvenliği Asayiş Şube Müdürlüğü Kapsamında verilen eğitimler aşağıdaki gibi olmalıdır;

- Koruma Hizmetlerinde İletişim,
- Risk Göstergeleri ve Risk Profili Oluşturma,
- Risk Analizi ve Risk Yönetimi,
- Acil Eylem Planı,
- Bina, Çevre Düzenlemesi ve Peyzaj Mimarisi,
- Davranış Analizi,
- Görüntüleme Sistemleri,
- Güvenlik Planlaması,
- Güvenlik Sistem ve Cihazları,
- Mülakat Teknikleri/Arama İlkeleri,
- Örnek Olay İncelemesi.
- Yaya ve Araç Giriş Kontrol Noktalarının Oluşturulması.

Sabotaj Esnasında Yapılması Gerekenler;

- İtfaiyeyi aramak (110)
- Polisi aramak (155)

- Fabrika sahasının ve çevresinin aydınlatılması (Elektrik Bakım Personeli)
- Can güvenliğinin tehlikeye atılmaması için fabrika ve çevresinin güvence altına alınması (Koruma ekipleri)
- Sabotajın durumuna göre ilgili yerlere haber vermek (güvenlik, danışma, santral vb.)
- Güvenlik birimine vakit kaybetmeden haber vermek.

EKLER

Ek-1: Risk Analizi

										Adres: Faaliyet Alanı:		Kullanılan Yöntem: 5x5 L Tipi Matris Tehlike Sınıfı: Tehlikeli SGK Sicil no:		HAZ. TAR.: 23.09.2021 GEÇ. TAR.: 23.09.2025 REV. TAR.: REV. NO.:				
			Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.						Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.			Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.				Gözetim altında tutulmalıdır.		
DEĞERLENDİRME TABLOSU						DERECELENDİRME TABLOSU				ÖNLEM TABLOSU								
NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA
1	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Biyolojik risklerle ilgili acil durum planı eksikliği	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Covid 19 Biyolojik risklere ilgili acil durum planı hazırlanmış olmalı, Acil durum ekipleri güncellenmelidir. Çalışan temsilcileri ve/veya çalışanların güncellenen acil durum planı hakkında bilgilendirilmesi ve plan kapsamında ne yapmaları veya yapmamaları gerektiğinin farkında olmaları sağlanmalıdır.	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
2	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Biyolojik risklerle ilgili risk değerlendirme raporu eksikliği	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	COVID-19 ile ilgili işyeri özelindeki tehlikeler belirlenerek risk değerlendirmesinin yapılması ve gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA
3	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Özel risk gruplarının çalışmaya devam etmesi	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Kronik hastalıkları bulunanlar, gebe çalışanlar, 65 yaş üstü çalışanların evden çalışması sağlanmalı, mümkün değilse çalışmasına izin verilmemelidir. Çalışanlar bilgilendirilmelidir.	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
4	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Yoğun çalışma yapılan alanlarda çalışan sayısının düşürülmemesi	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Çalışma alanlarında öncelikle sağlık koşulları göz önünde bulundurulmak üzere işin yürütüm koşullarına da önem vererek gerekli düzenlemeler yapılmalı, Maruz kalan veya kalabilecek çalışan sayısının mümkün olan en az sayıda tutulması sağlanmalıdır.	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
5	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	İşyerinde ilkyardımcı belgeli personel eksikliği	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	İlkyardımcı personel;Çok tehlikeli sınıfta her 10 kişiye, tehlikeli sınıfta her 15 kişiye,az tehlikeli sınıfta her 20 kişiye 1 kişi olacak şekilde bulunmalı, ilkyardım eğitiminin 3 yılda bir güncellenmesi sağlanmalı.	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA
6	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Çalışma ortamında hijyen eksikliği	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Yüzeylerin, ekipmanların ve çalışma ortamının diğer öğelerinin rutin olarak temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi dahil olmak üzere düzenli temizlik uygulamaları sürdürülmelidir. Çalışma alanları, lavabo, tuvalet, banyo, merdiven korkulukları, musluk ve yemekhaneler, dinlenme alanları, giyinme/soyunma odaları, kapı, turnike gibi ortak kullanım alanlarında hijyen şartlarına uyulmalı, Klavyeler ve diğer cihazlar da düzenli olarak temizlenmelidir. Mümkün olduğunca işçilerin diğer çalışanların telefonlarını, masalarını, ofislerini veya diğer çalışma araçlarını ve ekipmanlarını kullanmaları engellenmeli, kontrol ve denetimlerin yapılması sağlanmalı. Binek araçlar, şirket araçları, iş makineleri vb dezanfekte edilmelidir	İşveren İşveren vekili Çalışan	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

DEĞERLENDİRME TABLOSU						DERECELENDİRME TABLOSU				ÖNLEM TABLOSU								
NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
7	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Çalışanlarda kişisel hijyen eksikliği	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Çalışanlar kişisel hijyen kuralları hakkında bilgilendirilmeli, eller temaslardan sonra ve belirli aralıklarla su ve sabunla en az 20 sn. yıkanmalıdır. Çalışanlar iş kıyafetlerin hijyenine dikkat etmeli. Kıyafetlerin her gün en az 60 derecede yıkanması, iş giysilerinin ve koruyucu ekipmanların çalışma alanından ayrılmadan önce çıkarılması sağlanmalı ve havalandırılması konusunda	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
8	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Temel hijyen bilgisi eksiklikleri	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Çalışanlar hijyen konusunda bilgilendirilmeli, öksürük ve hapsirme görgü kurallarını içeren ve el hijyeninin önemini anlatan afiş/poster/talimatlar işyerinin girişine ve herkesin görebileceği diğer alanlara asılmalıdır	İşveren İşveren vekili Çalışan	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
9	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Coronavirüsü n sebep olduğu beirtirlerle ilgili bilgi eksikliği	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Coronavirüsün sebep olduğu semptomlarla ilgili bilgilendirme yapılmalı, afiş/poster vb herkesin görebileceği diğer alanlara asılmalıdır.	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
10	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	El hijyeni için gerekli olan sabun ve su eksikliği	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	El hijyeni için gerekli olan temiz su ve sabun tuvalet ve el yıkama yerlerinde sürekli olarak bulundurulmalı ve sensörlü ekipmanlarda(el değmeyecek) sabun kullanılmalıdır.	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASİ	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASİ	AÇIKLAMA
11	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Çalışma alanlarında dezenfektan eksikliği	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	El hijyeni, Maske vb ürünlerinin tedariki sağlanmalıdır. İşyerinde çalışanların kullanımı için yeterli temizlik malzemeleri bulundurulmalıdır. El hijyenini teşvik etmek için dezenfektanlar ortak alanlarda bulundurulmalıdır. İşyerini ziyaret eden herkesin el yıkama yerlerine erişiminin olması sağlanmalıdır. El yıkama mümkün değilse, alkol bazlı el dezenfektanı hazır bulundurulması sağlanmalıdır.	İşveren vekili	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
12	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Çalışanlarda maske eksikliği	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Çalışanlara ağızdan ve burundan çıkacak zerrecikleri önleyecek yapıda standartlara uygun maske teslim edilmeli, maskeler tek kullanımlık olmalıdır. Öksürme ve hapşıрма durumlarında ağız ve burun tek kullanımlık mendil ile kapatılmalı, mendil kullanılmayan durumlarda dirseğin iç tarafı kullanılmalıdır. 3.Eller yüz bölgesine temas ettirilmemelidir. Konu ilke ilgili olarak gerekli bilgilendirmenin yapılması sağlanmalıdır.	İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
13	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Korona virüs belirtileri olan kişi/ kişiler	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Eğer öksüren, ateşi olan ve nefes almakta zorlanan bir personel veya kişi varsa, uygun maske taktırılarak en yakın sağlık kuruluşuna gönderilmelidir. İşyerinde o an için iş yeri hekimi bulunuyor ise hastalık şüphesi olan kişinin maske takarak işyeri hekimine gitmeli ve muayenesi yapılarak şüpheli COVID-19 durumu bulunduğu takdirde etkilenen kişi diğer çalışanlardan izole edilerek daha önceden belirlenen ve enfeksiyonun yayılmasını önleyecek nitelikte olan kapalı alanda bekletilmeli ve Sağlık Bakanlığı'nın ilgili sağlık kuruluşuna sevki sağlanmalıdır.	İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA
14	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Hastalık ve yayılma durumu hakkında bilgi sahibi olmamak	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Ülkedeki hastalık durumu, sağlık kurumlarından öğrenilerek, gerekli bilgileri üst yönetim ve tüm birimlerle paylaşılmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
15	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Dezenfektanın düşük etkili olması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Dezenfektanlar en az 70 derece alkol olacak şekilde temin edilmelidir.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
16	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Sosyal mesfelerin korunmaması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	İşyeri genelinde çalışanların sosyal mesafesini sağlamak için uygun bir çalışma modeli geliştirilmeli, çalışanlar arasında 1,5-2 metre olacak şekilde düzenlemeler yapılmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
17	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Esnek çalışma saatleri uygulanmaması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Kamu ve özel iş yerlerinde çalışma saatleri normalden daha az saatlere düşürülmeli ve minimum sayıda personel dönüşümlü şekilde çalışmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
18	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Kişisel temaslarda bulunmak	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Çalışanlar selamlaşma, tokolaşma, sarılmadan kaçınılmalı, çalışanlar konu ile ilgili olarak sürekli uyarılmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA
19	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Kişilerin kirli elleriyle ağız burun ve gözlerine dokunmaları	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Kirli ellerle ağız, burun ve gözlere dokunulmamalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
20	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Öksürme ve hapşırma esnasında ağız ve burnun kapatılmaması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Öksürme veya hapşırma sırasında ağız ve burun tek kullanımlık mendille kapatılmalı, mendil yoksa dirseğin iç kısmı kullanılmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
21	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Kalabalık ortamların oluşturulması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Muhtemel COVID-19 maruziyetini önlemek adına kalabalık ortamlar (toplantı vb) oluşturulmamalı, planlanan toplantılar ertelenmeli veya tele/video konferans olarak yapılmalıdır. Bunların gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı durumlarda, toplantı daha az katılımcı ile gerçekleştirilmeli ve gerekli hijyen kurallarına uyulmalı. Çalışma alanlarında veya sosyal alanlarda güvenlik mesafesinin korunması sağlanmalıdır. Konu ile ilgili olarak kontrol ve denetimlerin yapılması sağlanmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
22	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Havalandırma eksikliği	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Çalışma alanları ve sosyal alanlar sık sık havalandırılmalıdır. Doğal havalandırma yapılabilen yerlerde suni havalandırma tercih edilmemelidir.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
23	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Bağışıklık sistemi düşüklükleri	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Bağışıklık sistemini güçlendirmek için dengeli ve sağlıklı beslenilmelidir. Gıdalar tüketilmeden önce iyice yıkanmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
24	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Kullanılmış mendil, maske, sigara izmariti gibi atıklar	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Hastalık bulaştırma riski olan atıklar sadece atık için belirlenmiş alanlara atılmalı, Asla yerlere tükürülmemeli, dış ortamda bahçe ortamında dahil tükürme işlemi yapılmamalı, çalışanlar uyarılmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
25	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Ortak bardak tabak çatal vb elde yıkanması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Yemek, içmek amaçlı kullanılan ekipmanların en az 60 derecede makinada yıkanması sağlanmalıdır. Tek kullanımlık tabak, bardak, çatal bıçak kullanılmalı veya tek kişilik paketler içerisine konularak kullanımı sağlanmalı, Ekmeklerin herkesin elini sürebileceği şekilde açıkta olmaması, paketli şekilde servis edilmesi sağlanmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
26	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Yemekhanede yemek servisinin yapılması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Yemek servisinin yemekhane personeli tarafından servis edilmesi, personelin hijyen eğitimi belgesinin olması ve yaptığı işe uygun kişisel koruyucu donanım kullanması, bu kişilerin hasta olmadıklarından emin olunması sağlanmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
27	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Ketçap, mayonez, zeytinyağı, sirke,tuz, baharat şişe/kaplarının ortak kullanımında olması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Masalara konulan baharatların, yağ, sirke vb kapların tek kullanımlık paketler şeklinde tein edilmesi, Masalara konulan peçeteliklerin kaldırılarak onların tek kullanımlık poşetler içerisinde konularak servs edilmesi sağlanmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
28	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Yemek alımı esnasında sosyal mesafelere uyulmaması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Yemekhanede oyal mesafeyi korumak amacıyla yere işaretlemenin yaptırılması ve çalışanların işaretlerle belirtilen noktalarda bekleme işlemini yapmaları sağlanmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
29	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Temizlik işleri	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Temizlik işlemi yapan personel mutlaka kişisel hijyen sağlamış olmalı, işe uygun eldiven, koruyucu maske ve gözlük ve iş kıyafeti giymelidir. Temizlik bittikten sonra bu malzemeler atılmalı, iş kıyafetlerinin en az 60 derecede yıkanması sağlanmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
30	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Yurt dışına seyahat eden personel	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Yurtdışından dönen kişiler işe gitmemelive Sağlık Bakanlığı'nın 14 Gün karantina Kuralına uymalıdır. Bu kişiler bilgi almak için ALO 184 Koronavirüs Danışma Hattını aramalı ve kendilerini tecrit etmelidirler. Ülke dışına düzenlenecek iş seyahatleri, konferans, kongre vb. etkinlikler ertelenmeli, yapılmasının zaruri olduğu hallerde öncelikle sesli ve görüntülü iletişim imkânları kullanılmalıdır. İş nedeniyle seyahat edilmesi mecburi durumlarda Sağlık Bakanlığı'nın önerilerine uyulmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

DEĞERLENDİRME TABLOSU						DERECELENDİRME TABLOSU				ÖNLEM TABLOSU								
NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA
31	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Yurt içinde seyahat eden personel	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Seyahat eden personel gerekli kontroller yapıp 14 gün karantina kuralına uyduktan sonra işe başlatılmamalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
32	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Akut solunum yolu enfeksiyonu olan personel	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Sağlık kontrolleri derhal yaptırılmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
33	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Şehirler arası seyahatler	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Seyahatler ertelenmelidir. Edilmenin mümkün olmadığı durumlarda dönüşte en az 14 gün karantia kuralına uymakla yükümlüdür.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
34	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Kriz esnasında temel ihtiyaçların temin edilememesi	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Temel ihtiyaçların temini sağlanmalı ve tedarikler için planlar yapılmış olmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
35	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Servis araçlarının dezenfekte edilmemesi	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	1. Servis araçları her hizmet öncesi ve sonrasında dezenfekte edilmeli elle tutulan yerler mutlaka uygun temizleyicilerle silinmelidir.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

DEĞERLENDİRME TABLOSU						DERECELENDİRME TABLOSU				ÖNLEM TABLOSU								
NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASı	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASı	AÇIKLAMA
36	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Servis araçlarının tam kapasite dolu olması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Servis sayıları artırılmalı, servislere her bölmede bir kişi oturacak şekilde planlama yapılmalıdır. İş yeri araçlarına ise en fazla 2 kişi ve çapraz oturacak şekilde ayarlama yapılmalıdır.	İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
37	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Ateşi olan kişinin belirlenememesi	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Çalışanların işe başlamadan önce temassız ateş ölçerle kontrol edilmesi ve ateşi olanların işyeri hekimine yönlendirilmesi sağlanmalıdır, iş yeri hekimi yok ise en yakın hastaneye gidilmesi sağlanmalıdır.	İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
38	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Çalışma alanlarına girişler	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	İşyerlerine ziyaretler kısıtlanmalı, dışardan alınan hizmetlerden acil olmayanlar iptal edilmelidir.	İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
39	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Havalandırmaların bakımsız olması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Havalandırmaların temizliği sık sık sağlanmalıdır. Filtreler düzenli aralıklarla değiştirilmelidir.	İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
40	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Hastalık tespit edilen birimde çalışanların işe devam etmesi	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Hehangi bir birimde hastalık tespit edilirse hasta olan kişiyle yakında bulunan kişilerin kontrolleri derhal yapılmalı ve bu alan derhal dezenfekte edilmelidir.	İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA
41	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Firmaya dışarıdan gelen ve hizmet veren kişilerin takip edilmemesi	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Sadece çok gerekli olan personel sahaya sokulmalı, bu kişilere gerekli kontroller yapılmalı, talimatlar verilmeli ve şüpheli durumda sağlık kurumuna sevkleri sağlanmalıdır. Kişilerin sağlık kontrolleri, işg eğitimleri vb dökümanların kontrol edilmesi sağlanmalıdır.	İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
42	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Hijyen için gerekli malzemelerin bulunmaması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Maske, Eldiven, Gözlük, Siperlik, Tulum, Çamaşır suyu, Alkol, Kolonya, El dezenfektanı, Ventiltsiz maske çalışanlara yetecek şekilde tedarik edilmeli ve kullanımının sık sık denetlenmesi sağlanmalıdır.	İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
43	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Acil durum için alan tesis edilmemesi	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Acil durumlarda çalışanı araca nakledene kadar kullanılmak üzere alan tesis edilmeli, bu alana çalışanların girmesi engellenmeli, bu alan kullanım öncesi ve sonrasında dezenfekte edilmiş olmalı, İlk yardımcı veya tecrübeli kişi eldiven gözlük maske kullanmalı	İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
44	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELER, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Hastalık tespit edilen kişinin uygun şekilde sevk edilmemesi	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Enfekte kişilerle doğrudan temas veya kontaminasyon riski bulunan çalışma ortamlarında, çalışanların tam kapalı göz koruyucu veya yüz koruyucu/siperlik, koruyucu kıyafet, solunum koruyucu ventiltsiz maskelerin ve eldivenlerin kullanılması sağlanmalıdır. Enfekte hastanın sevk edilmesi esnasında kullanılması gereken yeterli sayıda kişisel koruyucu donanımların uygun bir yere konulması ve yetkili kişi nezaretinde kullanılması sağlanmalıdır.	İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

DEĞERLENDİRME TABLOSU						DERECELENDİRME TABLOSU				ÖNLEM TABLOSU								
NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
45	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELE R, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Ziyaretçilere kkd verilmemesi	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Tüm ziyaretçilere maske, eldiven ve uygun kişisel koruyucular verilmelidir.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
46	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELE R, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Ziyaretçilerin hijyen kurallarına uymaması	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Ziyaretçilerin hijyen kurallarına uyması sağlanmalı, su sabun ve dezenfektanla eller temizlenmeden çalışma alanlarına giriş yapılmamalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
47	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELE R, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Sebil, çay makinesi kullanımı	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Ortak kullanım gerektiren ekipmanlar kullanılmamalı mecburi durumda dezenfekte edilmeli, eldivenle kullanım yapılmalı, pet yada cam şişelerde su kullanımı sağlanmalıdır, diğer içecekler için ise tek kullanımlık karton bardaklar kullanılmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
48	ÇALIŞMA ALANLARI, YEMEKHANELE R, OFİSLER, ARAÇLAR	COVID-19	Psikolojik etkilenme	Hastalık, Ölüm	Ölüm	5	5	25	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	İşveren çalışanların psikolojik etkilenmelerini önlemek amacıyla çalışmalar yapılmalıdır.	İşveren İşveren vekili personel sorumlusu	Süreç Takip	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
49	GENEL	GENEL	Uzun süre ayakta kalma	Kas iskelet sistemi rahatsızlıkları	Ölüm	4	5	20	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	İş güvenliği ve çalışan sağlığı konusundan çalışanların verilen eğitimlere katılımları sağlanmalı, çalışma koşullarına göre bölüm çalışanları arasında dönüşümlü ve eşit iş paylaşımı sağlanmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

DEĞERLENDİRME TABLOSU						DERECELENDİRME TABLOSU				ÖNLEM TABLOSU								
NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
50	GENEL	GENEL	Jop Kullanılması	İş Kazaları	Ağır yaralanma	4	4	16	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Jop en son çare olarak kullanılmalıdır. Jop taşımının temel nedeninin caydırıcılık olduğu ve zorunlu haller dışında kullanılmaması gerektiği personele tebliğ edilmelidir	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
51	GENEL	GENEL	Jop Kullanılması	jop darbesine maruz kalan kişinin personeli dava etmesi	Ağır yaralanma	4	4	16	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Herhangibir personel jopu caydırıcılık dışında kullanması durumunda ilgili birim yöneticisine bilgi vermesi zorunlu kılınmalı ve yönetim konuya ilişkin personelden yazılı ifade alarak arşivlemelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
52	GENEL	GENEL	Jop Kullanılması	karşı tarafı etkisiz hale getirme amaçlı jop kullanımı	Ağır yaralanma	4	4	16	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Personele jopu caydırıcı olarak kullanması gerektiği ve karşı taraf ile aradaki mesafeyi korumak için kullanması gerektiği personele tebliğ edilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
53	GENEL	YÜKSEKTE ÇALIŞMA	Uygun olmayan merdiven kullanımı	Yüksekten düşme	Ölüm	4	5	20	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Merdiven ayakları, dayandıkları ve yaslandıkları noktaya oynamayacak şekilde iyice tespit edilmelidir. Yaslandıkları yer pek güvenli değilse, döşemeye güvenli olarak ve oynamayacak şekilde dayanmış olmalıdır. Döşemeye güvenli şekilde dayanması da olanak dışı ise, merdivenin dibinde, ayaklarının kaymamasını sağlayan, yardımcı bir kimse bulundurulmamalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
54	GENEL	YÜKSEKTE ÇALIŞMA	Merdivenin hatalı kullanımı	Yüksekten düşme	Ölüm	4	5	20	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Çalışma süresi kısa olmalıdır (en fazla 30 dakika), taşınan şeyler hafif olmalıdır (en çok 10kg), merdiven açısı 75 derece-4'te 1kuralı (Yukarı doğru beher 4 birim için dışa doğru 1 birim) olmalıdır (sabit dik merdivenler için 90 derece'lik bir eğim tercih edilmelidir). Tırmanırken her zaman merdivene tutunmalı merdivenin en üstteki üç basamağında ayakta durulmamalıdır. En üstteki üç basamak üzerinde çalışılmamalıdır. Bu kısım elle tutunmak içindir. Her zaman üç noktanın merdivene temas halinde olmasına dikkat edilmelidir (2 ayak ve 1 el veya 2 el ve 1 ayak gibi).	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
55	GENEL	YÜKSEKTE ÇALIŞMA	Çalışma zeminin temiz olmaması	Olası kazalarda müdahaleyi zorlaştırma, vücut bütünlüğüne zarar vermesi	Ölüm	4	5	20	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Düşmelerin önlenmesi için her türlü çalışma zemini temiz ve engelsiz olarak bulundurulmalıdır. Çalışma zeminlerinde geçişi engelleyen malzeme ve malzeme artığı bulundurulmamalıdır. Yağlı maddelerin zemin üzerine dökülerek zemini kaygan hale getirmesinde izin verilmemelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
56	GENEL	YÜKSEKTE ÇALIŞMA	Yüksekte çalışma	Yüksekten düşme	Ölüm	4	5	20	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Aşağısında 2 metreden daha fazla bir boşluk bulunan veya yüksekte bulunan çalışma yerlerinde çalışan işçileri düşmeden korumak için korkuluk, çalışma platformundaki malzemelerin düşmemesi için etek tahtaları yapılmalı, bunların sağlanamadığı hallerde, işçilere paraşüt tipi emniyet kemeri taktırılmalı, kemerlerin kancalarını tercihen bel hizasından yukarısında sağlam bir yere takmalıdırlar.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
57	GENEL	YÜKSEKTE ÇALIŞMA	Emniyet kemeri vb. ekipmanların kontrol edilmemesi	Acil durumlarda sistemin çalışmaması, yüksekten düşme	Ölüm	4	5	20	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Emniyet kemerleri ve müstemilatı, can halatları, emniyet kilitleri ve halat kavrama aparatları her çalışmaya başlamadan önce iyice kontrol edilmeli, en ufak bir arıza bozukluk halinde kullanılmamalı ve yenileri ile değiştirilmelidir. Emniyet kemerleri, halatları, kancaları ve diğer aksesuarı 3 aylık periyotlarla bu konuda yetkin kalfa veya mühendis tarafından kontrol edilmeli ve zerinde kontrol tarihi ve kontrol edenin imzası olmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
58	GENEL	YÜKSEKTE ÇALIŞMA	KKD (Kişisel koruyucu donanım)'nin yanlış seçilmesi	Yüksekten düşme	Ölüm	4	5	20	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Düşmelere karşı kullanılan donanımlar tam ve eksiksiz olarak bilinmeli ve uygun zamanda uygun ekipman kullanılmalıdır. Düşmeyi önleyici ekipman (gerekli tüm aksesuarlarıyla birlikte). Kinetik enerjiyi absorbe eden frenleme ekipmanı (gerekli tüm aksesuarlarıyla birlikte). Vücudu boşlukta tutabilen donanım (paraşütçü kemeri), koruyucu baretler yüksekte çalışırken mutlaka giyilmelidir. Yapılan işe göre uygun sağlamlıkta ve rahat kullanımı olan baretler tercih edilmelidir. Kaymayı önleyici ve delinmeye dayanıklı ayakkabılar çatı vb. çalışma alanlarında mutlaka giyilmelidir.	İşveren/İşveren vekili, Birim Müdürü	Sürekli	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
59	GENEL	GENEL	Hırsızlık, sabotaj vs.	İş Kazası	Ağır yaralanma	4	4	16	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Çalışanlar mümkün olduğunca yalnız çalıştırılmamalıdır. bekçi tur sistemi devrede olmalı ve takibi yapılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili, Birim Müdürü	Sürekli	3	4	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.

DEĞERLENDİRME TABLOSU						DERECELENDİRME TABLOSU				ÖNLEM TABLOSU								
NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
60	GENEL	GENEL	Kimlik kontrolüne itiraz edilmesi, kontrolü zorlaştırma	İş Kazası	Ağır yaralanma	4	4	16	1	Hemen gerekli önlemler alınmalı veya tesis, bina, üretim veya çevrenin kapatılması gerekmektedir.	Tüm sahaya gelenlerin ve misafirler kimlik kaydı sırasında güvenlik personeline yardımcı olmalıdır.	İşveren/İşveren vekili, Birim Müdürü	Sürekli	3	4	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.
61	ÜST ve ALT KATLAR	Merdiven kullanımı	Kaygan merdivenler	Düşme, kayma	Ölüm, yaralanma, sakatlık	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Merdivenlere kaymaz bant yerleştirilmeli, Belirli aralıklarla kaymaz bantların işlevini yerine getirip getirmedeği kontrol edilmeli, eskimiş yıpranmış ve kalkmış bantların yerine yenisi monte edilmeli	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
62	GÜVENLİK ODASI	Bina giriş kapıları	Kapının açık bırakılması	Sabotaj-Hırsızlık	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Bina giriş kapılarının kapalı tutulması, Uyarı levhası asılması,	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
63	İÇ ALANLAR	Kaygan Zemin	Yerlerin temizlenmesi esnasında ıslanarak kayganlığının artması	Kayarak düşme	Yaralanma	4	3	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Kaygan alanlara "kaygan zemin" levhasının yerleştirilmesi,	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	2	3	6	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
64	YEMEKGİTİ	Kaygan Zemin	Yerlerin yemek döktükten sonra temizlenmesi esnasında ıslanarak kayganlığının artması	Kayarak düşme	Yaralanma	4	3	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Yerlerin sürekli personel tarafından kontrolü yapılması ve temizlenmesi, Kaygan alanlara "kaygan zemin" levhasının yerleştirilmesi,	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	2	3	6	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
65	İÇ ALANLAR	Kırık yer döşemeler ve merdivenler	Yürümeye esnasında ayağın takılması	Takılıp düşme	Yaralanma	4	3	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Kırık olan yer döşeme ve merdiven döşemeleri yenisiyle değiştirilmesi	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	2	3	6	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
66	ÖZEL GÜVENLİK FAALİYETLERİ	Görevlendirme	İşyeri alanlarını devriye atan güvenliğin KKD kullanmaması	İş kazaları	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Çalışma alanlarındaki tehlikelere göre uygun KKD (Kişisel Koruyucu Donanım) kullanmalıdır.	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
67	ÖZEL GÜVENLİK FAALİYETLERİ	Görevlendirme	Personelin tek çalıştırılması	İş kazaları	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Telsiz sisteminin her zaman kullanıma açık olmalı ve devriye yapılacağı zaman mümkün olduğunca 2 kişi birden devriyede olmalıdır.	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
68	ÖZEL GÜVENLİK FAALİYETLERİ	Görevlendirme	Fazla vardiya saatinde çalıştırma	hastalanma,meslek hastalıkları	Yaralanma	3	4	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Vardiyalı işler günde en fazla 7,5 saat olabilir. ve her vardiya dönüşümünde çalışan en az 11 saat dinlenmelidir.	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	2	4	8	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
69	GENEL	GENEL	İş yerinde sigara içilmesi	Patlama, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Çalışma alanında sigara içilmesi yasaklanmalı ve çalışanlar bu konuda bilgilendirilmelidir. İşyeri içerisine sigara içilmez yasağını gösteren levhalar konulmalıdır.	Aksa gaz yönetimi, İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.

DEĞERLENDİRME TABLOSU						DERECELENDİRME TABLOSU				ÖNLEM TABLOSU								
NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
70	GENEL	GENEL	İçme suyunun uygunsuz olması	Zehirlenme, bulaşıcı hastalık	Ağır Yaralanma	3	4	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	İşyerlerinde çalışanların kolayca ulaşabileceği alanlarda içme suyu bulunmalıdır. İçme suyu uygun mercilerde analizi yapılmış içmeye uygunluğu belgelendirilmiş şekilde olmalıdır.	Aksa gaz yönetimi, İşveren/İşveren vekili	Sürekli	2	4	8	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
71	GENEL	GENEL	Camların kırılması ve kırılınca dağılmasını önleyen cam güvenlik filmi olmaması	Düşme, kesilme, batma, ciddi kesikler	Ağır yaralanma	3	4	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Camların kırılma riskini en aza indiren, kırılma dahiren keskinliğini ve dağılmasını önleyen cam güvenlik filmlerinin takılması gereklidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	2	4	8	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
72	GENEL	GENEL	Kişiler ile yaşanan iletişim sorunları	Psikolojik bozukluk	Ağır yaralanma	3	4	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Çalışanlara iletişim, stres yönetimi ve öfke kontrolü ile mesleki bilgi ve becerilerini artırıcı eğitim yapılmalı, çalışanlara gereğinde psikolojik destek sağlanmalı, sosyal organizasyonlar düzenlenmeli, etkili iletişim kurulması sağlanmalı, genel kullanım alanları güvenlik kamerası ile izlenmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	2	4	8	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
73	GENEL	GENEL	Ortak kullanım alanlarının temizlenmemesi	Hastalık bulaşması	Ölüm	2	5	10	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Ortak kullanım alanlarının (wc, mutvak,vb) sık sık temizlenmesi, havalandırılması gerekmektedir. Çalışanların hijyen konusunda bilgilendirilip eğitilmesi gerekmektedir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
74	GENEL	GENEL	Fiziksel ortam kaynaklı enfeksiyon riski	Hastalık bulaşması	Ölüm	2	5	10	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Personele el hijyeni ve toplu alanlarda enfeksiyon kapma riski konularınca iş yeri hekimize eğitim verilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
75	GENEL	GENEL	Çöplerin ağzının kapatılmaması	Bulaşıcı hastalıklar	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Çöplerin, çöp kutularına atımından sonra ağızlarının açık vaziyette bulundurmamalıdır. Konuyla ilgili eğitim verilmelidir. Dolan çöp kutularının, kişisel hijyene dikkat ederek (eldiven, maskeyle) atılması ve ellerin sık sık yıkanmalıdır	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
76	GENEL	GENEL	Çalışanlara iş şapkası kullandırmama	İş Kazaları	Yaralanma	4	3	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	İş kıyafetinin tamamlayıcısı ve sıcağa veya güneşe karşı koruyuculuğuna aktif olarak kullanılmalıdır. Personele iş şapkası kullanım alışkanlığı kazandırılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	3	9	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.

DEĞERLENDİRME TABLOSU						DERECELENDİRME TABLOSU										ÖNLEM TABLOSU			
NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA	
77	GENEL	GENEL	Çalışanlara iş elbisesi kullandırmama	İş Kazaları	Yaralanma	4	3	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Çalışanlar üniforma giymektedirler.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	3	9	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	
78	GENEL	GENEL	Sağlık ve güvenlik işaretlerinin gerekli alanlarda olmaması	İş kazaları	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Gerekli Bölümlere sağlık ve güvenlik işaret ve levhalarının yerleştirilmesi, çalışanlar tarafından uyulması sağlanmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	
79	GENEL	GENEL	Ofise çıkan merdivenlerde trabzan olmaması	Düşme	Yaralanma	4	3	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Merdivenlere korkuluk yapılmalıdır ve kaymaz taban/şerit yapılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	3	9	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	
80	GENEL	GENEL	Uygunsuz yerlerden yürüme	Düşme	Yaralanma	4	3	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Çalışma sahası içinde yürüyüş yolu olmayan yerlerden yürünmemelidir. Merdiven bulunan yerde merdiven kullanılmalı, uygun olmayan şekilde atlayarak vb. şekilde gidilmemelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	3	9	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	
81	GENEL	ELEKTRİK	Elektrik panosu önünde yalıtkan paspas olmaması	Elektrik çarpması	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Elektrik pano önlerine Aksa gaz yönetimi tarafından yalıtkan paspas konulmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	
82	GENEL	ELEKTRİK	Açık buat kapaklarının bulunması	Elektrik çarpması	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Açık buat kapakları derhal kapatılmalı kablo uçları açıkta bırakılmamalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
83	GENEL	ELEKTRİK	Paratonerin periyodik Kontrollerinin yapılmaması	Yıldırım düşmesi, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Bütün paratonerler mevzuata uygun şekilde yılda bir kez yetkili personel tarafından periyodik kontrolünün yapılması gerekmektedir.	Aksa gaz yönetimi, İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
84	GENEL	ELEKTRİK	Elektrik tesisatının periyodik Kontrollerinin yapılmaması	elektrik çarpması, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	İşyeri elektrik tesisatının mevzuata uygun şekilde yılda bir kez yetkili personel tarafından periyodik kontrolünün yapılması gerekmektedir.	Aksa gaz yönetimi, İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
85	GENEL	ELEKTRİK	Aydınlatma sistemlerinin etanj olmaması	Patlama, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Aydınlatma tesisatı etanj seçilmeli ve elektrik tesisatının periyodik olarak kontrolü yetkili kişilere yaptırılmalıdır.	Aksa gaz yönetimi, İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
86	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Ateşle çalışma	Patlama, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Çalışanların ateşle çalışması yasaktır. Çalışanlar güvenlik görevi dışında herhangi bir iş verilmemelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
87	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Yangını algılayan dedektörler çalışır durumda olmaması	Patlama, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Yangını algılayan dedektörler çalışır durumda olmalıdır. Periyodik kontrolleri yaptırılmalıdır.	Aksa gaz yönetimi, İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASI	ŞİDE	RDS	ÖNCELİK	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASI	ŞİDE	RDS	ÖNCELİK	AÇIKLAMA
88	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Gaz kaçağı olması	Patlama, parlama, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Gaz kaçağına karşı gerekli önlemler alınmalı, gaz kaçağını algılayan dedektörler takılmalıdır.	Aksa gaz yönetimi, İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
89	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Tutuşabilir (kağıt, peçete vb.) nesnelerin kullanılması	Patlama, parlama, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Tutuşabilen nesnelerin ateş kaynaklarından uzak tutulmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
90	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Alevlenebilir yada basınçlı kapların uygun şekilde muhafaza edilmemesi	Patlama, parlama, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Kimyasal içeriğine göre alevlenebilir malzemeler ve basınçlı kaplar ısı, ışık ve diğer malzemelerden uzak tutulmalı ve güvenlik formundaki talimatlara uygun şekilde depolanmalıdır.	Aksa gaz yönetimi, İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
91	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Kapı ve kaçış yollarını belirten levhaların bulunmaması	Acil durumlarda panik yaşanması ve buna bağlı arbede ve kazaların olması	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Kapı ve kaçış yollarını gösteren levhalar uygun yerlere asılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
92	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Acil durum numaralarının görünür yerde olmaması	Acil durumlara gerekli müdahalenin yapılamaması	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Acil durum numaraları görünür yerlere asılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
93	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Yeterli sayıda yangın söndürücü bulunmaması	Yangına müdahale edilememesi	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Yeterli sayıda yangın söndürücü mevcut olmalı, son kullanma tarihleri kontrol edilmedi, periyodik kontrolleri yapılmalıdır. Çeşitli yangın tipleri için uygun içerikli yangın söndürücüler bulundurulmalı ve çalışanlar bu konuda bilgilendirilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
94	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Yangın tüplerinin periyodik kontrollerinin yapılmaması	Yangına müdahale edilememesi	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Yangın söndürme tüplerinin yetkili firma ve yetkili kişiler tarafından mevzuatta geçerli olan standartlara göre en az 6 ay en çok 1 yıl da bir periyodik kontrolleri yapılarak testten geçmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
95	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Çalışanların yangın eğitimi almamış olması	Acil durumlarda müdahalenin gecikmesi	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Bütün çalışan personel yangın hakkında eğitim almalı ve acil durum planları hakkında bilgilendirilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
96	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Yangın hortumlarının periyodik olarak kontrol edilmemesi	Acil durumlarda müdahale edilememesi	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Lastik olmayan hortumlar, her kullanıştan sonra boşaltılıp kurutularak kontrol edilmelidir. Lastikli hortumlar en geç üç ayda bir kontrol edilmelidir. Yırtık, delik ve bağlantıları bozuk hortumlar kullanılmamalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
97	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Kaçış yolları üzerinde malzeme, engel bulunması	Acil durumlarda panik yaşanması ve buna bağlı arbede ve kazaların olması	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Yangın merdiveni, kapılar ve acil çıkış kapılarının önü ve tüm yol boyunca kaçışı engelleyecek bir malzeme bulunmamalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
98	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Acil çıkış kapılarının içe doğru açılması	Acil durumlarda panik yaşanması ve buna bağlı arbede ve kazaların olması	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Acil çıkış kapılarının acil durumlarda kolay ulaşılabilir ve dışa doğru açılacak şekilde olması sağlanır. Acil çıkış kapısı olarak raylı ve döner kapılar kullanılamaz.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
99	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Acil çıkış kapılarının kilitli olması	Acil durumlarda panik yaşanması ve buna bağlı arbede ve kazaların olması	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Acil çıkış kapılarına ulaşmayı zorlaştıracak herhangi bir engel bulunmamakla birlikte bu kapılar kilitli veya bağlı olmamalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
100	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	İlk yardım dolabının bulunmaması	Acil durumlarda müdahale edilememesi	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Acil durumlarda uygun şekilde kaçabilmek için gözle görülür şekilde uygun yerlere doğru yolları gösteren levhalar asılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
101	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	İlk yardım dolabının kilitlenmemiş olması	Yetkisiz kişilerin müdahale etmesi	Yaralanma	4	3	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	İlk yardım dolapları kilitli tutulmalı ve anahtarı sağlık görevlisinde bulunmalıdır. Sağlık görevlisinin olmadığı hallerde İlk yardım eğitimi görmüş kişiye anahtar verilir ve bu kişi ilk yardımdan sorumlu olur.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	3	9	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
102	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	İlk yardım eğitimi alınmaması	Acil durumlarda müdahale edilememesi	Yaralanma	4	3	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Mevzuata göre tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde her 15 kişiden bir kişi "temel ilk yardım eğitim sertifikası" almış bir ilk yardımcının olması gerekmektedir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	3	9	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
103	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Yangın tüplerinin yerinin belirlenmemiş olması	Yangına müdahale edilememesi	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Yangın tüplerinin önünde herhangi bir engel bulunmamalı, kolay ulaşılabilir, uygun yükseklikte, yerleri işaretlenmiş olmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
104	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Çalışma sandalyesinin uygun olmaması	Kas iskelet sistemi rahatsızlıkları	Meslek hastalığı	3	4	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Sandalye dengeli ve çalışanın rahat bir pozisyonda oturabileceği ve kolaylıkla hareket edebileceği şekilde olmalıdır. Oturma yerinin yüksekliği ayarlanabilir olmalıdır. Sırt dayama yeri öne-arkaya ve yukarı-aşağı ayarlanabilir, sırt desteği bele uygun olmalıdır. istendiğinde çalışana ayak desteği sağlanmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	2	4	8	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.

DEĞERLENDİRME TABLOSU						DERECELENDİRME TABLOSU				ÖNLEM TABLOSU								
NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
105	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Ortam aydınlatmasının az olması ya da yanlış aydınlatma	Görme bozukluğu	Meslek hastalığı	3	4	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Çalışanın gereksinimleri ve yapılan işin türü dikkate alınarak uygun aydınlatma şartları sağlanmalı, arka planla ekran arasında uygun kontrast bulunmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	2	4	8	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
106	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Cihazlarda elektrik kaçağı olması	Elektrik Çarpması	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Elektrikli araç ve gereçler olası su(kirli-temiz) basmaları olabilecek alanlardan uzak tutulmalı elektrik güvenliği ile ilgili eğitim verilmeli, arızalı araç gereç kullanımdan çekilmeli, bakım ve onarım sağlanmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
107	GENEL	OFİS/BÜRO MALZEMELERİ İLE ÇALIŞMA	Fotokopi makinesi kullanımı	Elektrik akım kaçağı	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Topraklama yapılmış olmalıdır. Düzenli aralıklarla bağlantı kabloları kontrol edilip deforme olmuş kablolar kullanılmamalıdır. Herhangi elektriksel bir sorunda yetkili servis çağırılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
108	GENEL	OFİS/BÜRO MALZEMELERİ İLE ÇALIŞMA	Yeterli sayıda elektrik prizi bulunmaması ve çok fazla bağlantı kablosu kullanılması	Elektrik çarpması, takılıp düşme ve yangın çıkması	Yaralanma	4	3	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Elektrik tesisatı yenilenmeli, prizler eklenmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	3	3	9	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
109	GENEL	DOĞALGAZ KOMBİSİ	Doğalgaz kombisi kullanımı sonucu gaz birikmesi	Patlama, parlama, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Doğalgaz kombisinin bulunduğu alanda havalandırma menfezi bulunmalıdır. Kombi kapalı dolap ya da oda içerisinde bulundurulmamalıdır. Kombi tesisatı mevzuata uygun döşenmeli ve boruları boyanmamalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
110	GENEL	DOĞALGAZ KOMBİSİ	Doğalgaz kombisinin periyodik bakımının yapılmaması	Patlama, parlama, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Kombinin periyodik bakımları mevzuatta belirlenen şekilde yapılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
111	GENEL	DOĞALGAZ KOMBİSİ	Cihazın önünde ya da üzerinde yanıcı ve yakıcı malzemesi	Patlama, parlama, yangın	Ölüm	3	5	15	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Cihazın önünde veya üstünde yanıcı ve yakıcı malzemeler bulundurulmamalı etrafı boş, düzenli olmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	5	5	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
112	GENEL	TUVALET/ LAVABO/DUŞ	Hijyenin sağlanmaması	Bulaşıcı hastalıklar, mikrobik hastalıklar	Ağır yaralanma	3	4	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Günlük takip çizelgesi oluşturularak düzenli şekilde temizlik sağlanmalıdır. Tuvalet kağıtları her zaman bulundurulmalı, el ve yüz sabun sıvaları bulundurulmalı, klozetler için tek sefer kullanılan kağıt mekanizması kullanılmalıdır. Duşlar temiz olmalı sıcak su bulunmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	2	4	8	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
113	GENEL	TUVALET/ LAVABO/DUŞ	Temizlik malzemelerinin doğru kullanılmaması	Zehirlenme, tahriş	Ağır yaralanma	3	4	12	2	Kısa dönemde iyileştirici tedbirler alınmalıdır.	Kullanılan temizlik malzemelerin MSDS formları temin edilmeli ve kullanıcının ulaşabileceği yerlerde olmalıdır. MSDS lere bakılarak zararsız kimyasallar seçilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	2	4	8	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.
114	GENEL	TUVALET/ LAVABO/DUŞ	Tuvalet, lavabo ve duşların temizlenmemesi	Kötü koku oluşumu	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Tuvaletlerde oda spreyi kullanılmalı, günlük takip çizelgesi oluşturulmalı ve düzenli temizlik faaliyetleri yapılmalıdır. Uyarıcı levhalar ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
115	GENEL	TERTİP/DÜZEN	İşi biten malzemelerin yerine yerleştirilmemesi	Takılıp düşme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Tüm çalışan işlerini bitirdikten sonra bütün malzemeleri yerlerine düzenli şekilde yerleştirmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
116	GENEL	TERTİP/DÜZEN	Basamak genişliğinin yetersizliği	Düşme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Basamakların genişliği en az 22cm, basamak yüksekliğinin en çok 26 cm ve en az 13 cm olmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Hemen	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
117	GENEL	TERTİP/DÜZEN	Rastgele istiflenmiş malzemeler	Takılıp düşme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Rastgele bırakılmış malzemeler belirli bir alanda, çalışanlar için tehlike oluşturmayacak şekilde toplanmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
118	GENEL	TERTİP/DÜZEN	Engeli dış zemin	Takılıp düşme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	İşyeri alanı içindeki bozuk bütün zeminler düzeltilmeli kazaya sebebiyet vermemesi için gerekli önlemler alınmalıdır..	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
119	GENEL	TERTİP/DÜZEN	Giyinme ve soyunma alanlarının uygun ve düzenli olmaması	Bulaşıcı hastalık	Yaralanma	2	3	6	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışanların iş kıyafetleri ve günlük kıyafetlerinin birbirinden ayrı olarak muhafaza edebilecek dolaplarda bulundurulması dolaplar yetersiz ise temin edilmesi gerekmektedir. Alana gıda ürünleri yerleştirilmemelidir. Kişisel koruyucu ekipmanlar uygun şekilde muhaza edilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
120	GENEL	TERTİP/DÜZEN	Hijyenin sağlanmaması	Bulaşıcı hastalık	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Dinlenme ve yemek yeme alanı devamlı temizlenmeli, düzenli tutulmalıdır. Çalışan personel bu konuda bilgilendirilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
121	GENEL	GENEL	Çalışma ortamının havalandırılmaması	İş kazası, yorgunluk	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Tüm alanlar düzenli olarak havalandırılmalı, doğal ve suni havalandırılma yapılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
122	GENEL	GENEL	Cihazların kontrollerinin düzenli olarak yapılmaması	İş kazası, yorgunluk	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	İklimlendirme cihazlarının kontrolleri düzenli olarak yapılmalı, filtreleri düzenli olarak değiştirilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
123	GENEL	GENEL	Yetersiz aydınlatma	İş kazası	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Tüm alanlarda yeterli aydınlatma sağlanmalı ve aydınlatmalar çalışır halde bulunmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
124	GENEL	GENEL	Kapı girişlerinde eşiklerin işaretlenmemiş olması	Takılıp düşme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Kot farkları uygun şekilde işaretlenmeli, gerekli tedbirler alınmalı, rampa yapılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
125	GENEL	GENEL	Yürüyüş yolları üzerinde malzeme bulundurulması	Takılıp düşme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Yürüyüş yolu rastgele koyulan malzemelerle kapalı olmamalıdır. Depo varsa malzeme özelliğine göre depolanmalıdır. Depo yoksa malzemelere uygun depolar yapılarak malzemeler oraya konulmalıdır. Yürüyüş yolları uygun şekilde işaretlenmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
126	GENEL	GENEL	Zeminde kot farkı bulunması	Takılıp düşme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Zeminde kot farkı olan yerler işaretlenmeli, rampa yapılmalı, çökme, erime vb. deformasyonlar bulunmamalı, eskime veya hasarlanma halinde onarım yapılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
127	GENEL	GENEL	İşaretlenmelerin yetersiz olması	Çalışanların riskleri görememesi	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışılan yerlerde ve çevresindeki risklere göre uygun olan uyarı, ikaz, yönlendirme levhaları asılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
128	GENEL	GENEL	Çalışanlara yaptığı iş ve hijyen konusunda eğitim verilmemesi	Acil durumlara erken müdahale edilememesi	Yaralanma	2	3	6	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışanlar, yaptıkları iş konusunda eğitilmeli ve yönlendirilmeli, hijyen konusunda bilgilendirilmelidir,	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
129	GENEL	GENEL	Kaygan zemin	Kayma, düşme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Zemin kayma, düşmeyi önleyecek şekilde uygun malzeme ile kaplanmalı, zeminler düzenli olarak kontrol edilmeli ve kuru tutulmalıdır. Zemin ıslakken uyarı levhaları konulmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
130	GENEL	GENEL	Zeminde çökme, deformasyon	Takılıp düşme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Zeminde çökme, erime vb. deformasyonlar bulunmamalı, eskime veya hasarlanma halinde onarım yapılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
131	GENEL	GENEL	Yetersiz aydınlatma	İş kazaları	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Birimlerde aydınlatma ölçümlerinin yapılarak sonuçlarına göre aydınlatmaların düzenlenmesi,	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
132	GENEL	ELEKTRİK	Kablolu aletlerin dağınık olması	Takılıp düşme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışmalar sırasında kullanılan kablolu aletler takılma veya düşmeyi önleyecek şekilde kullanılmalıdır. Kablolu aletler kullanıldığında en yakın prize takılmalı ve uzatma kabloları çalışanları düşmesini önleyecek şekilde sabitlenmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
133	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Acil durum toplanma bölgesinin işaretlenmemiş olması	Acil durumlarda müdahale edilememesi	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	İşyerlerinde acil durum toplanma bölgesi işaretlenmiş olmalı ve bu konuda çalışanlar eğitilerek acil durumlarda bu bölgede toplanılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
134	GENEL	YANGIN VE ACİL DURUMLAR	Acil eylem planının hazırlanmamış olması	Acil durumlarda müdahale edilememesi	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Acil eylem planı, işyerinin tasarım ve kuruluş aşamasından itibaren acil durumların belirlenmesi, bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlayıcı tedbirlerin alınması, görevli kişilerin belirlenmesi, acil durum müdahale ve tahliye yöntemlerinin belirlenmesi, dökümantasyon, tatbikat ve acil durum planının yenilenmesi aşamaları izlenerek hazırlanmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
135	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Ekranlı araçların uzun süre kullanımı	Tekrar eden hareketlerden kaynaklanabilecek kas iskelet sistemi hastalığı rahatsızlıkları	Meslek hastalığı	2	4	8	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Ekranlı araçların uzun süre kullanımından ve Tekrar eden hareketlerden kaynaklanabilecek kas iskelet sistemi hastalıklarına karşı gerekli önlemler alınmalıdır. Kullanılan ekranların üst orta noktasının, çalışanların göz hizasında olması sağlanmalı ve klavye, fare, kağıt tutacağı vb. Ekipmanlar çalışanların vücut ölçülerine ve duruşlarına uygun yerlere yerleştirilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	4	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
136	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Monitör ayar ve konumunun düzgün yapılmaması	Göz bozukluğu, baş ağrısı	Meslek hastalığı	2	4	8	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Ekran, operatörün/çalışanın çalışma pozisyonuna uygun mesafede ve göz hizasında olmalıdır. Ekranı gösteren karakterler, kolayca seçilir şekil formda, uygun büyüklükte olmalı, satır ve karakterler arasında yeterli boşluk bulunmalıdır. Ekran görüntüsü stabil olmalı, görüntü titrememeli vb. olumsuzluklar bulunmamalıdır. Parlaklık ile ve karakterler ile arka plan arasındaki kontrast çalışan tarafından kolayca ayarlanabilmelidir. Ekran, çalışanın ihtiyacına göre kolaylıkla her yöne dönebilmelidir. Ekranı yansıma ve parlama olmamalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	4	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
137	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Klavye ayar ve konumunun doğru yapılmaması	Kas iskelet rahatsızlıkları, karpal tünel sendromu	Meslek hastalığı	2	4	8	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Klavye çalışanın el ve kollarının yorulmaması ve rahatça çalışabilmesi için ekrandan ayrı ve hareketli olmalıdır. Klavyenin ön tarafına, çalışanın bileklerini dayayabileceği özel destek bulunmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	4	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
138	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Çalışma masası veya çalışma yüzeyi uygun olmaması	Kas iskelet rahatsızlıkları	Meslek hastalığı	2	4	8	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışma masası veya çalışma yüzeyi, ekran, klavye ve diğer döktümanları rahatlıkla düzenlenecek şekilde, yeterli büyüklükte ve ışığı yansıtmayacak şekilde olmalıdır. Çalışanın rahatsız edici göz ve baş hareketlerini en aza indirecek şekilde yerleştirilmiş ve ayarlanabilir özellikte döktüman tutucu kullanılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	4	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
139	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Çalışma alanının dar olması	Zorlayıcı hareketlerde bulunma, kas iskelet sistemi rahatsızlıkları	Meslek hastalığı	2	4	8	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışanın oturma şeklini değiştirebilmesi ve rahatça hareket edebilmesi için çalışma merkezi yeterli genişlikte olmalı ve uygun şekilde düzenlenmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	4	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
140	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Ortamda rahatsız edecek şekilde yansıma ve parlama olması	Dikkat dağınıklığı ve görme bozuklukları	Hastalanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışma merkezinde yansımaları ve parlamaları önleyecek uygun tedbirler alınmalıdır. Ekranı gelen gün ışığının kontrol edebilmesi için yatay ve dikey ayarlanabilir perdeler kullanılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
141	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Çalışma alanının gürültülü olması	Dikkat dağınıklığı, işitme bozukluğu ve kaybı	Meslek hastalığı	2	4	8	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışma merkezinde kullanılan ekipmanların gürültüsü çalışanların dikkatini dağıtmayacak şekilde olmalıdır. Gürültü ölçümü yaptırılır gerekirse uygun kulaklık verilmesi sağlanır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	2	2	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
142	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Çalışma ortamının ısının yüksek olması	Dikkat dağınıklığı	Hastalanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışılan ekipmanlar çalışanlara rahatsızlık verecek derece ortama ısı vermemelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	4	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
143	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Ortamda radyasyon bulunması	Aşırı radyasyona uğrama sonucu genetik bozukluklar	Hastalanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Görünür ışık dışındaki tüm radyasyonların sağlığa zarar vermeyecek düzeylerde olması gerekmektedir. Ekranlı çalışmalarda manyetik alan ve radyasyon etkisi araştırması ve sonuçları paylaşılmalı, standartlara uygun olmayan pc ekran ve filtrelerinin ve eski monitörlerinin tespit edilmesi ve değişimi yapılmalıdır. Ekranlı araçlarla çalışmalarda ilgili zorunlu mesai araları uygulanmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
144	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Çalışma ortamının neminin yüksek olması	Bunalım, dikkat dağınıklığı	Hastalanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışma ortamında nem ölçümü yapıp gereken düzeyde tutulmalı ve bu düzey korunmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
145	GENEL	EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Çalışma ortamının neminin yüksek olması	Elektronik cihazların arıza yapması	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışma ortamında nem ölçümü yapıp gereken düzeyde tutulmalı ve bu düzey korunmalıdır. Elektronik parçalarda kısa devre yapması engellenmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
146	GENEL	PSİKOSOYAL ETKENLER	Çalışanlara çalışma sırasında tehdit, hakaret edilmesi	Fiziksel sözel cinsel saldırı	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışanlar, maruz kalabilecekleri olumsuz davranışlar (tehdit, hakaret vs.) karşısında nasıl davranacağını bilmelidir. Bu tür olaylar karşısında çalışanlar müdahil olmadan derhal işverene haber vermeleri konularında bilgilendirilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
147	GENEL	PSİKOSOYAL ETKENLER	Çalışanlar ile işveren arasında iletişimin iyi olmaması	İş yerinde mobbing oluşumu	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışanlar ile işveren arasında iyi bir iletişim sağlanmalı, çalışanlar yönetimden ve meslektaşlarında yeterli bilgi, yardım ve desteği almalıdırlar. İşyerinde, ödül ve teşvik sistemleri uygulanmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
148	GENEL	PSİKOSOYAL ETKENLER	Yürütülen işler ile ilgili çalışanların görüşlerinin alınmaması	Anksiyete, depresyon oluşumu	Hastalanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Yürütülen işler ile ilgili çalışanların da görüşleri alınmalı ve işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması hususunda katılımları desteklenmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
149	DIŞ ALAN VE İÇ ALANLAR	Kameralar	Çevre kameralarından sağlıklı görüntü alınamaması	Sabotaj-Hırsızlık	Yaralanma	3	3	9	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Kameraların gece görüş özelliği olması ve bulunduğu alanların iyi aydınlatılmış olması Kameralar tüm Tesisi çepeçevre sarmalı, kör nokta kalmamalı	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	1	4	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
150	OTO PARK	Araçların park edilmesi	Araçların ön kısımlarının duvarı görecektir şekilde park edilmesi	Acil durumlarda hızlı müdahale ve tahliyenin gecikmesi	Yaralanma	2	3	6	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Araçların acil durumlara karşı geri park edilmesi	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	1	4	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
151	ÖZEL GÜVENLİK FAALİYETLERİ	Görevlendirme	Giriş -Çıkışda Kontrollerin Sağlanamaması	iş kazaları sabotaj suikast	Yaralanma	3	3	9	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışma sahasına art niyetli insanların girmemesi için kontroller dikkatlice yapılmalıdır. Sahaya girecek 3.sahıslar kontrol edilmelidir.	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	1	4	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
152	ÖZEL GÜVENLİK FAALİYETLERİ	Taşeron faaliyetleri	Üçüncü şahısların KKD olmadan sahaya girişi	iş kazaları	Yaralanma	3	3	9	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Güvenlik birimi tarafından güvenlik önlemlerini almamış (Kişisel koruyucuların bulunmaması) kişilerin hemen dışarı çıkartılması	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	1	4	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA
153	ÖZEL GÜVENLİK FAALİYETLERİ	Taşeron faaliyetleri	Üçüncü şahısların sahaya izinsiz girişi sonucu iş kazası meydana gelmesi	İş kazaları	Yaralanma	3	3	9	3	Uzun dönemde iyileştirilmelidir. Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Güvenlik biriminin devriye güzergâhlarının belirlenerek sahaya hâkim olunması ve izinsiz çalışmalara müsaade edilmemesi	İşveren İşveren vekili	Süreç Takip	1	4	4	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
154	GENEL	PSİKOSOYAL ETKENLER	Çalışanlarda görev belirsizliği olması	Rol belirsizliği, tükenmişlik sendromu	Hastalanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışanlar, yetki, sorumluluk ve çalışma hedeflerini net olarak bilmelidirler.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
155	GENEL	PSİKOSOYAL ETKENLER	Çalışanlara görevleri dışında işler verilmesi	İş stresinin artması, iş memnuniyeti ve verimliliğin düşmesi	Hastalanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışanlara görev ve sorumlulukları haricinde talimat verilmemelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
156	GENEL	PSİKOSOYAL ETKENLER	Çalışanların iş yerinde stres yaşamaları	Stres sonucu tükenme	Hastalanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışanlara stresle baş etme yöntemleri ile ilgili eğitimler verilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
157	GENEL	PSİKOSOYAL ETKENLER	Çalışma programlarının belirsiz olması	İş saatinin belirsizliği sonucu bunalım	Hastalanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışanların çalışma programı belirlenmelidir. Çalışma saatleri mevzuata uygun şekilde düzenlenmeli, özellikle gece çalışmalarından sonra yeterli dinlenme süresi verilmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SIRASI	AÇIKLAMA
158	GENEL	PSİKOSOYAL ETKENLER	Yanlış ya da hatalı malzeme/dosya/evrak teslimi	Mağduriyet nedeniyle fiziksel/sözel/cinsel saldırı	Hastalanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışanlar bu konuda eğitilmeli, daha dikkatli olmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
159	GENEL	PSİKOSOYAL ETKENLER	Çalışan temsilcisinin seçilmemesi	İletişim yetersizliği, seçilen kişinin yetersiz olması, görev çatışması, kavga	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	İş yerinde çalışan sayısına göre; 2-50 arasında 1 temsilci 51-100 arasında 2 temsilci 101-500 arasında 3 temsilci 501-1000 arasında 4 temsilci 1001-2000 arasında 5 temsilci 2001 ve üzeri çalışan için 6 temsilci belirlenmelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
160	GENEL	PSİKOSOYAL ETKENLER	İSG tedbirlerine uymayı teşvik eden çalışmaların olmaması	İsteksizlik, motivasyon eksikliği, bunalım	Hafif yaralanma	3	2	6	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	İSG tedbirlerine uyanlar ödüllendirilebilir	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	2	2	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
161	GENEL	OFİS/BÜRO MALZEMELERİ İLE ÇALIŞMA	Çalışanların kullandıkları bıçak, makas, zımba vb. kesici ve delici aletleri ortada bırakmaları	Kesilme, delinme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Çalışanlar işlerini bitirdikten sonra kesici aletleri yerlerine kaldırmaları ve güvenli kullanmaları konusunda bilgilendirilmelidir. Bu aletler amacına uygun kullanılmalı düzenli ve belirgin bir yerde muhafaza edilmeleri sağlanmalıdır. Keskin yüzeylere müdahale edilmemelidir.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
162	GENEL	OFİS/BÜRO MALZEMELERİ İLE ÇALIŞMA	Fotokopi makinesi kullanımı	Hareketli bölümlere parmak sıkışması	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Kullanım klavuzuna göre kullanılmalıdır. Hareketli bölümlere el sokulmamalı gerekli uyarı işaretleri konulmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.

NO	BÖLÜM	FAALİYET	TEHLİKE	RİSK	SONUÇ	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA	ALINACAK ÖNLEMLER	SORUMLU	TERMİN	OLASILIK	ŞİDDET	RDS	ÖNCELİK SİRASI	AÇIKLAMA
163	GENEL	OFİS/BÜRO MALZEMELERİ İLE ÇALIŞMA	Ekranlı araçlarda kablo bağlantılarının dzensizliği	Elektrik çarpması, takılıp düşme ve yangın çıkması	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Bilgisayar, uzatma ve elektrik kabloları, kablo kanalı içine alınmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
164	GENEL	DOĞALGAZ KOMBİSİ	Gaz alarm cihazı bulunmaması	Gaz kaçağı ihbarının gecikmesiyle oluşacak yangın, patlama, zehirlenme	Yaralanma	3	3	9	3	Sürekli kontroller yapılmalıdır. Alınan önlemler gerektiğinde kontrol edilmelidir.	Kombinin bulunduğu alanın duvarına gaz alarm cihazı takılmalıdır. Cihazın periyodik bakımları yılda 1 kez yaptırılmalıdır.	İşveren/İşveren vekili	Sürekli	1	3	3	4	Gözetim altında tutulmalıdır.
RİSK DEĞERLENDİRME EKİBİ	İŞVEREN/İŞVEREN VEKİLİ	İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI	İŞ YERİ HEKİMİ	ÇALIŞAN TEMSİLCİSİ	DESTEK ELEMANI													
ADI-SOYADI ÜNVANI İMZA																		

KAYNAKÇA

- Abdioğlu, H. (2009). Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesinde muhasebe meslek elemanlarının rolleri ve sorumlulukları. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 28, 33-56.
- Acaray, D. (2022). Anayasa Mahkemesi kararlarında temel hak ve hürriyetleri sınırlandırma sebebi olarak milli güvenlik. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 71, 167-206.
- Adli Kolluk Yönetmeliği. (2022, 5 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8201&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>.
- Emniyet Teşkilatı Kanunu. (2022, 5 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.3201.pdf>
- Ahlak Kumar Büro Amirliği. (2022, 16 Mayıs). Erişim Adresi: <https://kacyildiz.net/tr/istanbul-emniyet-mudurlugu-asayis-sube-mudurlugu-ahlak-kumar-buro-amirligi-0212-214-40-10>.
- Akalp, Ö. G. G. ve Yamankaradeniz, Ö. G. D. N. (2013). İşletmelerde güvenlik kültürünün oluşumunda yönetimin rolü ve önemi. *Sgd-Sosyal Güvenlik Dergisi*, 3(2), 1-10.
- Akay, D., Kurt, M. ve Dağdeviren, M. (2013). Çalışma duruşlarının ergonomik analizi. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 18(3), 73-84.
- Akgün, O. (2010). *Emniyet mensuplarında stres faktörleri ve bunların çalışanların iş tatmini, bireysel verimlilikleri ve kurumsal bağlılıkları üzerine etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akı, E. (2013). 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve çalışma yaşamına etkileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(Özel Sayı), 3-24.
- Akın, L. (2004). İş sağlığı ve güvenliğinde işyerinin örgütlenmesi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 54, 1-60.
- Akıncı, B., Zenginler, Y., Kara Kaya, B., Kurt, A. ve Yeldan, İ. (2018). Beyaz yakalı çalışanlarda işe bağlı boyun, sırt ve omuz bölgelerine ait kas iskelet sistemi rahatsızlıklarının ve işe devamsızlığına etki eden faktörlerin incelenmesi. *Sakarya Tıp Dergisi*, 8(4), 712-719.

- Akman, A. ve İşler, M. C. (2012). Trafik iş kazalarının iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı açısından değerlendirilmesi. *International Journal of Engineering Research and Development*, 4(2), 21-25.
- Aksoy, İ. İ. (2019). *Dezavantajlı grupların istihdamına yönelik politikalar: gelişmiş ülke örnekleri ve Türkiye için politika önerileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Alexopoulos, E. C., Palatsidi, V., Tigani, X., & Darviri, C. (2014). Exploring stress levels, job satisfaction, and quality of life in a sample of police officers in Greece. *Safety and Health at Work*, 5(4), 210-215.
- Alpagut, G. (2014). 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanununun genel esasları. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 72(2), 31-45.
- Altan Tekin, F. (1991). İş güvenliği ve önemi. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 329-360.
- Analiz Şube Müdürlüğü. (2022, 16 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.egm.gov.tr/kriminal/anlz>.
- İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu. (2022, 5 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6331.pdf>
- TBMM Tutanak Dergisi. (2022, 5 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d27/c011/tbmm27011048.pdf>
- Arslan, İ. ve Karagül, S. (2020). Küresel bir tehdit (covıd-19 salgını) ve değişime yolculuk. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(10), 1-36.
- Arslan, S. (2014). İş sağlığı ve güvenliği kanunu'na göre işverenin genel yükümlülükleri. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 767-808.
- Asayiş Şube Büro Amirliği. (2022, 15 Mayıs). Erişim Adresi: <http://mazidagi.gov.tr/asayisguvenlik#:~:text=Asayi%C5%9F%20B%C3%BCro%20Amirli%C4%9Fi%20%3A%20Yasalar%C4%B1n%20ve,%C3%BCzere%20mevzuatla%20belirlenen%20di%C4%9Fer%20su%C3%A7>

- Aslan, S. (2021). Covid-19 salgınının küreselleşmeye ve ulus devletlere etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 1735-1752.
- Atasoy, N. (2019). Melatonin ve antioksidan etkileri. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(3), 196-201.
- Ateş, H. ve Bahçeci, E. (2015). Nano malzemeler için üretim yöntemleri. *Gazi University Journal of Science Part C: Design and Technology*, 3(2), 483-499.
- Averhoff, F. M., vd. (2002). Occupational exposures and risk of hepatitis b virus infection among public safety workers. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*. *Fatal Assaults on United States Law Enforcement Officers*. *Police Journal*, 63(1), 61-77.
- Avsallı, A. K. (2012). Çalışma hayatında yeni bir dönem: 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği yasası. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 153-167.
- Avşar, E. ve Adaiçi, M. (2021). Yaşlı bireylerde tinnitus ve hipertansiyon arasındaki ilişki. *Geriatric Bilimler Dergisi*, 4(2), 66-71.
- Ayaydın, R. (2011). *Osmanlı Devleti'nde askeri yükümlülükler ve muafiyetler (1826-1914)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydoğan, Z. (2021). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ve bu eğitimin çevre sağlığı farkındalığına etkisi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 261-284.
- Ayyıldız, H. ve Genç, K. Y. (2010). Çevreye duyarlı pazarlama: Üniversite öğrencilerinin çevreye duyarlı pazarlama uygulamaları ile ilgili tutum ve davranışları üzerine bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 505-527.
- Azkeskin, D. (2016). *Gemi inşaatı sektöründe gürültü ve toz maruziyetinin değerlendirilmesi* (İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlık Tezi). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Bahadır, D. O. ve Kıldan, İ. T. (2013). Özel güvenlik görevlilerinin zor kullanma yetkisi. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 1(3), 274-310.

- Bayram, M. ve Arpat, B. (2021). Güvenlik kültürü bileşenlerinin sağlıklı ve güvenli işyeri oluşumuna etkisi: Bir büyükşehir belediyesinde ampirik bir uygulama. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 11(1), 95-116.
- Belediye Teşkilâtı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun. (2022, 1 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuatmetin/1.5.1053.pdf>.
- Bingöl, N. (2018). Yapı işlerinde iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılmasında eğitimin yeri ve önemi. *OHS Academy*, 1(1), 24-49.
- Brown, J. M. (1998). Aspects of discriminatory treatment of women police officers serving in forces in england and wales. *British Journal of Criminology*, 38(2), 265-282.
- Burton, A. K., vd. (1996). Occupational risk factors for the firstonset and subsequent course of low back trouble: *A Study of Serving Police Officers Spine*, 21(22), 2612-2620.
- Casgem. (2022, 5 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.casgem.gov.tr>.
- Castillo, D. N., & Jenkins, E. L. (1994). Industries and occupations at high risk for work-related homicide. *Journal of Occupational Medicine*, 36(2), 125-132.
- Cerev, G. ve Yıldırım, S. (2018). Çalışanların kişisel özelliklerinin iş kazası ve meslek hastalıklarına etkisi üzerine bir inceleme. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 53-72.
- Ceylan, H. (2012). Türkiye'deki iş sağlığı ve güvenliği eğitimi sorunlar ve çözüm önerileri. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational colleges)*, 2(2), 94-104.
- Cinayet. (2022, 17 Mayıs). Erişim Adresi: <http://www.asayis.pol.tr/cinayet>.
- Civan, O. E. (2015). İş kazası veya meslek hastalığından doğan rücu davalarında sosyal güvenlik kurumu karşısında sorumluluğun kapsamı ve müteselsil sorumluluk. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 64, 1015-1070.
- Çalı, H. H. (2013), İç güvenlik sektöründe iş sağlığı ve güvenliği. Buçak, M., Dağlar, M., Doğan, E. ve Harmancı, F. M. (Ed.). *Güvenlik sektöründe operasyonel yöneticilik*, (s. 501-520). Ankara: Nobel Yayınevi.

- Çalık, T. (2016). Birleşmiş milletler organlarının insan hakları ile ilişkisi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(4), 1091-1134.
- Çankaya İş Sağlığı Merkezi. (2022, 4 Nisan). Erişim Adresi: <http://www.cankayasaglik.com.tr/index.php/is-guvenligi>.
- Çavuş, Ö. H. (2015). 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu kapsamında ofis işyerlerinde risk değerlendirmesi. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 6(2), 1-14.
- Çelik, E. (2014). *Güvenlik kültürünün güvenlik performansına etkisi: İş tatmininin aracılık rolü* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çiçek, Ö. ve Öçal, M. (2016). Dünyada ve Türkiye’de iş sağlığı ve iş güvenliğinin tarihsel gelişimi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 5(11), 106-129.
- Çiftçi, B. (2016). Türkiye’de toplumsal kültürün iş güvenliği kültürüne etkisi. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 7(2), 13-40.
- Çürük, P. ve Tüm, Ö. (2011). Yeminli mali müşavirlerin mesleki sorumluluğuna ilişkin sorunların tespitine yönelik uygulamalı bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 59-76.
- Demir B. S. (2021). Sağlık kamu hizmetinin dayanağı olan ve sağlık hakkını güvence altına alan düzenlemeler ile ilkeler. *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, 2, 175-240.
- Demir, B. ve Demir, N. (2016). Kamu sektöründe 6631 sayılı iş sağlığı güvenliği yasasının uygulanması ve mevcut yükümlülükler. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 8(29), 167-194.
- Demir, Ö. (2020). Cumhuriyet döneminde maden işletmelerinde işçi haklarını belirlemeye yönelik bazı düzenlemeler (Ergani Bakır İşletmesi ve Ereğli Kömür İşletmesi örnekleri). *MT Bilimsel*, 18, 43-54.
- Demirpolat, E., Oğuzöncül, A. F. ve Kurt, O. (2021). Sağlık personelinde bel ağrısı ve bel ağrısını etkileyen faktörler: Kesitsel bir çalışma. *Kocatepe Tıp Dergisi*, 22(2), 112-118.
- Dolandırıcılık Şube Müdürlüğü. (2022, 16 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.icisleri.gov.tr/emniyet-bunyesinde-dolandiricilik-sube-mudurlugu-kuruldu>.

- Emhan, A. (2010). Risk yönetim süreci ve risk yönetmekte kullanılan teknikler. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(3), 209-220.
- Emniyet Tarihçe. (2022, 3 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.egm.gov.tr/Tarihce>.
- Emniyet Teşkilatı. (2022, 5 Mayıs). Erişim Adresi: <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/emniyet-teskilaticumhuriyetdonemi/?pdf=3684>
- Emniyet Teşkilat Şeması. (2022, 16 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.egm.gov.tr/Teskilat-Semasi>.
- Emniyet Teşkilatı Kanunu. (2022, 3 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuatmetin/1.3.3201.pdf>.
- Ercan, A. (2010). Türkiye’de yapı sektöründe işçi sağlığı ve iş güvenliğinin değerlendirilmesi. *Politeknik Dergisi*, 13(1), 49-53.
- Erol, S. (2015). İş sağlığı ve güvenliği konusunda işveren, çalışan ve devletin rolü. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 2(4), 86-103.
- Ersöz, B. ve Özmen, M. (2020). Dijitalleşme ve bilişim teknolojilerinin çalışanlar üzerindeki etkileri. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 11(42), 170-179.
- Eryılmaz, B. ve Bozlak, A. (2009). Hukukumuzda zor ve silah kullanma yetkisi. *TBB Dergisi*, 83, 223-277.
- Esen, E. S. ve Toprak, D. (2018). Bel ağrısı sıklığı ve ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi. *Ankara Medical Journal*, 18(4), 460-469.
- Fidan, E. (2016). Tarih öncesi dönemlerde Anadolu’da kullanılmış olan maden yatakları. *MT Bilimsel*, 9, 49-59.
- Gasp Büro Amirliği. (2022, 16 Mayıs). Erişim Adresi: <http://www.asayis.pol.tr/gasp>.
- Genç, Ç. (2016). Kurum kültürü ve değerlerine yönelik çalışan farkındalığı: Özel bir eğitim kurumunda uygulama örneği. *Selçuk İletişim*, 9(2), 116-137.
- Gökçe, A. (2020). İş sağlığı ve güvenliği açısından iş güvenliği kültürünün önemi üzerine bir odak grup çalışması. *Ergonomi*, 3(2), 82-95.
- Görgülü, M. (2008) *Yapı üretiminin temel aşamalarında alınacak sağlık ve güvenlik önlemlerinin geliştirilmesine yönelik bir öneri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.

- Gül, A. (2020). Yeniçeri teşrifat mecmuası (Transkripsiyon ve değerlendirme). *Etüt Dergisi*, 1, 37-66.
- Güler, M., Derin, K. H. ve Şahin, L. (2018). İş sağlığı ve güvenliği kültürü ve eğitimi ilişkisi. *İş ve Hayat*, 4(8), 311-348.
- Gültekin, N. ve Kaplan, G. (2019). Kobi'lerde işçi sağlığı ve iş güvenliği yönetimi ve bir risk analizi örneği. *Econharran*, 3(3), 36-66.
- Gündüz, Y. B., Erkan, Y. Z. ve Gökçakan, Y. N. (2007). Polislerde tükenmişlik ve görülen psikolojik belirtiler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 283-298.
- Güneş, M. (2020). Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin normlar hiyerarşisindeki yeri ve denetiminde maddi içerik kriteri. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(1), 166-179.
- Güvenlik Yapılandırılması ve Risk Analizi Eğitimi. (2022, 17 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.egm.gov.tr/ozelguvenlik/guvenlik-yapilandirilmasi-ve-risk-analizi-egitimi>.
- Hamarat, B. ve Duran, E. (2020). Sürücülerin trafikte saldırgan davranış sergilemelerini etkileyen faktörler: Çanakkale İl Örneği. *Journal of Awareness*, 5(4), 501-514.
- Harmancı, F.M. (2014). Yakalama ve gözaltına alma uygulamalarında riskler ve iş kazaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 797-823.
- Hırsızlık Büro Amirliği. (2022, 16 Mayıs). Erişim Adresi: <http://www.asayis.pol.tr/hirsizlik>.
- Hışır, H. (2018). *İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinde görsel ve sözel eğitimin etkinliğinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ilıman, E. Z. (2015). Türkiye'de meslek hastalıkları. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 1(1), 21-36.
- Işık, T. (2021). Emniyet teşkilatında görev yapan kadın polislerin cinsiyetleri bağlamında farklı rollerdeki iletişim süreçlerinin incelenmesi: Ağrı İl Emniyet müdürlüğünde bir uygulama. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(15), 143-162.

- İhan, Ü. D. ve Alimanoğlu Yemişci, D. (2020). Ulusal kültür, örgüt kültürü ve iş güvenliği kültürü ilişkisi: Hofstede'nin güç mesafesi ve belirsizlikten kaçınma boyutları açısından Türkiye özelinde bir değerlendirme. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 27(3), 703-724.
- İş Kanunu. (2022, 16 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuatmetin/1.5.4857-20140910.pdf>.
- İş Kazaları Ülke Uygulamaları. (2022, 14 Mayıs). Erişim Adresi: <https://docplayer.biz.tr/22545183-Derleyenler-murat-andac-ic-denetci-serif-olgun-ozen-ic-denetci-is-kazalari-ulke-uygulamalari.html>.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. (2022, 16 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuatmetin/1.5.6331.pdf>.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. (2022, 5 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6331&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği. (2022, 5 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16925&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>.
- İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik. (2022, 3 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18615&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>.
- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik. (2022, 4 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18493&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>.
- Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanunu. (2022, 5 Mayıs) Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2803&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Kaplan, M. ve Çallı Kaplan, M. (2019). Türkiye’de çalışanların demografik özelliklerinin iş kazalarına etkilerinin analizi. *Journal of Management and Economics Research*, 17(2), 74-89.
- Kara, S. (2017). Teknoloji ve toplumsal değişim ilişkisinin sosyal inşa kuramı bağlamında incelenmesi. *Dört Öge*, 12, 117-132.

- Karaahmetoğlu, A. (2021). Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Dönemi'nde mecelle bağlamında işçi işveren ilişkileri. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 10(26), 46-74.
- Karabal, A. (2020). İş sağlığı ve iş güvenliği. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 1-21.
- Karadağ M., Çalışkan N., İşeri Ö. ve Sarıtaş S. (2016). Kronik bel ağrısı olan hastaların kullanmış oldukları tamamlayıcı tedavi yöntemlerinin ve hastalık algılarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 3(2), 14-27.
- Karadal, H., Merdan, E. ve Abubakar, M. (2019). Güvenlik iklimi ve güvenlik kültürünün işyeri yaralanmaları üzerine etkisinde güvenlik davranışlarının aracılık rolü: Döküm sanayinde bir araştırma. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(6), 341-351.
- Karadeniz, O. (2012). Dünya’da ve Türkiye’de iş kazaları ve meslek hastalıkları ve sosyal koruma yetersizliği. *Çalışma ve Toplum*, 3(34), 15-75.
- Karadurdu, B. (2017). *İşverenin koruma ve gözetme borcu* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Karamik, S. ve Şeker, U. (2016). İşletmelerde iş güvenliğinin verimlilik üzerine etkilerinin değerlendirilmesi. *Gazi University Journal of Science Part C: Design and Technology*, 3(4), 575-584.
- Kardaş, Y. (2011). *İnsan faktör mühendisliğinde örnek olay uygulamaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Kasapoğlu, T. M. (2020). Covid-19 pandemisinde ilan edilen sokağa çıkma yasaklarının idare hukuku yönüyle değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(2), 550-566.
- Kebeli, A. (2020). Kamu iç denetiminde performans denetimin yeri. *Denetişim*, 1(20), 5-34.
- Kılıkış, İ. ve Demir, S. (2012). İşverenin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verme yükümlülüğü üzerine bir inceleme. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 3(1), 23-47.

- Koca, D. (2020). Sanayi devrimlerinin tarihsel arka planı ve işgücü becerileri üzerindeki yansımaları. *Opus International Journal of Society Researches*, 16(31), 4531-4558.
- Kocabaş, F., Aydın, U., Canbey Özgüler, V., İlhan, M. N., Demirkaya, S., Ak, N. ve Özbaş, C. (2018). Çalışma ortamında psikososyal risk etmenlerinin iş kazası, meslek hastalıkları ve işle ilgili hastalıklarla ilişkisi. *Sosyal Güvençe*, 1(14), 28-62.
- Koç, S. (2022). İşletmelerde iç denetim ve iç kontrol yapısı etkileşimi, *İşletme*, 3(1), 105-120.
- Koçali, K. (2021). Sosyal güvenlik kurumu'nun 2012-2020 yılları arası iş kazaları göstergelerinin standardizasyonu. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 12(2), 302-327.
- Kol, İ. (2016). *İş sağlığı ve güvenliğinde operasyonel disiplin* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gedik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korkut, A. ve Tetik, A. (2013). 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu'nun getirdiği yenilikler ve temel sorunlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 455-474.
- Limon, A. (2012). Türk Hukuk sisteminde iş sağlığı ve güvenliği. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 1(1), 209-242.
- Meydanlıoğlu, A. M. (2013). Sağlık çalışanlarının sağlığı ve güvenliği. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3), 192-199.
- Mil, H. İ. (2016). Türkiye'de iç güvenlik teşkilatları ve özellikleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 5(11), 40-61.
- Nurdoğan, A. K. (2018). Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (UÇÖ-ILO) yüzüncü yıl dönümü ve Türkiye ilişkileri. *Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi*, 3(4), 78-95.
- Oğuzman, M. K. (2011). 931 sayılı yeni iş kanununun özellikleri. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 33(3-4), 215-227.
- Okur, M. R. ve Demir, M. (2019). Görme engelli öğrenenlerin eğitim yaşantısında karşılaştıkları sorunların belirlenmesi, açık ve uzaktan öğrenme alanı için çözüm yolları geliştirilmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 49-62.

- Öncül, M. S., Deniz, M. ve İnce, A. R. (2016). Hofstede'nin örgüt kültürü modelinin potansiyel girişimcilerin yetiştiği çevresel özellikler kapsamında değerlendirilmesi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), 255-269.
- Önen, S. M. ve Güngör, M. (2018). Kolluk kuvvetlerinin denetiminde sivil gözetim: Kuzey İrlanda polis ombudsmanlığı örneği. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 16-31.
- Özçetin, D. ve Özçetin, B. (2015). Polis ve sosyal medya: Türkiye'de İl Emniyet Müdürlüklerinin twitter kullanımı. *Folklor/Edebiyat*, 21(83), 19-48.
- Özen, M. (2011). Kamu sağlığına karşı işlenen suçlar. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 66(2), 163-189.
- Özkan, R. (2011). Toplumsal yapı, değerler ve eğitim ilişkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 333-344.
- Polat, O. (2017). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34.
- Polis Eğitim Merkezleri Eğitim-Öğretim Yönetmeliği. (2022, 5 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20915&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>.
- Polis Meslek Eğitim Merkezleri Eğitim Birimi. (2022, 1 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.pa.edu.tr/polis-meslek-egitim-merkezleri-egitimbirimi.html>.
- Hakim ve Savcılar Kanunu. (2022, 5 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2802&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
- Sağlam, F. (2019). İnsan hakları evrensel bildirgesi'nde tüm hak ve özgürlüklere yönelik kurallar üzerine bir deneme. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 25(2), 1236-1252.
- Sarısaltık, A. ve Topuzoğlu A. (2019). Birinci basamak sağlık hizmetlerinde uyku bozuklukları taraması ve değerlendirilmesi. *Estüdam Halk Sağlığı Dergisi*, 4(2), 232-43.
- Sayıştay Denetim Raporu. (2022, 15 Mayıs). Erişim Adresi: <https://sayistay.gov.tr/reports/download/415-emniyet-genel-mudurlugu>.

- Sayıştay Denetim Yönetmeliği. (2022, 5 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=15612&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>.
- Serin, G. ve Çuhadar, M. (2015). İş güvenliği ve sağlığı yönetim sistemi. *Teknik Bilimler Dergisi*, 5(2), 44-59.
- Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu. (2022, 6 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5510&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
- Suç Gelirlerini Araştırma Büro Amirliği. (2022, 17 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/suc-gelirleriyle-mucadele-icin-ozel-buro/488715>.
- Şen, M. ve Tunç, Y. E. (2017). Türkiye’de çalışma yaşamında özel grupların iş sağlığı ve güvenliği kapsamında değerlendirilmesi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 6(16), 568-596.
- Şen, Y. F. (2014). Polis, medya ve hesap verebilirlik. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 85-102.
- Şimşek, S. (2015). Polisliğin kronik hastalığı: Kinizm. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 253-271.
- Tanrıverdi, M. (2019). *Gemi inşa sanayinde iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tarih Boyunca Elektriğin Öncüleri. (2022, 10 Kasım). Erişim Adresi: https://www.emo.org.tr/yayinlar/dergi_goster.php?kodu=254.
- Tatlıcan, M. ve Çögenli, M. Z. (2020). İş sağlığı ve güvenliği performans değerlendirme uygulamalarının iş tatmini üzerine etkisi: Endüstri işletmesi örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 181-194.
- Tepebaş, Ş. (2015). *Acil servis çalışanlarının iş güvenliğine ilişkin algı düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). On dokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Terzioğlu, A. ve Aksungur, A. B. (2019). İş sağlığı ve güvenliğinde işverenin hukuki ve cezai sorumluluğu. *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, 3(6), 12-54.

- Tonga, E., Daşkapan, A., Düger, T. ve Özünlü, N. (2012). Kronik bel ağrısında farklı bel sağlığı eğitimlerinin korku kaçınma inanışları ve aktivite performansına etkileri. *Fizyoterapi Rehabilitasyon Dergisi*, 23(1), 17-25.
- Tosun, S. (2020). *Elektrikle çalışmalarda iş sağlığı ve güvenliği üzerine risk analizi ve değerlendirme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Tozkoparan, G. ve Taşoğlu, J. (2011). İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları ile ilgili işgörenlerin tutumlarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(1), 181-209.
- Tulukcu, N. B. (2014). İşverenin risk değerlendirmesi yükümlülüğünün hukuki boyutu. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 711-748.
- Tutar, H., Nam, S. ve Nam, D. (2019). İş kazalarının önlenmesinde güvenlik kültürünün belirleyicileri: Gemi inşa sanayi üzerine bir araştırma. *European Journal of Managerial Research (EUJMR)*, 3(4), 99-118.
- Uzunçibuk, L. (2005). *Yerleşim yerlerinde afet ve risk yönetimi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Violanti, John M. (1997). Suicide and the police role: A Psychosocial model. *Policing: An International Journal of Police Strategies ve Management*, 20(4), 698-715.
- Whittingham, M. D. (1984). Police/public homicide and fatality risks in Canada: A current assessment-serving and being protected. *Canadian Police Chief*, 3(10), 4-8.
- Yalçın, B. (2017). *Turizm sektöründe mevsimlik çalışma şeklinin iş sağlığı ve güvenliği üzerine etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Yalçın, C. (2010). Türkiye’de kentlileşme sorunları üzerine bir tartışma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 225-245.
- Yalım, F. ve Mızrak, K. C. (2016). İşletmelerde iş güvenliği kültüründe işgörenlerin güvenlik iletişimi algılarının osgb (Ortak Sağlık Güvenlik Birimi) yükümlülükleri kapsamında değerlendirilmesi. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 89-115.

- Yankesicilik. (2022, 5 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.egm.gov.tr/yankesicilik>.
- Yararel, B. (2019). Ofis tasarımı ergonomik ve antropometrik etkenler. *Mimarlık ve Yaşam*, 4(1), 141-153.
- Yaşar, S. (2017). İşçi sigortaları kurumunun kuruluşu. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 7(2), 211-232.
- Yavaş, C. (2016). Türkiye’de devriye hizmetleri ile suç ilişkisinin incelenmesi: Gölbaşı örneği. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 4(1), 21-53.
- Yavuz, Ş. ve Gür, B. (2019). Ön lisans ve lisans öğrencilerinde iş sağlığı ve güvenliği bilinci düzeylerinin incelenmesi. *International Journal of Labour Life and Social Policy*, 2(1), 19-29.
- Yenisarı, B., Mestav, B. ve Öztürk, Ö. F. (2019). Üniversite çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği eğitimi konusundaki bilinç düzeylerinin araştırılması. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 339-355.
- Yıldız, E., Karaaslan, İ. A. ve Gültekin, B. (2008). Polis adaylarının duygusal zekalarıyla polislik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi: *Rüştü Ünsal* PMYO örneği. *Journal of Management and Economics Research*, 6(9), 15-29.
- Yılmaz, A. (2017). Sosyal güvenlik hukukunda iş kazası kavramı: Kıta Avrupası ve Anglosakson hukuk istemlerinden birer örnek ile Türk hukuku karşılaştırması. *Sosyal Güvenlik*, 1(11), 107-127.
- Yılmaz, A. İ. (2013). İş sağlığı ve güvenliğinde kaza zinciri teorisinin önemi ile açık işletmelerdeki tehlikeli hareket ve tehlikeli durumlar. *MT Bilimsel*, 3, 27-39.
- Yücesahin, M. M. (2009). *Türkiye’nin demografik geçiş sürecine coğrafi bir yaklaşım*. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 7(1), 1-25.
- Yüksel, B. (2017). Çalışma ilişkilerine yönelik ilk düzenleme: Dilaver Paşa Nizamnamesi ve çalışma hayatına etkileri. *İş ve Hayat*, 3(6), 155-178.
- İlo Ankara. (2022, 5 Mayıs). Erişim Adresi: <https://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/lang--tr/index.htm>
- Yükselbaba, Ü. (2017). Émile Durkheim’a göre toplum, düzen ve hukuk: Hukukun ve cezanın evrimi. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 75(1), 191-226.

Zavalsız, H. B. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde Ordu İl Sağlık Müdürlüğü ve Giresun İl Sağlık Müdürlüğünün instagram kullanımına ilişkin bir araştırma. *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2(1), 90-107.

5201 Sayılı Kanun Gereğince Kontrole Tabi Tutulacak Araç ve Gereçlerin Listesi. (2022, 5 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24653&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5>.

6713 Sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması Hakkında Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik. (2022, 5 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1401&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5>.

DİZİN

-A-

Asayiş Şube, v, ix, x, 2, 32, 62, 68, 72,
73, 74, 79, 90, 117

-B-

Büro, viii, 33, 34, 35, 66, 116, 117, 121,
122, 126

-C-

Cinayet Büro, viii, 37

-E-

Emniyet, v, viii, xii, 2, 28, 29, 30, 32,
45, 46, 48, 51, 66, 68, 79, 86, 89, 90,
116, 120, 122, 125

-G-

Gasp, viii, x, 35, 36, 37, 77, 121
Güvenlik, v, viii, xiii, 9, 14, 15, 16, 19,
21, 24, 28, 34, 56, 57, 68, 74, 90, 91,
116, 118, 119, 122, 123, 128

-H-

Hırsızlık, viii, x, 33, 34, 74, 75, 76, 84,
122

-İ-

İntihar, ix, 64

İş Kazası, 16, 84

İş Sağlığı, 2

İş Sağlığı ve Güvenliği, v, viii, ix, xiii,
2, 7, 15, 17, 19, 22, 39, 40, 66, 69, 79,
89, 90, 116, 118, 122, 123

-K-

Kanser, ix, 52

-M-

Meslek Hastalığı, 16, 84

-P-

Polis, v, ix, 2, 28, 29, 30, 31, 32, 44, 45,
47, 48, 49, 50, 56, 57, 59, 60, 63, 64,
67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 125,
126, 128

-S-

Stres, ix, x, 61, 62, 63, 73

-T-

Tedbir, 84

Türkiye, xi, 5, 8, 9, 16, 17, 23, 32, 39,
45, 47, 117, 119, 120, 122, 123, 125,
126, 128, 129